คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

โดย

นายปรารภ หลงสมบุญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

โดย

นายปรารภ หลงสมบุญ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ADMINISTRATORS' TRAITS AFFECTING COMMUNITY PARTICIPATION IN SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF NAKHONPATHOM EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

By

Prarop Longsombun

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Educational Administration

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2009

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง " คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 " เสนอโดย นายปรารภ หลงสมบุญ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

…….....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตังกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตังกูร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ดร.ณัฐพล ชุมวรฐายี)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สำเริง อ่อนสัมพันธุ์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตังกูร)

...../...../.....

49252306 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คำสำคัญ : คุณลักษณะของผู้บริหาร / การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา

ปรารภ หลงสมบุญ : คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผศ. ว่าที่ พ.ต.ดร.นพดล เจนอักษร และ รศ.ดร.ศิริชัย ชินะตังกูร. 135 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ระดับคุณลักษณะของผู้บริหาร 2) ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา 3) คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ของชุมชนในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 118 โรงเรียน โดยมีผู้บริหาร 236 คน ครู 236 คน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 236 คน รวมทั้งสิ้น 708 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร ตามแนวคิดของสต๊อกดิลล์ (Stogdill) และการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา ตามแนวคิดของโคเฮนและอัพฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff) สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลของการวิจัยพบว่า

1.คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐม เขต 2 อยู่ในระดับ มาก ทั้งโดยภาพรวม และแยกพิจารณาในแต่ละด้าน

2.การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 อยู่ในระดับ มาก ทั้งโดยภาพรวมและแยกพิจารณาในแต่ละด้าน

3.คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยภาพรวม ได้แก่ คุณลักษณะของผู้บริหารโดยภาพรวม คุณลักษณะทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2552

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. ..... 2. .....

49252306 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION
KEY WORD : ADMINISTRATORS' TRAITS / COMMUNITY PARTICIPATION

PRAROP LONGSOMBUN : ADMINISTRATORS' TRAITS AFFECTING COMMUNITY PARTICIPATION IN SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF NAKHONPATHOM EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2. THESIS ADVISORS : ASST.PROF. MAJ . NOPADOL CHENAKSARA, RTAR.Ph.D. AND ASSOC.PROF.SIRICHAI CHINATANGKUL ,Ph.D. 135 pp.

The purposes of this research were to determine 1) the level of administrators' traits , 2) the community participation in school , 3) the administrators' traits affecting community participation in school . The samples were 118 schools under the jurisdiction of Nakhonpathom Educational Service Area Office 2 ,including 236 administrators , 236 teachers , 236 basic education school committees ,708 in total .The research instrument were questionnaires on the administrators' traits according to the viewpoints of Stogdill and the community participation in school according to the viewpoints of Cohen and Uphoff . The statistics applied for this research were frequenncy (f) , percentage (%) , mean (X) , standard deviation (S.D) ,coefficient of correlation , and stepwise multiple regression analysis.

The findings revealed as follows :

1. The administrators' traits in the school under the jurisdiction of Nakhonpathom Educational Service Area Office 2 ,were at a high level both as a whole and as an individual.

2. The community participation in the school under the jurisdiction of Nakhonpathom Educational Service Area Office 2 ,was at a high level both as a whole and as an individual.

3. The administrators' traits affecting community participation in school under the jurisdiction of Nakhonpathom Educational Service Area Office 2 as a whole was the administrators' traits as a whole and social traits , at the significant level of 0.5

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

Department of Educational Administration Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2009
Student's signature .....
Thesis Advisors' signature 1. ..... 2. .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร อาจารย์ ดร.สำเริง อ่อนสัมพันธุ์ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ ประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร.ณัฐพล ชุมวรฐาย์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนสมบูรณ์ รวมทั้งคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ความรู้แนวคิดและแนวทางในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ นายนพดล เด่นดวงผู้อำนวยการโรงเรียนสามพรานวิทยา นายเกื้อกูล ศรีสวัสดิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าพูด ดร.ธีรพงษ์ ศรีโพธิ์ ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐม เขต 2 นางปารมรัตน์ เชื่อมสามัคคี ครู คศ. 3 โรงเรียนงิ้วรายบุญมีรังสฤษดิ์ ที่กรุณาเสียสละเวลาช่วยเหลือในการตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐม เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้อำนวยความสะดวก ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณสำหรับทุกกำลังใจ ความช่วยเหลือและคำแนะนำอันมีคุณค่าจากรุ่นพี่เพื่อน ๆ รุ่นที่ 26 ทุก ๆ คน ที่ให้กำลังใจและความช่วยเหลือเสมอมา

คุณค่าของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอมอบเพื่อตอบแทนแด่พระคุณของ คุณพ่อโนรี หลงสมบุญ ครู อาจารย์ ที่ได้อบรมสั่งสอนมาในอดีต รวมทั้งญาติพี่น้อง และทุกท่านที่มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของงานวิจัยครั้งนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	2
ปัญหาของการวิจัย	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ข้อคำถามของการวิจัย	7
สมมติฐานของการวิจัย	7
ขอบข่ายเชิงทฤษฎีของการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	12
นิยามศัพท์เฉพาะ	14
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	16
คุณลักษณะผู้บริหาร	16
ความหมายของคุณลักษณะ	16
ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหาร	17
การมีส่วนร่วมของชุมชน	30
ความหมายของการมีส่วนร่วม	30
รูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วม	33
การมีส่วนร่วมชองชุมชนในการจัดการศึกษา	36
นโยบายการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ปีพ.ศ.2550-2551	40
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2	47

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ หน้า

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 50

งานวิจัยในประเทศ..... 50

งานวิจัยต่างประเทศ..... 56

3 การดำเนินการวิจัย..... 61

วิธีการและขั้นตอนการดำเนินการวิจัย..... 61

ระเบียบวิธีวิจัย..... 62

แผนแบบของการวิจัย..... 62

ประชากร..... 63

กลุ่มตัวอย่าง..... 63

ตัวแปรที่ศึกษา..... 65

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 67

การสร้างเครื่องมือ..... 68

การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 68

การวิเคราะห์ข้อมูล..... 69

สถิติที่ใช้สำหรับการวิจัย..... 69

สรุป..... 70

4 การวิเคราะห์ข้อมูล..... 71

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 71

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารและระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน..... 73

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยของคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อ
การมีส่วนร่วมของชุมชน..... 82

5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ..... 91

สรุปผลการวิจัย..... 91

การอภิปรายผล..... 92

ข้อเสนอแนะ..... 94

บรรณานุกรม..... 99

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

หน้า

ภาคผนวก..... 107
ภาคผนวก ก ค่า Reliability..... 108
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัยรายนามผู้เชี่ยวชาญ..... 110
ภาคผนวก ค หนังสือและรายชื่อโรงเรียนที่ขอทดลองเครื่องมือวิจัยและขอเก็บรวบรวมข้อมูล..... 113
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย..... 123
ประวัติผู้วิจัย..... 132

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2……..	64
2	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	72
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคุณลักษณะของผู้บริหาร.....	73
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคุณลักษณะของผู้บริหารด้านลักษณะทางกาย……	74
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคุณลักษณะของผู้บริหารด้านภูมิหลังทางสังคม.....	75
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคุณลักษณะของผู้บริหารด้านสติปัญญา ความรู้ความสามารถ……..	75
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคุณลักษณะของผู้บริหารด้านบุคลิกภาพ…….	76
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน และระดับของคุณลักษณะของผู้บริหารด้านลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน.....	77
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคุณลักษณะของผู้บริหารด้านลักษณะทางสังคม…….	77
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชน……	78
11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ……..	79
12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ.....	80
13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์……	80
14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล…….	81
15	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยภาพรวม (Y_{tot}).....	82

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ หน้า

16 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน..... 84

17 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Y_1)..... 85

18 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Y_2)..... 86

19 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Y_3)..... 87

20 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Y_4)..... 88

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 1

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้คนไทยที่มีคุณภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นทั้งคนดี เก่ง มีความสุข การพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพ ต้องอาศัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมด้วยระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ คือต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดและคุ้มค่า ลดขั้นตอนการบริหาร มีบุคลากรมืออาชีพ บริหารงบประมาณด้วยความโปร่งใสและใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อให้กระทรวงศึกษาธิการมีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพจึงได้ปฏิรูปโครงสร้างและระบบบริหารใหม่ โดยการยุบสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ โดยแบ่งส่วนราชการใหม่ เป็นการบริหารราชการส่วนกลางและ การบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา[1] ทั้งนี้ในการพัฒนาการศึกษาของประเทศในอนาคตนั้นต้องอาศัยการมีวิสัยทัศน์และกระแสโลกาภิวัตน์รวมทั้งสิ่งแวดล้อมต่างๆมากำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาทั้งในส่วนที่เป็นผลผลิต ปัจจัย และกระบวนการโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน ชุมชน รวมถึงองค์กรต่างๆเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ [2]

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 5 ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษา ส่วนที่ 1 การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ มาตรา 36 บัญญัติไว้ว่าให้สถานศึกษาดำเนินกิจการได้โดยอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเอง

---

[1]กระทรวงศึกษาธิการ, <u>คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน</u> (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546), 74.

[2]กระทรวงศึกษาธิการ,กรมวิชาการ สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, <u>แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้การศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผลผลิต ปัจจัย และกระบวนการ</u>(กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2540),1.

มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสภาสถานศึกษา[3] ผู้บริหารสถานศึกษาจึงถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการที่จะบริหารงานต่าง ๆ ในสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยการอาศัยความร่วมมือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกฝ่าย เช่น ครูสอนในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานในสถานศึกษาจะเกิดประสิทธิภาพได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารและผู้ร่วมงานที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นศาสตร์และศิลป์มาประยุกต์ใช้เพื่อให้สถานศึกษามีศักยภาพยิ่งขึ้น และพัฒนาให้ทันต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันและอนาคต[4]

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญหลายประการโดยเฉพาะ ทรัพยากรทั้ง 4 Ms ได้แก่ คน (Man) งบประมาณ(Money) วัสดุ อุปกรณ์ (Materials) และการจัดการ (Management) ในบรรดาปัจจัยที่สำคัญเหล่านั้น “ทรัพยากรมนุษย์” จัดว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง ดังมีคำกล่าวว่า “ถ้าประเทศใดไม่สามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้ก็จะไม่สามารถพัฒนาทรัพยากรด้านอื่นได้มากนัก ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง[5] ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 – 2559) ที่มุ่งเน้นพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[3]สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , สำนักนายกรัฐมนตรี, <u>พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545</u> (กรุงเทพ ฯ : บริษัทพริกหวาน กราฟิก จำกัด , 2542),22-24.

[4]อัขราธร สังมณีโชติ “ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของชุมชน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2550), 1-2.

[5]นงนุช วงษ์สุวรรณ , <u>การบริหารทรัพยากรมนุษย์</u> (จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2544), 6.

ผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีดุลยภาพ ใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน[6]

ในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์โดยมีการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญนั้น โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งทางสังคมที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาคนตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ซึ่งกำหนดให้สถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีความสำคัญที่สุดในการสร้างสรรค์คุณภาพผู้เรียน[7] ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาซึ่งรับผิดชอบการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น มีความใกล้ชิดกับผู้เรียน สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งจะทำให้ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการดำเนินงานในสถานศึกษาโดยการบริหารงานที่เหมาะสมและสอดคล้องกับภาระความรับผิดชอบจึงเป็นปัจจัยสำคัญอันจะทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ[8]

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของการปกครองประเทศ ได้กำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาไว้ ที่สำคัญ ได้แก่ มาตรา 43 กำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอภาคในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี โดยรัฐจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ จะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน[9] ในปัจจุบันได้รับการตอบสนองอย่างเป็นรูปธรรม คือ การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บัญญัติหลักสำคัญการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 8(2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9(6)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[6]สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม (พ.ศ. 2545 – 2559) (กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2545),6.

[7]กระทรวงศึกษาธิการ, เอกสารประกอบการศึกษาด้วยตนเอง หลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา (กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545), 79.

[8]สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2, ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา (นครปฐม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2, 2548),1.

[9]กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2541), 11.

กระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมจากบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และสถาบันสังคมอื่นๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยเฉพาะมาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา และสถานศึกษาอาชีวศึกษาของแต่ละสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นๆ ในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนที่มีความรอบรู้ความชำนาญ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษา[10]

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาในปัจจุบันนี้ ชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบพัฒนาการศึกษาอย่างแท้จริง เพื่อให้การศึกษาของชุมชนมีความเจริญก้าวหน้าทันต่อการพัฒนาของสิ่งอื่น ๆ รอบด้าน ซึ่งชุมชนจะต้องถือว่าเป็นภาระหน้าที่ที่เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาโรงเรียนในชุมชนของตนเองให้เจริญก้าวหน้า สนับสนุนให้การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาลูกหลานของชุมชนให้มีคุณภาพ โดยพยายามผลักดันให้โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ เพื่อหาจุดพัฒนาการศึกษาร่วมกับคณะครู ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ได้รับความสำเร็จ ร่วมค้นหาผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในท้องถิ่นให้เข้ามาช่วยพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นผสมผสานกับความรู้สมัยใหม่ เช่น การปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารประกอบ จัดและตกแต่งสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ร่วมรณรงค์หาทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาโรงเรียน ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดให้มีขึ้น ร่วมแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่อาจเกิดขึ้นนั้นตลอดจนสร้างความภาคภูมิใจในผลงานการพัฒนาการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จร่วมกัน

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของชุมชน จึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่การที่จะได้รับความร่วมมือ ร่วมแรงจากชุมชนอย่างเต็มที่นั้น ผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นบุคคลสำคัญยิ่งเนื่องด้วยเป็นผู้มีบทบาทต่อการบริหารในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชาและ

---

[10]พนม พงษ์ไพบูลย์ และคณะ, <u>รวมกฎหมายการศึกษาเข้าสู่โครงสร้างใหม่ กระทรวงศึกษาธิการ</u>,พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช จำกัด, 2546), 109 – 123.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

มีฐานะเป็นผู้นำองค์กร ความสำเร็จและประสิทธิภาพขององค์กรจะมีมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารองค์กร[11] และการที่ผู้บริหารจะสามารถพัฒนางานในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพโดยที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้นั้น ปัจจัยหนึ่งที่จะส่งผลต่อนำพาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย คือ คุณลักษณะของผู้บริหาร ดังแนวคิดของจูงและแมกกินสัน (Chung and Magginson) ที่เสนอว่า คุณลักษณะของผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่สามารถทำให้การทำงานประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ[12] และหากผู้บริหารมีคุณลักษณะที่เหมาะสม ชุมชนย่อมเกิดความพอใจและให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในทุกๆด้าน[13]

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาเพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

ปัญหาของการวิจัย

คุณลักษณะของผู้บริหารมีความสำคัญต่อการบริหารงานในสถานศึกษาและการได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาดังกล่าวแล้ว แต่จากผลการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา ปี พ.ศ. 2548 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐม เขต 2 พบว่าสภาพการบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารด้านการบริหารทั่วไป ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษายังอยู่ในลำดับที่ไม่น่าพอใจ[14]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[11]สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา,<u>การประชุมวิชาการการวิจัยทางการศึกษา</u> (กรุงเทพ : สำนักนโยบายและแผนการศึกษา, 2547) , 246.

[12]Kae H.Chung and Leeon C. Megginson,<u>Organization Behavior Development Managerial Skills</u>(New York : Harper and Row Pubishers,1981),120.

[13]อัขราธร สังมณีโชติ, " คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของชุมชน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ,2550), 6.

[14]กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา,สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต2, "ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2," 2548. (อัดสำเนา)

จากปัญหาสภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในเรื่องของการมีส่วนร่วมของชุมชนที่พบนี้ แสดงให้เห็นได้ว่าคุณลักษณะของผู้บริหารย่อมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังผลจากการวิจัยของศศิธร สุวรรณดี ที่วิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนเทศบาล เขตการศึกษา 1 และพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในภาพรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่งผล 6 งานคือ งานการให้บริการชุมชน งานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน งานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น งานเกี่ยวกับกรรมการโรงเรียน งานการจัดตั้งกลุ่มชมรม สมาคม หรือมูลนิธิ ฯลฯ และงานการประชาสัมพันธ์ [15] นอกจากนั้นจากรายงานโครงการการศึกษารูปแบบโรงเรียนนิติบุคคลกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ปี พ.ศ. 2547 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในระดับน้อย[16] ทำให้ไม่ทราบทิศทางการบริหารงานของผู้บริหารและใช้คุณลักษณะของผู้บริหารในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายได้ ดังนั้นหากผู้บริหารมีคุณลักษณะที่เหมาะสมมีความสามารถที่จะนำพาชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาได้ ก็จะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากปัญหาที่พบผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 เพื่อนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[15]ศศิธร สุวรรณดี, " คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงนด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนเทศบาล เขตการศึกษา 1"(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2547),99.

[16] กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ,สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2, "รายงานโครงการการศึกษารูปแบบโรงเรียนนิติบุคคลกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ," 2548. (อัดสำเนา)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาที่กล่าวมาแล้วนั้นผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ดังนี้

1.เพื่อทราบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

2.เพื่อทราบการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

3.เพื่อทราบคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

ข้อคำถามของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามของการวิจัยดังต่อไปนี้

1.คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 อยู่ในระดับใด

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

2.การปฏิบัติงานด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่นครปฐม เขต 2 อยู่ในระดับใด

3.คุณลักษณะของผู้บริหารส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัย ไว้ดังนี้

1.คุณลักษณะของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง

2.การปฏิบัติงานด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง

3.คุณลักษณะของผู้บริหาร ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

ขอบข่ายเชิงทฤษฎีของการวิจัย

สถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรหนึ่งในระบบสังคมที่มีลักษณะเป็นองค์กรเปิด การบริหารของโรงเรียนจะมีลักษณะการจัดการเชิงระบบ(system approach) ตามแนวคิดของแคทซ์และคาห์น (Katz and Kahn) ที่กล่าวว่าองค์กรที่เป็นระบบเปิดจะประกอบด้วยระบบย่อยๆภายในองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอกซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยการนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และ ผลผลิต(Output) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 นี้ จะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม (Context) และข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)[17] สำหรับปัจจัยการผลิตในระบบการศึกษา คือ การจัดการศึกษา บุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยเหล่านี้ถูกแปรเปลี่ยนโดยกระบวนการขององค์กร ซึ่งได้แก่ การบริหาร การเรียนการสอน การนิเทศ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของงาน[18] ในการวิจัยครั้งนี้ ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่คุณลักษณะของผู้บริหารซึ่งเป็นปัจจัยนำไปสู่ผลผลิต (Output) คือ ความพึงพอใจของชุมชนที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา ในส่วนของคุณลักษณะของผู้บริหารนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารแตกต่างกันออกไป แต่มีจุดประสงค์ที่คล้ายคลึงกัน คือ ต้องการเห็นผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพอันจะส่งผลทำให้สถานศึกษามีคุณภาพตามไปด้วย เช่น ควิเบิ้ล (Quible)ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่ดีของผู้นำว่า ต้องประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ 1)มีศิลปะในการทำงาน 2)ฉลาดรอบรู้ กล้าตัดสินใจ 3)ศึกษาความรู้เพิ่มเติมและใส่ใจปรับปรุงงาน 4)มีความซื่อสัตย์ ขยันและมีความคิดริเริ่ม 5)มีความยุติธรรม 6)สุขภาพแข็งแรง 7)ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้[19] ส่วน แซคส์ (Sachs) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะของผู้นำที่ดีต้องประกอบไปด้วย
1) มีความเข้าใจตนเอง 2) ยอมรับฟังและเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น 3) มีความเข้าใจในสถานการณ์ของผู้ร่วมงาน 4) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 5) สามารถนำความคิด

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[17]Daniel Katz and Robert L. Kahn ,The Social Psychology of organizations , 2 nd ed .(New York :John Wiley & son ,1978), 20.

[18] สุภาวดี คำเกลี้ยง, " คุณลักษณะของผู้บริหารและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร มหาวิทยาลัยมหิดล"(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2550), 6.

[19] Zane K.Quible , The Administrative Office Management Function, 2 nd ed. (Westport Connecticut : GreenWood , 1980) , 15 – 17.

ของผู้ร่วมงานไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงาน[20] และ บาร์นาร์ด (Barnard) ยังแสดงแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารที่ดี คือ 1) ความมีชีวิตชีวาและทนทาน (vitality and Undulation) 2) ความสามารถในการตัดสินใจ(Decisiveness) 3) ความสามารถในการจูงใจ (persuasiveness) 4) ความรับผิดชอบ (responsibility) 5) ความฉลาดมีไหวพริบ (intellectual capacity) [21] จากแนวคิดต่างๆ ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า คุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารนั้นมีอยู่หลายประการ แต่ในที่นี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาแนวคิดของสต๊อกดิลล์ (Stogdill)ที่กล่าวถึง ลักษณะของผู้บริหารที่ดี ดังนี้ คือ 1) ลักษณะทางกาย (physical characteristics) 2) ภูมิหลังทางสังคม (social background) 3) สติปัญญาและความสามารถ (intelligent and ability) 4)บุคลิกภาพ (personality) 5) ลักษณะที่เกี่ยวกับงาน (task-related characteristics 6) ลักษณะทางสังคม (social characteristics) [22]

ในส่วนของการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษานั้น ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ดังนี้ คือ แมคดา (Macda) ได้กล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า มี 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมเชิงแข่งขัน 2) การมีส่วนร่วมเชิงไม่แข่งขัน 3) การมีส่วนร่วมแบบเฉื่อยชา [23] ส่วนแนวคิดของโคเฮนและอัพฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff)ได้แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมเป็น 4 แบบ คือ 1)การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน (Implementation) 3)การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits)และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) [24]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[20] Benjamin M.Sach , Educational Administration : A Behavioral Approach (Boston : Houghton Miffin Company , 1966) , 3 – 4.

[21] Charter I. Banard , Organizatin and Management (Cambridge : Harvard University Press , 1969) , 93 – 100.

[22] Ralph M. Stogdill , Handbook of Leadership : A Survey of Theory and Research (New York : the Free Press , 1981) , 75 -76 .

[23]John H. Macda, Present Organization and Participation in Tansania in Studies in Rural Participation (New Delhi : Oxford IBM Publishing, 1982), 8.

[24]J. M.Cohen and N. T. Uphoff, Rural Development Participation : Concepts and Measures for Project Design Implementation and Evaluation Rural Development Center(New York : , Cornell University,1980), 219 - 222.

นอกจากนั้น นงรัตน์ ศรีพรหมยังได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ว่า ผู้ปกครองและชุมชน มีลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมในสถานศึกษาด้านวิชาการในหลายรูปแบบ คือ 1) เป็นผู้ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน 2) เป็นวิทยากรช่วยสอนทักษะความชำนาญพิเศษในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (หลักสูตรท้องถิ่น) 3) เป็นผู้ช่วยครูเพื่อช่วยเหลือครูในฐานะครูพิเศษและให้คำปรึกษาด้านอื่นๆ และ 4) เป็นผู้ร่วมประเมินผลเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการครั้งต่อไป[25]

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดของสต๊อกดิลล์ (Stogdill) ในการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร และกรอบแนวคิดของโคเฮนและอัพฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff)ในการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 1

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

[25]นงรัตน์ ศรีพรหม, “โรงเรียนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองและชุมชน,” วารสารข้าราชการครู, 21 (ธันวาคม 2543 – มกราคม 2544) : 21 – 24.

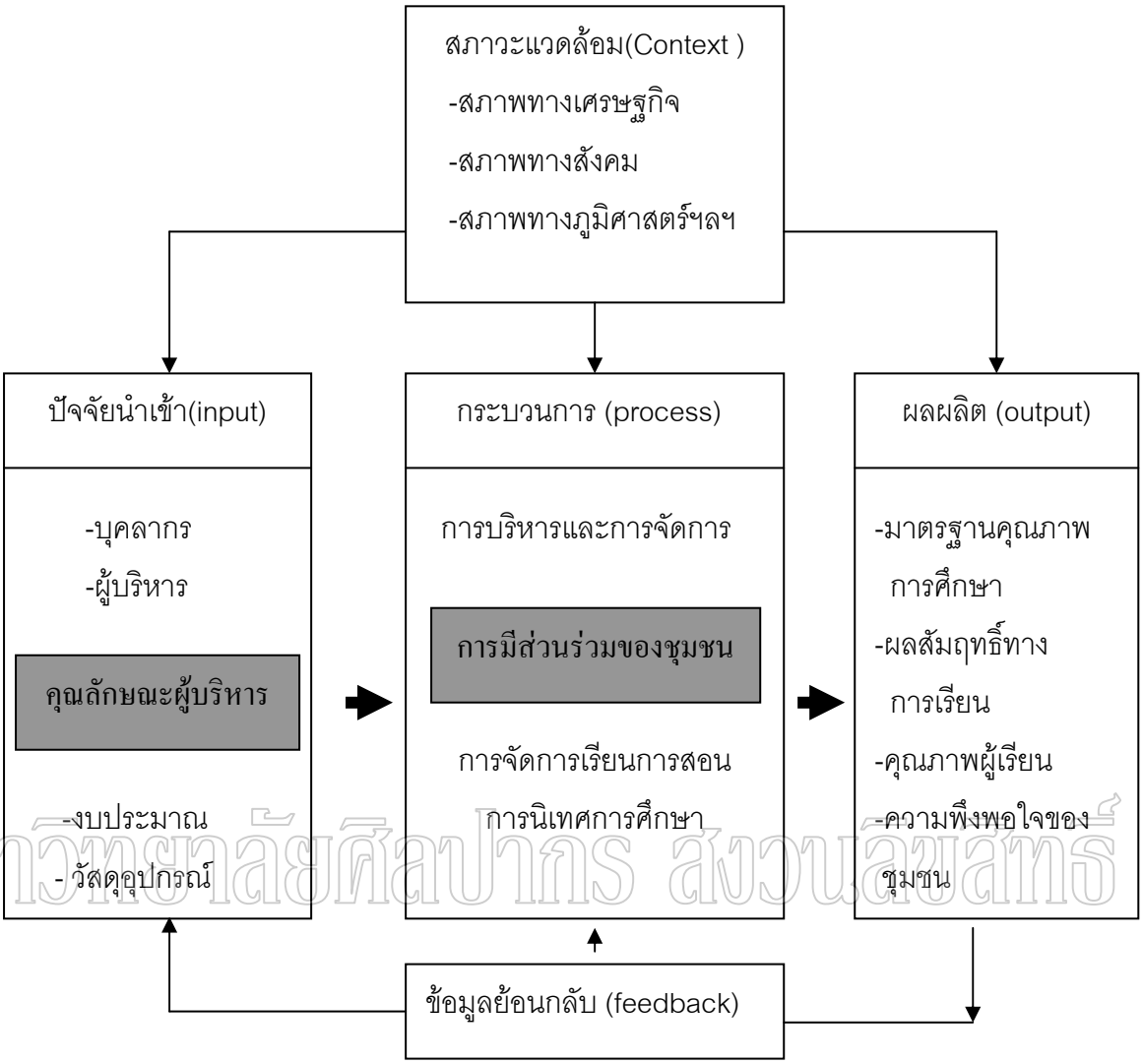

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย

ที่มา : Daniel Katz and Robert L. Kahn ,The Social Psychology of organizations ,2 nd ed. (New York :John Wiley & son ,1978), 20.

: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ , การวิจัยและประเมินคุณภาพประสิทธิภาพปีการศึกษา 2540 เล่ม 2 ,ปัจจัยและกระบวนการที่มีผลต่อคุณภาพนักเรียน (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2542), 30 - 31.

: J.M.Cohen and N.T. Uphoff, Rural Development Participation : Concepts and Measures for Project Design Implementation and Evaluation Rural Development Center(New York :Cornell University,1980), 219 - 222.

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาการวิจัยโดยมุ่งที่จะศึกษาเพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ซึ่งในส่วนคุณลักษณะของผู้บริหารผู้วิจัยใช้แนวคิดของสต๊อกดิลล์(Stogdill) โดยแบ่งคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาออกเป็น 6 ด้าน คือ 1)ลักษณะทางกาย (physical characteristics) มีสุขภาพกายดี มีวัยเหมาะสม มีลักษณะท่าทางที่ดี 2) ภูมิหลังทางสังคม (social background) เป็นผู้ที่มีการศึกษา มีสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจดี 3) สติปัญญา (intelligence) มีสติปัญญาดี มีความรู้ ดุลยพินิจและการตัดสินใจที่ดีมีทักษะในการเจรจาอย่างคล่องแคล่ว 4)บุคลิกภาพ (personality) มีความสามารถในการปรับตัวและปรับเปลี่ยนให้ทันสมัย มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ให้คงที่ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความซื่อสัตย์ มีจริยธรรม มีความสามารถในการกำจัดความเครียด 5)ลักษณะที่เกี่ยวกับงาน (task-related) มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ มีความมุ่งมั่นในการกำจัดอุปสรรคและมีความสามารถในการนิเทศงาน 6)ลักษณะทางสังคม (social characteristics)มีความสามารถในการขอความร่วมมือและประสานงาน มีความสามารถในการบริหาร มีเสน่ห์ มีความใส่ใจผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นที่ยอมรับของสมาชิก[26] ในส่วนของการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นอาศัยหลักการที่ว่ากิจกรรมต่างๆที่มนุษย์ทำขึ้นเป็นกระบวนการซึ่งมีขั้นตอนมากมาย และการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละขั้นตอนมีความสำคัญแตกต่าง กันไปตามลักษณะของกิจกรรมแต่ละขั้นตอน ทั้งนี้ได้จำแนกการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนโดยใช้แนวคิดของโคเฮนและอับฮอฟ (Cohen and Uphoff) คือ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ(dicision - making) หมายถึงการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในงานของสถานศึกษาโดยการ 1) ริเริ่มตัดสินใจ (initial decisions) ด้วยการกำหนดความต้องการจำเป็นและลำดับก่อนหลัง การเริ่มต้นและการกำหนดสิ่งที่จะต้องกระทำ 2)การดำเนินการตัดสินใจ (ongoing decisions) ด้วยการแสวงหาความต้องการจำเป็นและลำดับก่อนหลังของผู้ร่วมงานอื่น การดำเนินการต่อเนื่องและการแสวงหาสิ่งที่จะต้องกระทำเพิ่มเติมและ 3) การตัดสินใจปฏิบัติการ (operational decisions) ด้วยการพิจารณาผู้ร่งมงาน การประชุมปรึกษาหารือ การเลือกผู้นำ การบริหารบุคลากรและการติดต่อประสานประโยชน์อย่างสร้างสรรค์ 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ(implementations,) หมายถึงการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในงานของสถานศึกษาด้วยการสนับสนุนด้านทรัพยากร(resource contribution) การบริหารและการประสานขอความร่วมมือ(administration and co - ordination) และการให้ความช่วยเหลือสนับสนุน (enlistment) 3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (benefits) หมายถึงการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในงานของสถานศึกษาย่อมได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในพื้นฐานที่เท่าเทียมกันทั้งจาก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สถานศึกษาเองหรือจากส่วนต่างที่จะต้องเสียไปหากไม่มีส่วนร่วมกับสถานศึกษาอาทิ 1) ผลประโยชน์ในด้านวัตถุ(material) ที่เป็นรายได้หรือทรัพย์สิน 2)ผลประโยชน์ทางด้านสังคม (social)เช่นการได้รับบริการที่ดี ความสุข ความพึงพอใจ และ 3)ผลประโยชน์ส่วนตัว(personal) ได้แก่ ความนิยมนับถือตนเอง (self -esteem) การได้มีโอกาสใช้อำนาจทางการเมือง การปกครอง (political power) และความมั่นใจในตนเอง (sense of efficacy and confidence) 4.การมีส่วนร่วมในการประเมินผล(evaluation) หมายถึงการติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาการบริหารงานของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยพิจารณาจาก 1) การประเมินผลการทำงานของสถานศึกษาโดยตรง 2) การประเมินผลกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง 3) ประเมินความเห็นสาธารณะ[27] ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[26] Ralph M. Stogdill , Handbook of Leadership : A Survey of Theory and Research (New York : the Free Press , 1981) , 75 -76 .

[27] J. M.Cohen and N. T. Uphoff,Uphoff. Rural Development Participation: Concepts and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation (New York : Cornell University, 1977),30 – 58.

คุณลักษณะของผู้บริหาร (X_{tot})		การมีส่วนร่วมของชุมชน (Y_{tot})
1.ลักษณะทางกาย(X_1) 2. ภูมิหลังทางสังคม (X_2) 3. สติปัญญา (X_3) 4.บุคลิกภาพ (X_4) 5.ลักษณะที่เกี่ยวกับงาน (X_5) 6.ลักษณะทางสังคม (X_6)	→	1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ(Y_1) 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ(Y_2) 3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์(Y_3) 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล(Y_4)

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : Ralph M. Stogdill , Handbook of Leadership : A Survey of Theory and Research (New York : the Free Press , 1981) , 75 -76 .

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

:J. M.Cohen and N. T. Uphoff, Rural Development Participation: Concepts and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation (New York : Cornell University, 1977),30 – 58.

นิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

1.คุณลักษณะของผู้บริหาร หมายถึง ลักษณะประจำตัวของผู้บริหารที่มีมาแต่กำเนิดและที่เกิดจากการเรียนรู้ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานให้สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยคุณลักษณะด้านลักษณะทางกาย (Physical Characteristics) ภูมิหลังทางสังคม (Social Background) สติปัญญา (Intelligent and Ability) บุคลิกภาพ (Personality) ลักษณะที่เกี่ยวกับงาน (Task-related Characteristics) ลักษณะทางสังคม (Social Characteristics)

2.การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การที่องค์ประกอบต่างๆทั้งผู้นำชุมชน สมาชิกชุมชน องค์กรต่างๆ มาร่วมกันดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยการดำเนินการนั้น มีขั้นตอนการมีส่วน

ร่วมในการตัดสินใจ(decision - making) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ(implementation) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (benefits)และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation)

3.สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนของรัฐบาลและเอกชน ที่จัดการศึกษาระดับก่อนอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐมเขต 2 สาระสำคัญในบทนี้เป็นการศึกษาจากตำรา เอกสารแหล่งความรู้ต่างๆพร้อมกับงานวิจัยที่เกี่ยวของ โดยมีสาระที่เกี่ยวข้องกับ 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 และ 3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

คุณลักษณะผู้บริหาร

การจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มีมาตรฐานคุณภาพดี บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำขององค์กรเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร รวมทั้งการได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถใช้เป็นแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานและพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จได้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ความหมายของคุณลักษณะ

คำว่า “trait” หรือ “คุณลักษณะ” หมายถึงคุณลักษณะปรุงแต่ง (individual attributes) ต่าง ๆ เฉพาะรายบุคคล ซึ่งประกอบด้วยสิ่งที่เป็นพื้นฐานของบุคลิกภาพ ภาวะด้านอารมณ์และจิตใจ(temperament) ความต้องการ (needs) แรงขับ (motives)ค่านิยม (values) คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพเป็นสิ่งที่ค่อนข้างถาวร ที่บุคคลนั้นแสดงออกมาในรูปแบบเฉพาะในแต่ละสถานการณ์ ตัวอย่างดังกล่าวรวมถึงความมั่นใจตนเอง (self- confidence) วุฒิภาวะด้านอารมณ์ (emotion maturity) ความมั่นคงด้านอารมณ์(emotion stability)ระดับความมีพลัง(energy level) และความสามารถทนต่อความเครียด (stress tolerance) เป็นต้น ปัจจุบันมีหลักฐานที่บ่งชี้ชัดเจน

ขึ้นว่าคุณลักษณะ (traits) เป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้ได้ และเป็นความสามารถที่ถ่ายทอดได้ทางพันธุกรรมเพื่อใช้ตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือประสบการณ์ เฉพาะนั้น ๆคุณลักษณะบางอย่าง เช่นเรื่องค่านิยมและความต้องการต่าง ๆ ทางสังคมเป็นสิ่งที่ได้มาจากการเรียนรู้มากกว่าคุณลักษณะอื่น ๆ เช่น ภาวะทางอารมณ์และจิตใจและความต้องการทางร่างกาย [1]

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหาร

ผู้บริหารจะบริหารงานในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสมสำหรับการเป็นผู้บริหาร ทั้งนี้ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารไว้อย่างหลากหลายดังเช่น สต็อกดิลล์ (Stogdill) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารและแนวทางด้านวิธีการไว้มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้คือ เริ่มต้นศตวรรษปัจจุบันผู้นำเปรียบเสมือนผู้อยู่เหนือผู้อื่น ทั้งนี้จากการที่ได้รับจากวัฒนธรรมทางด้านสังคมพบว่าผู้นำเป็นผู้ที่ประกอบด้วยคุณภาพลักษณะที่แตกต่างจากผู้อื่นโดยทั่วไป ได้มีการค้นคว้าสำรวจคุณลักษณะสองรูปแบบ คือนักการสื่อสาร (communicators)และนักค้นคว้าวิจัย(researchers) แต่ก็ได้มีการทบทวนในปี ค.ศ.1940 โดยเบิร์ด (Bird) เจนคินส์ (Jenkins) และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สต็อกดิลล์ (Stogdill) แรก ๆนั้นเป็นการรื้อฟื้นคุณลักษณะภาวะผู้นำโดยทั่วไป เบิร์ด(Bird) ได้วิเคราะห์การวิจัยกว่า 20 ชิ้นประกอบไปด้วยคุณลักษณะ 79 ประการ ซึ่งมีงานวิจัยกว่า 65 เปอร์เซ็นต์ที่กล่าวถึงคุณลักษณะเหล่านี้ นอกจากนี้ยังมีคุณลักษณะอีก 4ประการปรากฏในงานวิจัยมากกว่า 5 ชิ้นงาน คุณลักษณะเหล่านั้นได้แก่ การเปิดเผย (extroverted) มีอารมณ์ดี (humor) ความฉลาด (intelligent)และความริเริ่ม(initiative) เป็นต้น สำหรับเจนคินส์(Jenkins) นั้นนำเสนอคุณลักษณะ 74 ประการที่เป็นแบบทหาร แม้ว่าพวกทหารจะแสดงความเป็นผู้นำเหนือกว่าผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งเป็นความสามารถที่หลากหลายก็ตาม แต่คนก็ให้การยอมรับน้อยมากและสต็อกดิลล์ (Stogdill) นำเสนอคุณลักษณะกว่า 124 แบบที่พบในผู้นำอย่างหลากหลายอาชีพจัดเป็นกลุ่มประเภทต่าง ๆ เช่น ความสามารถ (capacity) การบรรลุความสำเร็จ (achievement) ความรับผิดชอบ (responsibility) การมีส่วนร่วม (participation) และสถานะ(status) สต็อกดิลล์ได้บันทึกไว้ว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[1]สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, <u>ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและการปฏิบัติ</u> (เชียงราย :มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2549),93-94.

คุณลักษณะของผู้นำนั้นมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสถานการณ์ต่างๆผลงานเหล่านี้ ได้นำสู่สายตาสาธารณะชนที่ให้การสนับสนุนอยู่ตลอดเวลาในด้านภาวะผู้นำ ซึ่งเริ่มจากสถานการณ์มากกว่าด้านบุคคล เป็นการส่วนตัวทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างทักษะและคุณลักษณะที่แตกต่างกัน พฤติกรรมและคุณลักษณะที่แสดงออกจากกลุ่มโจรผู้ร้าย หรือผู้นำทางศาสนาได้แก่คุณลักษณะโดยทั่วไป เช่นความกล้าหาญ(courage)แรงบันดาลใจ(fortitude) และจุดยืน (conviction) ซึ่งเป็นองค์ประกอบของทุกกลุ่ม อย่างไรก็ตามผู้นำที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องมีสมรรถนะมากกว่าผู้ตามจากการทบทวนของ อาร์ ดี แมน(R.D Mann)ได้สรุปจากงานวิจัยด้านความสัมพันธ์ในการปฏิบัติของกลุ่มเล็ก ๆ พบว่ามีความสัมพันธ์ เชิงบวก 71-80 เปอร์เซ็นต์ จากศึกษาในเรื่องความฉลาด (intelligence)การปรับตัว(adjustment)การเปิดเผย (extroverted) การโน้มน้าว(dominance)ความเป็นชาย(masculinity) และการมีความรู้สึกไว (sensitivity)เป็นต้น แนวทางด้านวิธีการ ระหว่างปี ค.ศ.1948 จนกระทั่งปี ค.ศ.1970 นั้นมีความเปลี่ยนแปลงในวิธีการและการวัดตัวแปรตัวเดียวกันในการทดลองเป็นตัวประกอบและเป็นตัวแปรที่หลากหลายได้ในการทดลองเกิดผลลัพธ์ขึ้นมากมายสืบเนื่องจากการทดลองเพียงวิธีเดียว ทฤษฎีต่างๆ ได้สะสมด้วยข้อมูลด้วยวิธีการสอบถามซึ่งเริ่มใช้เทคนิคใหม่ๆ เพื่อลดการหลอกล่อ การผ่อนผัน และความต้องการทางสังคม เป็นต้น เป็นการเพิ่มความเกี่ยวข้องกันและความน่าเชื่อถือผลลัพธ์ แม้ว่าได้พยายามทดลองในข้อจำกัดต่าง ๆ ที่คอยขัดขวางก็ตามจากเทคนิคการใช้เหตุการณ์ที่วิกฤติ การตรวจสอบรายการระดับพฤติกรรม ความแปลกแยกทางภาษา และการนำเสนอวิธีการใหม่ ๆ จะเห็นได้ว่า การวิเคราะห์ตัวประกอบนั้นเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการวิจัยและความถูกต้องของคุณลักษณะซึ่งจะเป็นสิ่งที่ตามมาขั้นตอนการถดถอยตัวแปรหลายตัวแปรกลับเป็นเรื่องธรรมดาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะสำคัญกับภาวะผู้นำที่ประสบความสำเร็จ ความพยายามนี้กลับเป็นเรื่องง่ายคุณลักษณะเดียวกันได้รับการส่งเสริมในการบริหารจัดการที่นอร์เวย์ ชิลี อิตาลี และญี่ปุ่น เป็นหัวข้อที่ต้องตรวจสอบกันเกือบค่อนศตวรรษ ส่วนในสหรัฐระหว่างปี ค.ศ.1960 และปี ค.ศ.1970 เกิดคุณลักษณะสำคัญขึ้นสำหรับผู้นำผิวดำ และผู้นำสตรีซึ่งเป็นเรื่องพิเศษและให้ความสนใจเช่นกันในการสำรวจด้านบวกหรือความแตกต่าง หรือความสัมพันธ์นั้นหมายถึง 1) คุณลักษณะที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับการวัดผู้นำที่มีประสิทธิผล 2)ตัวอย่างผู้นำที่พบแตกต่างกันจากตัวอย่างคุณลักษณะของผู้ตาม 3)ตัวอย่างผู้นำที่มีประสิทธิผลแตกต่างจากตัวอย่างคุณลักษณะผู้นำที่ไม่มีประสิทธิผล 4)ตัวอย่างสถานะผู้นำที่ดีนั้นแตกต่างจากสถานะผู้นำที่ต่ำกว่าตัวอย่างเช่นผู้จัดการระดับสูงแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างจากผู้ช่วยหรือผู้มีตำแหน่งที่ต่ำกว่าทั้งนี้ สต็อกดิลล์ (Stogdill) ได้จัดกลุ่มคุณลักษณะบุคคล (individual traits) ออกเป็น 6 ประการ ได้แก่ ลักษณะทางกาย (Physical Characteristics) ภูมิหลังทางสังคม (Social

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

Background) ความฉลาด และความสามารถ (Intelligence and Ability)บุคลิกภาพ (Personality)คุณลักษณะที่เกี่ยวกับงาน (Task-Related Characteristics) และคุณลักษณะทางสังคม (Social Characteristics) เป็นต้นโดยมีรายละเอียดดังนี้

1.ลักษณะทางกาย (Physical Characteristics) ผู้นำเป็นผู้มีร่างกายแข็งแรง ทรงพลัง (energy) มีวัยอันเหมาะสม (age) มีลักษณะท่าทางที่ดี (appearance) ส่วนสูง (height) และน้ำหนัก (weight) มีความสัมพันธ์กัน

2.ภูมิหลังทางสังคม (Social Background) ผู้นำเป็นผู้ที่มีการศึกษา (education) สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจดี (social status , mobility)

3.สติปัญญา และความสามารถ (Intelligence and Ability) ผู้นำเป็นผู้มีสติปัญญาดี (intelligence)มีความรู้ดี (knowledge)มีดุลยพินิจและการตัดสินใจที่ดี(judgment,decisiveness) และมีทักษะในการเจรจาอย่างคล่องแคล่ว (fluency of speech)

4.บุคลิกภาพ (Personality)ผู้นำเป็นผู้ที่มีความสามารถในการการปรับตัว (Adaptabity) และการปรับเปลี่ยนให้ทันสมัย (adjustment ,normality) มองโลกในแง่ดี (aggressiveness) มีความตื่นตัวอยู่เสมอ (alertness)มีอำนาจในตนเอง(ascendance,dominance) มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ให้คงที่ (emotional balance, control) มีความเป็นอิสระ (independence) มีจิตใจที่เข้มแข็ง (objectiveity, tough-mindedness) มีความคิดสร้างสรรค์ (creativity)มีความซื่อสัตย์ มีจริยธรรม(ethical conduct)มีไหวพริบ(resourcefulness) มีความมั่นใจในตนเอง (self confidence) มีอารมณ์มั่นคง (strength of conviction) มีความสามารถในการกำจัดความเครียด (tolerance of stress)

5. ลักษณะที่เกี่ยวกับงาน (Task-Related Characteristics) ผู้นำเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จ(achievement drive,desire to excel)มีความรับผิดชอบสูง (drive for responsibility)มีความริเริ่ม (enterprise,initiative) มีความมุ่งมั่นในการกำจัดอุปสรรค (persistence against obstacles)และมุ่งมั่นให้ถึงเป้าหมาย (responsible in pursuit of objectives) รวมถึงยังมีความสามารถในการนิเทศงาน (task orientation)

6.ลักษณะทางสังคม (Social Characteristics) ผู้นำเป็นผู้ที่มีความสามารถในการประสานงาน (ability to enlist cooperation) มีความสามารถในการบริหาร (administrative) มีเสน่ห์ (attractiveness) มีความใส่ใจผู้อื่น(nurturance) เป็นที่ชื่นชอบและกว้างขวาง (popularlity , prestige) มีมนุษยสัมพันธ์ (interpersonal skills) เป็นที่ยอมรับของสมาชิกและคนอื่น ๆ เข้าสังคมได้เก่ง (social participation, tact ,diplomacy)[2]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

นอกจากคุณลักษณะของผู้บริหารของสต็อกดิลล์ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้นยังมีนักการศึกษาที่กล่าวถึงคุณลักษณะต่างๆของผู้บริหารอีก ดังนี้

บาร์นาร์ด (Barnard) ได้ให้ความเห็นว่าผู้นำที่ดีควรมีคุณลักษณะดังนี้

1.ความมีชีวิตและทนทาน (vilality and unduration) ความมีชีวิตชีวาหมายถึง ความคล่องแคล่วว่องไว ตื่นตัวอยู่เสมอที่จะรับสถานการณ์ทุกชนิด ปรับตัวได้ ร่าเริงแจ่มใสอยู่เสมอ ความทนทานคือ ความสามารถในการทำงานต่อเนื่องกันได้ โดยไม่ต้องหยุดพักเป็นเวลานานๆ ทนต่อความลำบากได้ เจ็บช้ำได้ หรือแสดงอาการท้อแท้ให้ผู้ใดพบเห็น ส่วนความมีชีวิตชีวา ความความคล่องตัวว่องไว ร่าเริงแจ่มใส ทำให้ผู้นำมีเสน่ห์ถูกใจคน ความทนทาน ทำให้ผู้นำมีโอกาสหาประสบการณ์ได้มาก เรียนรู้ได้ตลอดเวลาไม่หยุดยั้ง ทำให้เป็นคนทันโลก ทันเหตุการณ์และทำให้ได้รับความสำเร็จได้ง่ายเพราะงานบางอย่างไม่อาจหยุดชะงักหรือทิ้งระยะเวลาพักผ่อนได้ ความร่วมมือของบุคลากรอื่นขึ้นอยู่กับความจริงของผู้นำในการทำงานเหมือนกัน

2.ความสามารถในการตัดสินใจ (decisiveness) ผู้นำที่ดีต้องตัดสินใจได้เร็ว และเต็มใจเสมอที่จะเป็นผู้ตัดสินด้วยตนเองเมื่อมีปัญหาใดๆเกิดขึ้น การรู้จักตัดสินใจเป็นลักษณะหนึ่งของความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าผู้นำมีความเชื่อมั่นในตนเองก็จะตัดสินใจได้ดี การตัดสินใจได้ถูกต้องรวดเร็วทำให้การแก้ไขปัญหาต่างๆกระทำได้ทันท่วงที ความล่าช้าไม่ว่าในเชิงตอบรับเห็นด้วย หรือปฏิเสธไม่เห็นด้วย อาจทำให้เกิดความเสียหายแก่งาน และอาจทำให้ผู้ปฏิบัติหรือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชายุ่งยากใจ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

3.ความสามารถในการจูงใจ (persuasiveness) ความสามารถในการจูงใจนี้ ถ้าผู้นำขาดเสียแล้ว แม้จะเก่งมากเพียงใดก็ตาม ยากที่จะนำคนจำนวนมากๆได้ ยากที่จะทำงานได้สำเร็จ เพราะการดำเนินงานนั้นต้องได้รับความร่วมมือจากคนหมู่มาก ผู้นำที่มีการจูงใจที่ดีหมายถึง มีความสามารถในการสนทนา ความสามารถในการเป็นนักพูด สามารถแสดงปาฐกถาในที่สาธารณะ ความสามารถในการเขียนบทความ การวางตัวให้ผู้อื่นเลื่อมใส ความสามารถในการจับจุดสนใจคนอื่นได้ รู้จักเอาใจคนถูกจังหวะโดยไม่เลี่ยงงานและรู้จักขัดในที่อันควร นอกจากนี้ ยังต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาได้ดี ผู้อื่นเข้าใจง่าย ตรงไปตรงมา แสดงความสุจริตใจของตนออกมาเพื่อให้ผู้อื่นเห็นได้ชัด

---

[2]Ralph M. Stogdill, Handbook of Leadership : A Survey of Theory and Research (New York : the Free Press , 1981), 72 -76 .

4.ความรับผิดชอบ (responsibility) หมายถึง สภาพของอารมณ์ของบุคคลที่มีความรู้สึกเสียใจ ไม่พอใจ เมื่อไม่ได้ทำในสิ่งอันควรทำ หรือไม่ได้ ละเว้นในสิ่งควรละเว้น เป็นความรู้สึกด้วยตนเองว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดควร ในเชิงศีลธรรมและคุณธรรมตามสภาพสังคมที่บุคคลเป็นสมาชิกอยู่ ผู้นำที่ดีย่อมยินดีรับผิดและเต็มใจยอมรับ ขณะเดียวกันเมื่อรับหน้าที่ได้มาแล้วจะบากบั่นทำหน้าที่อย่างดีที่สุด โดยไม่ทอดทิ้งแม้จะมีอุปสรรคบางประการมาเกี่ยวข้อง ความรับผิดชอบเป็นลักษณะที่จำเป็นต่อทุกคน

5.ความฉลาด มีไหวพริบ (intellectual capacity) สมองเฉียบแหลม เต็มไปด้วยความรอบรู้ ทันโลก ทันเหตุการณ์ เป็นสิ่งจำเป็นที่สุดสำหรับผู้นำ คนจำนวนมากๆไม่มีใครอยากได้ผู้นำที่เสียทีผู้อื่นเสมอ ความฉลาด มีไหวพริบ จำเป็นที่สุดสำหรับผู้นำทุกประเภท ความฉลาด มีไหวพริบ จะมีได้ก็ต่อเมื่อผู้นำเป็นคนมีความรู้ดี รู้งาน รู้นโยบายและวัตถุประสงค์ของงานแจ่มชัด รู้กระบวนการ วิธีการบริหารงาน มีความสามารถในการวินิจฉัยสั่งการ เป็นคนพหูสูต คือรอบรู้และสนใจเรื่องต่างๆรอบด้าน มีความคิดริเริ่ม ละที่สำคัญที่สุดคือ ร่างกาย จิตใจ และอารมณ์สมบูรณ์ เพราะถ้าร่างกายอ่อนแอ จิตใจอ่อนแอ อารมณ์ไม่มั่นคง ไม่ว่าจะมีระดับสมองหรือเชาว์ปัญญาสูงเพียงใดการใช้สมองและเชาว์ปัญญาย่อมบกพร่องผิดพลาดได้เสมอ[3]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ซาเลส (Sayles) กล่าวว่า ผู้บริหารโดยทั่วไปควรมีลักษณะ ดังนี้ 1) มีความสามารถเหนือผู้อื่น 2) เป็นผู้ที่สามารถเชื่อถือและไว้วางใจได้ 3) มีความกระตือรือร้น[4]

สแตท (Stadt) ได้ให้ความเห็นว่าคุณลักษณะที่ดีของผู้นำที่ดีควรมีดังนี้ 1) คำนึงถึงมาตรฐานในการทำงาน 2) เป็นที่พึ่งของคนอื่นหรือพึ่งพาอาศัยได้ 3) มีความกล้า กล้าที่จะคิด กล้าที่จะเสี่ยง 4) มีความรับผิดชอบ 5) มีความสามารถที่จะแบ่งงานให้ผู้อื่นช่วยปฏิบัติ 6) มีวินัยในตนเอง 7) มีมโนภาพ 8) มีมนุษยสัมพันธ์ดี 9) มีความสามารถในการสื่อความคิด

---

[3] Charter I.Barnard, Organization and Management (Cambridge : Harvard University Press ,1969),93 - 100.

[4] Leonard R. Sayles, Leadership : What Effective Manager Really Do and How They Do It (U.S.A. : McGraw – Hill, Inc.,1979),32.

10) แข็งแรงและมีสุขภาพดี 11) มีสติปัญญา 12) มีความสามารถในการจัดรูปงาน 13)มีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล[5]

ดรัคเกอร์ (Drucker) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ ดังนี้ 1) มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สมอง (weathy) 2) มีความชำนาญพิเศษ(skills) 3) มีอำนาจในตัวเอง(power) 4) รอบรู้ทุกอย่างที่สามารถทำได้(enlightenment) 5) แสวงหาสิ่งที่ดี (well belong) 6) ตรงต่อระเบียบ(rectitude) 7) รู้จักที่ต่ำที่สูง (respect) 8) การแสดงท่าทางไม่ขัดตา(affection)[6]

เคลมเมนท์และริชาร์ด (Clement & Richard) ได้เสนอแนะว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องพิจารณาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำที่จะช่วยสนับสนุนให้เกิดความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพได้แก่ การมีทัศนคติที่ดีของผู้นำในงานต้องมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต เฉลียวฉลาดมีความพร้อมและเต็มใจที่จะรับผิดชอบงาน มีทักษะ มีความยืดหยุ่นและมีความเชื่อมั่นในตนเอง[7]

ควิเบิ้ล (Quible) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่ดีของผู้นำว่า ต้องประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ 1) มีศิลปะในการทำงาน 2) ฉลาดรอบรู้ กล้าตัดสินใจ 3) ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและใส่ใจปรับปรุงงาน 4) มีความซื่อสัตย์ ขยันและมีความคิดริเริ่ม 5) มีความยุติธรรม 6) สุขภาพแข็งแรง 7) ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้[8]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เบนนิส (Bennis) แสดงแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำไว้ สรุปได้ว่า ผู้ที่จะเป็นผู้นำได้นั้น จะต้องมีคุณลักษณะและบุคลิกภาพพิเศษกว่าคนทั่วๆไป ได้แก่ มีความเฉลียวฉลาด มีความกล้าหาญ มีความกระตือรือร้น มีลักษณะท่าทางดี สง่า น่าเลื่อมใส มีความยุติธรรม ฯลฯ

---

[5] Ronald W.Stadt and others, Managing Career Education Programs (Eaglewood Cliffs,New Jersey Prentice-Hall Inc.,1973),49-53.

[5] Peter F. Drucker, The Practice of management (New York : Harper, 1958),150.

[7] L.M.Clement and S.T.Rickard, Effective Leadership in Student Services (SanFrancisco:Jossey-Bass Publishers,1992),24.

[8] Zane K. Quible , The Administrative Office Management Function, 2 nd ed(Westport connecticut : Greenwood, 1980),15 - 17.

ทั้งนี้ ผู้นำจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทั่วไปเช่นเดียวกับผู้อื่น ได้แก่ จะต้องมีความซื่อสัตย์ การอุทิศตน ความไม่พยาบาทมาดร้าย มีความถ่อมตน ใจกว้าง และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ [9]

ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์ กล่าวถึงคุณลักษณะและคุณสมบัติของผู้นำที่ดีได้แก่ 1.คุณสมบัติด้านวิชาการ 1.1)มีความรู้ด้านวิชาชีพเป็นอย่างดี 1.2)มีความรู้ด้านความรู้ทั่วๆ ไปดี 1.3) มีประสบการณ์ในการบริหารและการนำองค์การ 2. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ 2.1) มีบุคลิกภาพด้านร่างกายดี บุคลิกลักษณะดี แต่งกายดี มีชีวิตชีวา วาจาดี วางตนเหมาะสม 2.2) มีบุคลิกภาพด้านจิตใจดี มีความเชื่อมั่น ศรัทธาผู้อื่น มีความอดทน กล้าหาญ มีเมตตาจิต มีวินัย มีใจเป็นธรรมและมีอารมณ์ขัน 2.3) มีบุคลิกภาพด้านสังคมดี มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ช่วยเหลือสังคม เห็นประโยชน์ส่วนร่วมเหนือประโยชน์ตน 3.คุณลักษณะด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน สติปัญญาฉลาด(Intelligence) รู้บทบาทตน รับผิดชอบ (Responsibility) มีความกล้า (Courage) แนบเนียน (Tact) เด็ดขาด (Decisiveness) กระตือรือร้น (Enthusiasm) บังคับใจตนเองได้ (Self-Control) รวมทั้งมีความสามารถในด้านการตัดสินใจ (Decision-Making) การจูงใจ (Motivation) การประสานงาน (Co-ordination) มีผลงานที่ประสบผลสำเร็จ [10]

กฤตยา อารยะศิริ กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารองค์กรที่มีประสิทธิผลได้แก่ 1)มีสติปัญญาค่อนข้างสูง 2)มีการศึกษาและใฝ่หาความรู้ 3)มีความสนใจในวงกว้าง 4)มีวิสัยทัศน์ 5)มีศักยภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 6)มีความฉลาดทางอารมณ์ 7)มีความเฉลียวฉลาดในการเผชิญและตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่ทุกข์ยากลำบาก 8)มีความฉลาดทางคุณธรรม 9)มีคุณลักษณะส่วนบุคคลที่เหมาะสม[11]

กิติ ตยัคคานนท์ สรุปลักษณะของผู้บริหารว่าควรมีลักษณะดังนี้ มีสุขภาพแข็งแรง มีความรู้ ดี มีบุคลิกดี มีความคิดริเริ่ม มีการตัดสินใจกับการใช้ดุลยพินิจดี มีความกล้าหาญ มีศิลปะในการทำงาน เสียสละไม่ใช้อภิสิทธิ์ในทางที่ผิด ยกย่อง ให้เกียรติ ให้ความไว้วางใจ

---

[9] Warren G. Bennis, Managing the dream : reflections on leadership and change (Cambridge,Mass. Perseus,2000),2.

[10] ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์, องค์กรและการจัดการ (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ,2540) ,198.

[11] กฤตยา อารยะศิริ ,จิตวิทยาประยุกต์เพื่อองค์การ (กรุงเทพ:คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม) ,50-51.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ผู้ใต้บังคับบัญชา มีความสงบเสงี่ยม มีความจงรักภักดีต่อหน่วยงาน มีการสังคมดี มีความตื่นตัวทันต่อเหตุการณ์มีการวางแผนงาน และการดำเนินงานตามแผน นอกจากมียังต้องมี ศีล สมาธิ ปัญญา อีกด้วย [12]

สุภรณ์ สุภาพงศ์ ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีลักษณะดังต่อไปนี้ 1) มีวิสัยทัศน์กว้างไกล 2) มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยใช้หลักเหตุผลในการบริหารงาน 3) มีจิตสำนึกในความมุ่งมั่น 4) ใจกว้าง เปิดโอกาสให้ครูมีเสรีภาพในการคิด 5) ปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา 6) มีศักยภาพในการจัดการระบบบริหารของโรงเรียน โดยนำระบบคุณธรรมมาใช้พัฒนาโดยองค์รวม 7) สร้างขวัญ กำลังใจให้ครูมีกำลังใจที่จะเป็นครูดี ครูเด่น และครูที่ปรึกษา (Mentor) 8) ตระหนักในการพัฒนาโรงเรียนสู่ระบบคุณภาพ 9)มุ่งปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และเข้าใจหลักสูตรและแนวการจัดการเรียนรู้ 10) เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้[13]

สุรศักดิ์ ปาเฮ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพใน 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) คุณลักษณะพื้นฐาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 คุณลักษณะคือ ความรู้ความสามารถด้านสารสนเทศ และความรู้ทางวิชาชีพ 2) คุณลักษณะเฉพาะ/ความสามารถและทักษะเฉพาะตัว คือ ภาวะผู้นำ ความรู้เท่าทันสถานการณ์ ทักษะทางสังคม ทักษะการวิเคราะห์ปัญหา การควบคุมอารมณ์ พฤติกรรมกล้าเสี่ยง การเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและการมีวิสัยทัศน์ 3) คุณลักษณะเชิงบูรณาการ คือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรู้สึกไวต่อบุคคลอื่นและความใฝ่รู้[14]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จันทรานี สงวนนาม ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ ดังนี้ 1) เป็นผู้มีบุคลิกภาพดี มีคุณธรรม จริยธรรม และเจตคติที่ดีในการบริหารและการจัดการศึกษา ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการครองตน ครองคน ครองงาน และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ 2) เป็นผู้ที่ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ ได้แก่ มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี มีภาวะผู้นำผู้ตามที่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีความคิดเป็น

---

[12]กิติ ตยัคคานนท์,<u>เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ</u> (กรุงเทพ :สำนักพิมพ์เปลวอักษร, 2543), 27-28.

[13]สุภรณ์ สภาพงศ์, “กรอบแนวคิดและข้อเสนอแนะการวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของสังคมไทย,” <u>วารสารวิชาการ</u> 3(7) (9 สิงหาคม 2543): 9.

[14]สุรศักดิ์ ปาเฮ, “สู่มิติการเป็นนักบริหารการศึกษามืออาชีพ,” <u>วารสารข้าราชการครู</u> 21(1) (ตุลาคม-พฤศจิกายน 2543): 27-33.

ประชาธิปไตยและมีการทำงานเป็นทีม 3) เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารการศึกษา ได้แก่ ความรู้ทั่วไปในการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และความรู้เฉพาะตำแหน่งตามภารกิจของสถานศึกษา 4) เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการบริหารและจัดการศึกษา ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสร้างความมุ่งหวังในอนาคตมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และแนวทางพัฒนาการศึกษา[15]

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารไว้ว่า ผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดิน ผู้นำ และผู้ปกครองรัฐ ตั้งแต่พระเจ้าจักรพรรดิ พระมหากษัตริย์ ตลอดจนนักปกครองทั่วไป มีหลักธรรมที่เป็นคุณสมบัติและเป็นข้อปฏิบัติดังนี้

ก. ทรงทศพิธราชธรรม คือ มีคุณธรรมของผู้ปกครอง หรือ ราชธรรม (ธรรมของพระราชา) 10 ประการ ดังนี้ (1) ทาน ให้ปันช่วยประชา คือบำเพ็ญตนเป็นผู้ให้ โดยมุ่งปกครองหรือทำงานเพื่อให้เขาได้ มิใช่เพื่อจะเอาจากเขา เอาใจใส่ อำนวยบริการ จัดสรรความสงเคราะห์ อนุเคราะห์ให้ประชาราษฎร์ได้รับประโยชน์สุข ความสะดวกปลอดภัย ตลอดจนให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เดือดร้อนประสบทุกข์และให้ความสนับสนุนแก่คนที่ทำความดี (2) ศีล รักษาความสุจริต คือ ประพฤติดีงามสำรวมกายและวจี ทวาร ประกอบแต่การสุจริต รักษากิติคุณ ประพฤติให้ควรเป็นตัวอย่าง และเป็นที่เคารพนับถือของประชาราษฎร์ มิให้มีข้อที่ผู้ใดจะดูแคลน (3) ปริจจาคะ บำเพ็ญกิจด้วยเสียสละ คือ สามารถสละความสำราญเป็นต้น ตลอดจนชีวิตของตนเองได้เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง (4) อาชชวะ ปฏิบัติภาระโดยซื่อตรง คือ ซื่อตรงทรงสัตย์ไร้มารยาปฏิบัติภารกิจโดยสุจริต มีความจริงใจไม่หลอกลวงประชาชน (5) มัททวะ ทรงความอ่อนโยนเข้าถึงคน คือ มีอัธยาศัย ไม่เย่อหยิ่งหยาบคาย กระด้างถือองค์ มีความสง่าเกิดแต่ท่วงทีกิริยาสุภาพนุ่มนวล ละมุนละไม ควรได้ความรักภักดีแต่มิขาดยำเกรง (6) ตปะ พ้นมัวเมาด้วยเผากิเลส คือ แผดเผากิเลสตัณหามิให้เข้ามาครอบงำจิตระงับยับยั้งข่มใจได้ ไม่หลงใหลหมกมุ่นในความสุขสำราญ และการปรนเปรอ มีความเป็นอยู่สม่ำเสมอหรืออยู่อย่างง่าย ๆ สามัญ มุ่งมั่นแต่จะบำเพ็ญเพียรทำกิจในหน้าที่ให้บริบูรณ์ (7) อักโกธะ ถือเหตุผลไม่โกรธา คือ ไม่เกรี้ยวกราดไม่วินิจฉัยความและกระทำการด้วยอำนาจความโกรธ มีเมตตาประจำใจไว้ระงับความเคืองขุ่น

---

[15]จันทรานี สงวนนาม, <u>ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา</u> (กรุงเทพมหานคร : บุ๊คพอยท์, 2545), 137.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วินิจฉัยความและกระทำการด้วยจิตอันสุขุมราบเรียบตามธรรม (8) อวิหิงสา มีอหิงสานำร่มเย็น คือ ไม่หลงระเริง ไม่บีบคั้นกดขี่ มีความกรุณา มาหาเหตุเบียดเบียน ลงโทษอาชญาแก่ประชาราษฎร์ผู้ใด ด้วยอาศัยความอาฆาตเกลียดชัง (9) ขันติ ชำนะเข็ญด้วยขันติ คือ อดทนต่องานที่ตรากตรำ อดทนต่อความเหนื่อยยาก ถึงจะลำบากกายน่าเหนื่อยหน่ายเพียงไร ก็ไม่ท้อถอย ถึงจะถูกหยันด้วยถ้อยคำเสียดสีถากถางอย่างใด ก็ไม่หมดกำลังใจ ไม่ยอมละทิ้งกิจกรณีที่บำเพ็ญโดยชอบธรรม (10) อวิโรธนะ มีปฏิคลาดจากธรรม คือ ประพฤติมิให้ผิดจากประศาสนธรรมอันถือประโยชน์สุข ความดีงามของรัฐและราษฎร์เป็นที่ตั้ง อันใดประชาราษฎร์ปรารถนาโดยชอบธรรม ก็ไม่ขัดขืน การใดจะเป็นไปโดยชอบธรรม คงที่ไม่เอนเอียง หวั่นไหวเพราะถ้อยคำดีร้าย ลาภสักการะ หรืออิฏฐารมณ์ อนิฏฐารมณ์ใด ๆ สถิตมั่นในธรรม ทั้งส่วนยุติธรรม คือ ความเที่ยงธรรมก็ดี นิติธรรม คือ ระเบียบแบบแผน หลักการปกครอง ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามก็ดี ไม่ประพฤติให้เคลื่อนคลาดวิบัติไป

ข. บำเพ็ญกรณีย์ของจักรพรรดิ คือ ปฏิบัติหน้าที่ของนักปกครองผู้ยิ่งใหญ่ ที่เรียกว่า จักรวรรดิวัตร (ธรรมเนียมหรือหน้าที่ประจำของจักรพรรดิ) 5 ประการ คือ (1) ธรรมธิปไตย ถือธรรมเป็นใหญ่ คือ ยึดถือความจริง ความถูกต้อง ความดีงาม เหตุผล หลักการ กฎกติกาที่ชอบธรรม เป็นบรรทัดฐาน เคารพธรรม เชิดชูธรรม นิยมธรรม ตั้งตนอยู่ในธรรม ประพฤติธรรมด้วยตนเอง (2) ธรรมิการักขา ให้ความคุ้มครองโดยธรรม คือ จัดอำนวยการรักษาคุ้มครองป้องกันอันชอบธรรม แก่ชนทุกหมู่เหล่าในแผ่นดิน คือ คนภายใน ข้าราชการฝ่ายทหาร เกษตรกร ชาวนิคมชนบทและชนชายแดน พระสงฆ์และบรรพชิตผู้ทรงศีลทรงคุณธรรมตลอดจนสัตว์เท้าสัตว์ปีก อันควรสงวนพันธุ์ทั้งหลาย (3) มา อธรรมการ ห้ามกั้นการอาธรรม์ คือ จัดการป้องกันแก้ไขมิให้การกระทำที่ไม่เป็นธรรม การเบียดเบียนข่มเหง และความผิดชั่วร้ายเดือดร้อน เกิดมีขึ้นในบ้านเมือง ชักนำประชาชนให้ตั้งมั่นในสุจริตและนิยมธรรม รวมทั้งจัดวางระบบที่กันคนร้ายให้โอกาสคนดี (4) ธนานุประทาน ปันทรัพย์แด่ชนผู้ยากไร้ มิให้มีคนขัดสนยากไร้ในแผ่นดินเช่น จัดให้ราษฎรทั้งปวงมีทางหาเลี้ยงชีพ ทำมาหากินได้โดยสุจริต (5) ปริปุจฉา ไม่ขาดการสอบถามปรึกษา แสวงปัญญาและความดีงามยิ่งขึ้นไป โดยมีที่ปรึกษาที่ทรงวิชาการ ทรงคุณธรรม ผู้ประพฤติชอบ ผู้ไม่ประมาทมัวเมาที่จะช่วยให้เจริญปัญญาและกุศลธรรม หมั่นพบปะพระสงฆ์และนักปราชญ์ ไถ่ถามหาความรู้ หาความดีงามหาความจริง และถกข้อปัญหาต่าง ๆ อยู่โดยสม่ำเสมอตามกาลอันสมควร เพื่อซักซ้อมตรวจสอบตนให้เจริญก้าวหน้าและดำเนินกิจการในทางที่ถูกต้องชอบธรรม ดีงาม และเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขอย่างแท้จริง

ค.ประกอบราชสังคหะ คือ ทำนุบำรุงทวยราษฎร์ให้ประชาชาติดำรงอยู่ในเอกภาพและสามัคคี ด้วยหลักธรรมที่เรียกว่า ราชสังคหวัตถุ (หลักสงเคราะห์ประชาชนของพระราชา) 4

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ประการ คือ (1) สัสสเมธะ ฉลาดบำรุงธัญญาหาร คือ ปรีชาสามารถในนโยบายที่จะบำรุงพืชพันธุ์ธัญญาหาร ส่งเสริมการเกษตรให้อุดมสมบูรณ์ (2) ปริสเมธะ ฉลาดบำรุงข้าราชการ คือ ปรีชาสามารถในนโยบายที่จะบำรุงข้าราชการ ด้วยการส่งเสริมคนดีมีความสามารถ และจัดสวัสดิการให้ดี เป็นต้น (3) สัมมาปาสะ ผูกประสานปวงประชา คือ ผดุงสานประชาชนไว้ด้วยนโยบายส่งเสริมอาชีพ เช่น จัดทุนให้คนยากจนยืมไปสร้างตนในพานิชยกรรม หรือดำเนินกิจการต่าง ๆ ไม่ให้ฐานะเหลื่อมล้ำห่างเหินจนแตกแยกกัน (4) วาชไปยะ มีวาทะดูดดื่มใจ คือ รู้จักชี้แจงและแนะนำ รู้จักทักทายไถ่ถามทุกข์สุขราษฎรทุกชั้น แม้ปราศรัยก็ไพเราะน่าฟัง ทั้งประกอบด้วยเหตุผล เป็นหลักฐาน มีประโยชน์ เป็นทางแห่งการสร้างสรรค์ แก้ไขปัญหา เสริมความสามัคคี ทำให้เกิดความเข้าใจดี ความเชื่อถือ และความนิยมนับถือ

ง. ละเว้นอคติ นักปกครอง เมื่อปฏิบัติหน้าที่ พึงเว้นความลำเอียง หรือความประพฤติที่คลาดเคลื่อนจากธรรม 4 ประการ (1) ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะชอบ (2) โทสาคติ ลำเอียงเพราะชัง (3) โมหาคติ ลำเอียงเพราะหลงรักหรือเขลา (4) ภยาคติ ลำเอียงเพราะขลาดกลัว [16]

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ สรุปลักษณะของผู้บริหารที่มีประสิทธิผลได้แก่ 1)รู้จักปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ 2) มีความตื่นตัวต่อสภาวะแวดล้อมทางสังคม 3) มีความทะเยอทะยานสูง 4)มีความเชื่อถือและสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ 5)มีลักษณะประนีประนอม 6)มีความเด็ดขาด 7)ลูกน้องสามารถพึ่งพาได้ 8)เป็นผู้ทรงอำนาจ9)มีความสามารถในการทำงานที่ต้องใช้ความคิด 10)มีความมั่นใจในตนเองสูง11)เผชิญหน้ากับเหตุการณ์ซึ่งมีความยุ่งยาก 12)มีความรับผิดชอบสูง [17]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เรวัตร ชาตรีวิศิษฎ์ ได้สรุปคุณลักษณะ และทัศนคติพิเศษที่ผู้บริหารต้องมี ได้แก่ 1)เป็นนักบุกเบิก ผู้บริหารมืออาชีพควรมีจิตใจชอบค้นหาสิ่งใหม่ ๆ ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ เพื่อให้องค์การก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง 2)มีวิสัยทัศน์ ในการบริหารงานผู้บริหารมืออาชีพจะต้องมี

---

[16]พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), <u>ธรรมนูญชีวิต : พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม</u> ,พิมพ์ครั้งที่ 14 (กรุงเทพฯ : กองทุนอริยมรรค, 2545), 27-30.

[17]ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, <u>องค์การและการจัดการฉบับสมบูรณ์</u> (กรุงเทพ:บริษัทธรรมสารจำกัด,2545),283.

ความสามารถในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทิศทางการดำเนินงานขององค์การ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่แปรเปลี่ยน 3)มีความทันสมัย โดยเป็นผู้ก้าวทันโลก ทันเหตุการณ์ 4)เป็นนักพัฒนา ผู้บริหารมืออาชีพควรคำนึงถึงผลประโยชน์ระยะยาวขององค์การให้ความสำคัญแก่การวิจัยและพัฒนา เพื่อปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น 5)เป็นนักต่อสู้เพราะโลกยุคไร้พรมแดนเช่นนี้แม้จะมีการพึ่งพาอาศัยกันแต่ก็มีการแข่งขันต่อสู้ในเชิงเศรษฐกิจควบคู่กันไปด้วยทำให้ผู้บริหารมืออาชีพจะต้องมีความพร้อมที่จะแข่งขันในระดับนานาประเทศทุกรูปแบบ ผู้บริหารจะต้องสามารถปรับตัวและแก้ไขสถานการณ์ที่เลวร้ายให้กลายเป็นดีได้ 6)เป็นนักประสานงาน ผู้บริหารมืออาชีพจะต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีสามารถประสานทุกฝ่ายเข้าหากันได้ 7)มีจรรยาบรรณ จริยธรรมและคุณธรรม ผู้บริหารมืออาชีพควรมีความรับผิดชอบ ในวิชาชีพและมีจริยธรรม คุณธรรมสำหรับใช้เป็นกรอบแนวความคิดในทางปฏิบัติ [18]

อุทัย บุญประเสริฐ กล่าวว่าผู้บริหารควรมีลักษณะสำคัญดังนี้ 1)ความสามารถในเชิงวิชาการที่เป็นที่ยอมรับของคนในวงการบริหารโรงเรียน 2)ความเป็นคนซื่อสัตย์ สุจริต และยุติธรรม 3)การเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ เห็นการณ์ไกล มองอนาคตขององค์การ และวางแผนสำหรับวันข้างหน้าเป็นหลัก 4)ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปฏิรูปการศึกษา 5)ความสามารถในการบริหารจัดการ 6)ความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร ศาสตร์การสอน รูปแบบการเรียนการสอน ความก้าวหน้าทางวิทยาการที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ 7)ความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีในระดับที่เพียงพอ 8)ความสามารถในการแสวงหาทุน แหล่งทุน งบประมาณการบริหารงบประมาณ ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ 9)การเป็นผู้มีจิตสำนึกที่ดีต่อการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมไทย [19]

วิรุณ ตั้งเจริญ ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารควรจะประกอบด้วย 1) การเป็นผู้นำทางวิชาการ (Academic Leadership) คือ เป็นผู้สร้างองค์ความรู้ใหม่ เป็นสร้างสรรค์วิชาการมากกว่าเป็นผู้บริโภควิชาการ มีความสำนึกในวิชาการ เน้นการค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างความรู้ แล้วนำความรู้ที่เกิดขึ้นไปสอน ไปบริการวิชาการแก่สังคม ต้องเป็นผู้นำและต้องปกครอง

---

[18]เรวัตร ชาตรีวิศิษฎ์ ,อ้างถึงใน ทองทิพภา วิริยพันธ์, <u>มนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร</u> (กรุงเทพ :อินฟอร์มีเดียบุ๊คส์, 2546), 88-90

[19]อุทัย บุญประเสริฐ, อ้างถึงใน <u>เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการบริหารการศึกษา</u> : <u>โรงเรียนนิติบุคคล</u>(นครปฐม:สถาบันราชภัฏนครปฐม,2547),46.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ดูแลนักวิชาการ เป็นต้น 2) วิสัยทัศน์และศักยภาพ (Vision and potentiality) คือ จะต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ทั้งต่อเป้าหมายขององค์กร วิชาการ การบริหารวิชาการ และการบริหารองค์กรพร้อมกันนั้นก็ต้องมีศักยภาพสูงในการบริหารที่จะพัฒนาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดได้ 3) จิตสำนึกสาธารณะ (Public Mind) คือการเสียสละเพื่อคนอื่น มีสัมพันธภาพกับบุคลากรในองค์กรและบุคคลในชุมชน 4) จิตสำนึกจริยธรรม (Ethic Mind) คือ การมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี เปิดเผย โปร่งใส บริสุทธิ์ยุติธรรม กล้าตัดสินใจเพื่อรักษาความชอบธรรม 5) การมีแนวคิดในการบริหาร (Administration Concept) คือ มีแนวคิดในการบริหารที่เด่นชัดในการพัฒนาองค์กร ต้องมีความคมชัดในการพัฒนาระบบ พัฒนาวิชาการ พัฒนาวิชาชีพ พัฒนาบุคคล พัฒนากระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาศักดิ์ศรีขององค์กร 6) การทำงานเป็นกลุ่ม (Team working) คือ มีความสามารถในการเป็นผู้นำและการยอมรับนับถือ การทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การร่วมกันปฏิบัติงาน ปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่ม เป็นต้น[20]

เกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษาและระดับคุณภาพของผู้บริหารของคุรุสภา พ.ศ.2540 กำหนดไว้ 12 มาตรฐาน คือ 1.ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพบริหารการศึกษา 2.ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาของบุคลากร ผู้เรียนและชุมชน3.มุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้เติมศักยภาพ 4.พัฒนาแผนงานขององค์กรให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง 5.พัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นเป็นลำดับ 6.ปฏิบัติงานขององค์กรโดยเน้นผลถาวร 7.มีการรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ 8.ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 9.ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์ 10.แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา 11.เป็นผู้นำและสร้างผู้นำ 12. สร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์[21]

ธีระ รุญเจริญ ได้เสนอคุณลักษณะนักบริหารมืออาชีพที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารและการจัดการศึกษาตามแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[20]วิรุณ ตั้งเจริญ, อ้างถึงใน หวน พินธุพันธ์, <u>การบริหารการศึกษานักบริหารมืออาชีพ</u>, (กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2548),53-58 .

[21] กระทรวงศึกษาธิการ,<u>เอกสารประกอบการศึกษาด้วยตนเอง หลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา</u> (กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545), 79.

พ.ศ.2542 ลักษณะดังกล่าวประกอบด้วย 1)ลักษณะพื้นฐานเป็นทุน 2)การศึกษา 3)บุคลิกภาพ 4) คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ 5) ความสามารถ ทักษะในการบริหาร 6)ความรู้ลึกและการรู้รอบ 7)การมีใบประกอบวิชาชีพบริหารการศึกษา [22]

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุป ได้ว่าคุณลักษณะที่ดีของผู้นำที่ดีหมายถึง คุณลักษณะบุคลิกภาพที่พิเศษกว่าคนทั่วไป ซึ่งได้แก่ ลักษณะทางกาย ภูมิหลังทางสังคมมีสติปัญญา มีบุคลิกภาพที่ดี เป็นผู้มีความมุ่งมั่น เป็นผู้มีความสามารถในการประสานงานจากคุณลักษณะผู้บริหารที่ได้กล่าวมาแล้วย่อมชี้ให้เห็นว่าเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารซึ่งจะเป็นส่วนสนับสนุนให้หน่วยงานประสบผลสำเร็จซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อคุณภาพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่างๆ หน่วยงานใดผู้บริหารมีคุณลักษณะของผู้บริหารอย่างครบถ้วน หน่วยงานนั้นจะประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงานในทุกๆด้านอย่างแน่นอน

การมีส่วนร่วมของชุมชน

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น ต้องอาศัยปัจจัยและทรัพยากรจากหลายแห่งมาประกอบกัน ซึ่งแหล่งที่สำคัญประการหนึ่งคือชุมชน โดยปกติชุมชนกับโรงเรียนจะมีความสัมพันธ์พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน คือ โรงเรียนจะต้องอยู่ในฐานะ"ของสังคม"หากพิจารณาองค์การทางสังคมในรูปเชิงระบบจะพบว่าชุมชนเป็นระบบใหญ่ซึ่งมีโรงเรียนเป็นระบบย่อยภายในและโรงเรียนเป็นสถาบันของชุมชนซึ่งมีบทบาทภาระหน้าที่ทางการศึกษาเพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการของชุมชน ชุมชนจึงควรมีส่วนร่วมโดยตรงต่อการดำเนินงานของโรงเรียนและรับผิดชอบให้การสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียนด้านต่างๆ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของชุมชนหมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งทางตรงหรือทางอ้อมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอนในกิจกรรมของสถานศึกษา [23]

---

[22] ธีระ รุญเจริญ, <u>การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา</u> (กรุงเทพมหานคร : เอ็กซเปอร์เน็ท ,2550) ,34-36 .

[23]สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ ,<u>รายงานการประเมินผลการมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน</u> (กรุงเทพ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2550), 3 .

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึงการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ในลักษณะการร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีในท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมชุมชน[24]

เมตต์ เมตต์การุณ์จิต ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารการศึกษาไม่ว่าจะมีส่วนร่วมในการวางแผน การแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การประสานงาน ตลอดจนการประเมินผลในลักษณะของการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมแก้ไขปัญหาด้วยความเสียสละและเต็มใจ สมัครใจมากกว่าจะถูกขอร้องแกมบังคับ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจะช่วยให้การตัดสินใจละเอียดถี่ถ้วนมีโอกาสผิดพลาดน้อยก่อให้เกิดผลดีแก่หน่วยงานซึ่งถ้าหากประชาชนมีแนวคิดเช่นนี้เป็นส่วนมากก็จะทำให้สังคมเข้มแข็งและจะเป็นฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยต่อไป[25]

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนหมายถึงกระบวนการที่ประชาชนในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและท้องถิ่น ได้เข้าไปเกี่ยวข้องในการจัดการการศึกษาของโรงเรียนโดยร่วมแสดงความคิดเห็นและกระทำในสิ่งที่เห็นพ้องต้องกัน[26]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม(Participation) ว่าเป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน ทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหาร ประสิทธิผลขององค์การขึ้นอยู่กับการรวมพลังของบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับองค์การนั้น ในการปฏิบัติ ภารกิจ ให้บรรลุจุดหมายเป็นวิธีการหนึ่งในการรวมพลังความคิด สติปัญญา ก็คือการให้มีส่วนร่วม การให้บุคคลมีส่วนร่วมในองค์การนั้น บุคคลจะต้องมี

---

[24]ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ, <u>กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา.</u> (กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2543),138.

[25]เมตต์ เมตต์การุณ์จิต ,<u>การบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วม:ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ</u> (กรุงเทพฯ:บุ๊ค พอยท์, 2547), 48 .

[26] รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, <u>การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน</u> (กรุงเทพฯ:ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ, 2550),195 .

ส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการ หรือปฏิบัติภารกิจต่าง ๆเป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพันต่อกิจกรรมและองค์การในที่สุด[27]

เค็ธ (Keith) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การเกี่ยวข้องทางจิตและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งส่งผลเป็นเหตุให้การกระทำของกลุ่มบรรลุจุดมุ่งหมาย และเกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย[28]

หวัง (Whang) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึงกระบวนการเข้าไปดำเนินงานของบุคคลหรือกลุ่ม เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความสนใจของตน หรือเพื่อให้การสนับสนุนทางด้านกำลังงานหรือทรัพยากรต่อสถาบัน หรือระบบที่ครอบคลุมการดำเนินชีวิตของพวกเขา โดยได้แบ่งประเภทการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมโดยสมัครใจ (voluntary participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากความคิดริเริ่มของประชาชนเอง 2) การมีส่วนร่วมโดยการถูกชักชวน (induced participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่ได้รับการกระตุ้นจากรัฐหรือชนชั้นนำด้วยการใช้สิ่งล่อใจ ซึ่งอาจเป็นวัตถุหรือจิตใจ และ 3) การมีส่วนร่วมโดยการถูกบังคับ (forced participation) หรือการระดมประชาชนโดยรัฐที่จัดตั้งเป็นสังคมที่มีสายการบังคับบัญชาเป็นลำดับขั้นตอน และใช้อำนาจผ่านลงมาตามสายการบังคับบัญชาที่จัดไว้[29]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เออร์วิน (Erwin)ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การพัฒนาแบบมีกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิดร่วมตัดสินใจร่วมแก้ปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของประชาชนให้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชน แก้ไขปัญหาร่วมกับการใช้วิทยาการ ที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์การและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง[30]

---

[27]เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ,<u>หน่วยที่ 7 ปัญหาและแนวโน้มกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา:ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหาร</u> (นนทบุรี :มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , 2543),176.

[28]Keith, Davis. <u>Human Behavior at Work-Human Relations and Organizational Behavior</u>(New York : McGraw-Hill Book Company, 1972),136.

[29]In – Joung Whang , <u>Management of rural change in Korea : The Saemaul Undong</u> (Seoul : Seoul National University Press , 1981) , 91 – 92.

[30]Erwin William, <u>Participation Management :Concept Theory and Implementation</u> ,(Atlanta : Georgia State University,1976),138.

องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation)ว่า หมายถึงการสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชน และสมาชิกในสังคมที่กว้างกว่าสามารถเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือ และเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินการในการพัฒนารวมทั้งมีส่วนได้รับประโยชน์จากผลการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน ในส่วนขิงสภาเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ(United Nations Economics and Social Council States) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมนั้น ต้องการการมีส่วนร่วมตามแบบประชาธิปไตยจากประชาชนอย่างสมัครใจในเรื่อง 3 ประการคือ 1)เป็นเรื่องที่สนับสนุนส่งเสริมต่อการพัฒนา 2) มีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นผลจากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาคกัน 3) มีความเชื่อถือในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมาย กำหนดนโยบายและแผน รวมทั้งการนำโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไปสู่การปฏิบัติ[31]

กล่าวโดยสรุปว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมให้ข้อเสนอแนะ ร่วมสนับสนุน ส่งเสริม ร่วมดำเนินการการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่มเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วน ตัดสินใจในกิจการใด ๆ ที่มีผลกระทบถึงชุมชนและมีสิทธิรับประโยชน์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

รูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วม

เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถาบันของชุมชน มีหน้าที่อบรมสั่งสอนให้แก่บุตรธิดาของชุมชนนั้นๆ เมื่อเด็กจบออกมาต้องใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนนั้นเอง ด้วยเหตุนี้ชุมชนจึงสมควรมีสิทธิ์ ที่จะรับรู้และมีส่วนได้และส่วนเสียจากผลผลิตของโรงเรียน จึงเป็นหน้าที่ของชุมชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการของโรงเรียนตามบทบาทหน้าที่ที่มีข้อผูกพันระหว่างชุมชนกับโรงเรียน

สภาพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งสหประชาชาติ ได้รวบรวมลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ 3 ประการ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ เป็นการอาสาสมัครหรือรวมกลุ่มกันโดย

---

[31]United Nations, Department of International Economics and Social Affairs.Popular participation as a strategy for promoting community level action and national development report of the meeting or the adjust group of experts, held at UN.Headquarter from may (New York : United Nations, 1981),22-26.

อัตโนมัติเพื่อแก้ปัญหาของกลุ่มหรือตนเองซึ่งไม่ได้รับความช่วยเหลือจากภายนอกกลุ่ม 2) การมีส่วนร่วมแบบชักนำ เป็นการเข้ามาร่วมด้วยความเห็นชอบหรือได้รับสนับสนุนจากรัฐจะพบในประเทศที่กำลังพัฒนา 3) การมีส่วนร่วมแบบบังคับ ซึ่งถูกบังคับให้เข้ามาร่วมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่ภายใต้การดำเนินงานตามนโยบายโดยตรง จะเกิดผลเสียจนในท่สุดไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชน[32]

แมคดา (Macda) ได้สรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 3 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมเชิงแข่งขัน ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมด้วยการริเริ่ม และติดตามในกระบวนการ กำหนดความต้องการ ร่วมกิจกรรม สนใจในผลจากการพัฒนา

2. การมีส่วนร่วมเชิงไม่แข่งขัน ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาจะไม่คำนึงถึงความสำคัญ นโยบาย ไม่มีความสนใจจากผลการกระทำกิจกรรมต่างๆ

3. การมีส่วนร่วมแบบเฉื่อยชา ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเนื่องจากถูกบังคับ ภาวะจำยอมจากสภาพแวดล้อม บุคคล หรือธรรมชาติ การปฏิบัติงานของประชาชนจะเฉื่อยชา[33]

โคเฮน และอับฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff) ได้เสนอข้อพิจารณาการมีส่วนร่วมของชุมชนในประเด็นดังต่อไปนี้

1.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

1.1 การกำหนดความต้องการจำเป็น

1.2 การกำหนดลำดับก่อนหลัง การเริ่มต้นและการกำหนดสิ่งที่จะต้องกระทำ

1.3 การแสวงหาความต้องการจำเป็นและลำดับก่อนหลังของผู้ร่วมงานอื่น

1.4 การดำเนินการต่อเนื่องและการแสวงหาสิ่งที่จะต้องกระทำเพิ่มเติม

1.5 การปฏิบัติงานด้วยการพิจารณาผู้ร่วมงาน การประชุมปรึกษาหารือ การเลือกผู้นำ การบริหารบุคลากร

1.6 การติดต่อประสานประโยชน์อย่างสร้างสรรค์

---

[32]Uniteds Nation, Department of International Economic and Social affair, Popular Participation as Strategy for Program Community Level Action and Development (New York :United Nation, 1981), 41 – 49.

[33]John H. Macda, Present Organization and Participation in Tansania in Studies in Rural Participation (New Delhi : Oxford IBM Publishing, 1982), 8.

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

2.1 การสนับสนุนด้านงบประมาณ

2.2 การสนับสนุนด้านบุคลากร

2.3 การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์

2.4 การสนับสนุนด้านบริหารจัดการ

2.5 การประสานงาน

2.6 การเข้าร่วมในโครงการ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

3.1 การได้รับผลประโยชน์ทางวัตถุที่เป็นรายได้หรือทรัพย์สิน

3.2 การได้รับผลประโยชน์ทางสังคมด้านการเรียนรู้และการได้รับการบริการที่ดี

3.3 การได้รับผลประโยชน์ทางสังคมด้านความสุข ความพึงพอใจ

3.4 การได้รับผลประโยชน์ส่วนตัวด้านความนิยมนับถือตนเอง

3.5 การได้รับผลประโยชน์ส่วนตัวด้านการได้มีโอกาสใช้อำนาจทางสังคม

3.6 การได้รับผลประโยชน์ส่วนตัวด้านความมั่นใจในตนเอง

4.การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

4.1 การประเมินผลการทำงานของสถานศึกษา

4.2 การประเมินผลกระทบจากการทำงานของสถานศึกษา

4.3 การประเมินผลกิจกรรมทางสังคม

4.4 การประเมินความเห็นสาธารณะ

4.5 การประเมินความเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องความชอบ

4.6 การติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาการบริหารงาน[34]

---

[34]Cohen,John M. and Norman T. Uphoff. Rural Development Participation: Concepts and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation (New York : Cornell University, 1977),30 – 58.

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ตลอดจนจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยจะมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงานและทรัพยากรที่จะต้องใช้

3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ โดยประชาชนเข้าร่วมในการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เงินทุน หรือเข้าร่วมบริหารงาน การใช้ทรัพยากร การประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เป็นการมีส่วนร่วมในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคลและสังคม

5. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เพื่อที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น[35]

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1.การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาเป็นแหล่งของการแสวงหาความรู้จึงต้องมีหลักสูตรของตนเอง คือหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งประกอบด้วยการเรียนรู้ทั้งมวลประสบการณ์อื่นๆ ที่สถานศึกษาวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐานและรายวิชาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติมเป็นรายปีหรือรายภาค จัดกิจกรรม

---

[35]ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ ,<u>กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา</u> (กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2543),143.

พัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนและกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ซึ่งทำได้โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชน พ่อแม่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ผู้เรียน ภาคธุรกิจ ภาครัฐในชุมชนร่วมแสดงความประสงค์อังสูงส่งหรือวิสัยทัศน์ ที่ปรารถนาให้สถานศึกษาเป็นสถาบันที่พัฒนาผู้เรียน มีพันธกิจหรือภาระหน้าที่ร่วมกันในการกำหนดงานที่สำคัญของสถานศึกษาพร้อมด้วยเป้าหมาย มาตรฐาน แผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการและติดตามผลการดำเนินงาน

1.2 การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่สำคัญต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบในลักษณะการสร้างเครือข่ายให้ครอบคลุมทุกหน่วยงานทุกระดับรวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชนในรูปแบบคณะกรรมการ เพื่อค้นหาแนวทางร่วมกันในการพัฒนาปรับปรุง หลักสูตรสถานศึกษาในปีต่อ ๆ ไป

2.การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การสร้างสายสัมพันธ์อย่างแนบสนิทเป็นยุทธศาสตร์ที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักและเร่งพัฒนาตนเองให้เป็นนักบริหารมืออาชีพที่มีเทคนิคการบริหารจัดการที่สามารถพิชิตใจชุมชน และสร้างเครือข่ายพัฒนาอย่างอบอุ่นด้วยเทคนิคการสร้างพลังชุมชน 10 ประการดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

2.1 สร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อชุมชน โดยหมั่นสร้างสรรค์และชี้ช่องทางให้เห็นภาพสง่างามของโรงเรียนในอนาคต เพื่อยั่วยุให้ร่วมเดินทางสู่เป้าหมายด้วยความมุ่งมั่น ผู้บริหารต้องเป็นผู้เสียสละทุกรูปแบบให้ชุมชนและเพื่อนร่วมงานเพื่อพิสูจน์ว่าผู้นำ คือคนจริง สู้จริง และพร้อมร่วมทางด้วยความจริงใจ

2.2 ฝึกให้เป็นคนใจกว้างจิตสาธารณะยอมรับการเปิดเวทีและโอกาสให้ชุมชนเพื่อร่วมงานร่วมออกแบบสร้างสรรค์งาน ผู้บริหารมีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ปรุงแต่งให้มีความคมชัด พร้อมให้การยกย่องชมเชย ชื่นชมแนวคิด และต้องหมั่นประชาสัมพันธ์งานต่อสาธารณะชนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ตระหนักในสิ่งจำเป็นที่ขาดแคลน ไม่วางเฉยหรือรอท่าที ต้องร่วมแสวงหาช่องทางที่เหลือเพื่อการนำเข้าสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีความเชื่อพื้นฐานว่าทุกอย่างทำได้หากตั้งใจจะทำ

2.4 ต้องหมั่นสร้างและปรุงแต่งตนเองให้เป็นบุคคลที่มีเสน่ห์เป็นที่ชื่นชมศรัทธาของชุมชน และเพื่อนร่วมงาน คำนึงเสนอว่า ทุกย่างก้าวคือประสิทธิภาพขององค์กร และผู้บริหารคือ “สัญลักษณ์ของชุมชน”

2.5 อ่อนน้อมถ่อมคนวางตัวเรียบง่ายอยู่ร่วมกับชุมชนและเพื่อนร่วมงานได้ทุกสถานการณ์เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ

2.6 หลีกเลี่ยงการโต้แย้งที่ไร้เหตุผล พัฒนาทักษะการประนีประนอม และการเจรจาต่อรองให้มีประสิทธิภาพ

2.7 ให้การต้อนรับชุมชนด้วยบรรยากาศแห่งมิตรภาพอบอุ่นเป็นกันเอง

2.8 พัฒนาเทคนิคการวิเคราะห์ชุมชนให้ลึกซึ้งเพื่อสำรวจจุดเด่น จุดด้อยเป็นฐานข้อมูลในการร่วมพัฒนาชุมชนและโรงเรียนไปพร้อม ๆ กัน

2.9 หมั่นแสวงหาแหล่งงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ จากหน่วยงานอื่น ห้างร้าน บริษัท มูลนิธิ สมาคม โดยใช้โครงการที่มีประสิทธิภาพ นำเสนอขอรับความช่วยเหลือ โดยเฉพาะกิจกรรมการเรียนรู้ต้องให้โอกาสผู้เรียนได้แสดงศักยภาพทุกสถานการณ์ตามสภาพของโรงเรียนจะเอื้อได้

2.10 สร้างและพัฒนาค่านิยมเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพกับชุมชนให้แนบสนิทอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

3.บทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3.1 การมีส่วนร่วมในการจัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏ สงวนลิขสิทธิ์

3.2 การกำหนดนโยบาย เป้าหมายในการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษา

3.3 การประชาสัมพันธ์สนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ร่วมสร้างความรู้ ความเข้าใจและเจตคติที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ นำไปสู่การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

3.4 การเป็นผู้สนับสนุนทรัพยากรและบุคลากรในการจัดการศึกษา

3.5 การตรวจสอบการจัดการศึกษา เป็นการตรวจสอบจากผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ในเรื่องการวัดผลการปฏิบัติ การพัฒนาตนเองของครูและนักเรียน การปรับปรุงบรรยากาศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การบริการและการปฏิบัติงานของโรงเรียน

4. กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

4.1 การสำรวจความต้องการ คือสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการของโรงเรียน วิเคราะห์สภาพโรงเรียน โดยการซักถาม สังเกต สัมภาษณ์

4.2 การกำหนดมาตรฐานของโรงเรียน โดยยึดมาตรฐานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาตามที่คณะรัฐมนตรีประกาศ และมาตรฐานที่เกิดจากความต้องการชุมชน

4.3 การวางแผนการพัฒนา คือ การวางแผนการพัฒนาโรงเรียน ตามวิสัยทัศน์พันธกิจของโรงเรียนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการประจำปี

4.4 กิจกรรมการปฏิบัติ คือ แนวทางการปฏิบัติที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียน

4.5 การประเมินผล คือ การประเมินแนวทางปฏิบัติด้านต่าง ๆ ของการบริหารจัดการโรงเรียนโดยเน้นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.6 การสรุปผลการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ การนำผลการประเมินมาใช้เพื่อพัฒนาและปรับปรุงข้อบกพร่องที่เกิดจากการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการประจำปี และ แผนยุทธศาสตร์เพื่อให้การบริหารการจัดการโรงเรียน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริงนั้น ชุมชนและโรงเรียน ควรทบทวนกระบวนการทำงานร่วมกัน

5.ผลที่ได้จากการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

5.1 ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพสอดคล้องกับความถนัดความสนใจและความสามารถของตนเอง ได้เรียนรู้วิธีแสวงหาความรู้ มีความสุขในการเรียนรู้และรักที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

5.2 ครูมีความรู้ และความเข้าใจ มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยให้ผู้เรียนมีความสุข ผู้สอนก็มีความสุขและเรียนรู้ให้พัฒนาเป็นครูอาชีพ

5.3 ผู้ปกครอง รู้และเข้าใจความถนัด ความสนใจ ความสามารถและศักยภาพในการศึกษาเรียนรู้ของผู้เรียน มีความเข้าใจบทบาทของตนในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนมีความสุขที่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาเรียนรู้ของผู้เรียน

5.4 ผู้บริหารได้พัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนเป็นโรงเรียนที่แท้จริง ไม่ใช่โรงสอนและได้ใช้กระบวนการบริหารที่นักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วม

5.5 ชุมชน และสังคมส่วนรวมได้พลเมืองที่มีคุณภาพ ศักยภาพและมีสำนึกรับผิดชอบ ต่อการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติ

5.6 องค์การอื่น ๆ ได้มีส่วนช่วยประเทศในการพัฒนา บุคคลที่จะเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพ และศักยภาพ ที่จะช่วยพัฒนาประเทศต่อไป

การเปลี่ยนแปลงเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ในสังคม ถ้าเรารู้เท่าทันและปรับตัวได้ ความปกติสุขของการดำเนินชีวิตก็จะมีได้อยู่เสมอ “การปฏิรูปการศึกษา’ เป็นอีกการเคลื่อนไหวหนึ่งของ

สังคม ที่จะผลักดันให้เกิดการปรับตัวได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งสามารถสร้างชุมชนทางปัญญาของคนให้มีศักยภาพในการเตรียมตัวสู่อนาคตได้อย่างมั่นใจ อันเป็นการเตรียมการเชิงรุกของระบบสังคมที่เข้มแข็ง เส้นทางการปฏิรูปการศึกษา พร้อมเปิดโอกาสให้ครู ผู้บริหาร ชุมชนและ ทุกส่วนในสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา มีกระบวนการยุทธศาสตร์ที่หลากหลาย ที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสภาพชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์[36]

นโยบายการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ. 2550-2551

นโยบายด้านการศึกษาที่มีการเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ มุ่งมั่นที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนให้กว้างขวางและทั่วถึง โดยคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ เสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีชีวิตประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนาและสถาบันการศึกษา การจัดการศึกษาจะเน้นการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชน เพื่อให้การศึกษาสร้างคนและสร้างความรู้สู่สังคม คุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพและประสิทธิภาพ กำหนดเป็นนโยบายดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

1.เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรม นำความรู้ สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีชีวิตประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา และสถาบันการศึกษา โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังค่านิยมในการนำคุณธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนให้กว้างขวางทั่วถึง มีคุณภาพ

---

[36]กระทรวงศึกษาธิการ , <u>เอกสารประกอบการศึกษาด้วยตนเอง :หลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา</u> (กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ , 2547), 91-93 .

โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและขยายโอกาสทางการศึกษาทุกระดับ/ประเภท โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ได้เรียนโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายภายในระยะเวลา 3 ปี

3.พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยมีเป้าหมายให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณภาพทางการศึกษาสูงขึ้นทุกระดับและประเภทการศึกษา

4.การกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่และสถานศึกษา โดยมีเป้าหมายให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

5.ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคเอกชนและท้องถิ่นโดยมีเป้าหมายให้มีการจัดการศึกษาสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

6.พัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนและประชาชนได้รับการศึกษาที่บูรณาการกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

เพื่อสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดการขับเคลื่อนกลยุทธ์ปีพ.ศ.2551 ดังต่อไปนี้

1.กลยุทธ์คุณธรรมนำความรู้น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ มีจุดเน้นที่สำคัญ อาทิ สถานศึกษาทุกแห่งจัดกิจกรรมคุณธรรมนำความรู้ที่เชื่อมโยงสู่การเรียนการสอนตามกลุ่มสาระต่างๆและสู่วัฒนธรรมองค์กรในระดับต่างๆสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบและโรงเรียนวิถีพุทธต้นแบบที่ผ่านการประเมินตามเกณฑ์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ30 เป็นต้น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

2.กลยุทธ์ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างกว้างขวางและทั่วถึง มีจุดเน้นที่สำคัญ อาทิ ทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลดอัตราการออกกลางคัน และนำเด็กตกหล่นเข้าเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ที่สำรวจได้ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเสริมความเข้มแข็งให้แก่ศูนย์การศึกษาพิเศษระดับจังหวัดและศูนย์เขตโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมที่จัดตั้งไว้เดิมและขยายโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมในโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 3 และ 4 รวมถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เช่น สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จัดการศึกษาทางเลือกให้แก่นักเรียนเพื่อส่งเสริมการศึกษาต่อในช่วงชั้นที่ 4 เป็นต้น

3.กลยุทธ์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ กำหนดเป้าหมายว่านักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ทุกคนอ่านหนังสือคล่องและเขียนหนังสือได้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ยกเว้นผู้ที่มีข้อบกพร่องในการเรียนรู้ที่ต้องได้รับการพัฒนาตามศักยภาพสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่งมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ และภาษาไทยในช่วงชั้นที่ 1

และ 2 เพิ่มขึ้น และลดจำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในช่วงชั้นที่ 3 และ 4 ตลอดจนนักเรียนเรียนร่วมทุกคนผ่านเกณฑ์ที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEPและขยายโรงเรียน เรียนร่วมในระดับมัธยมศึกษาให้ครบทุกอำเภอ ที่สำคัญร้อยละ 70 ของโรงเรียน มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับดีและดีมาก โดยไม่มีระดับปรับปรุงและไม่มีโรงเรียนที่มีผลประเมินคุณภาพการศึกษาลดลงกว่าเดิมสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจะยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนโดยดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ในชั้น ป.3 และชั้น ม.3 ทุกคนเพื่อเสริมจากการที่สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ทดสอบในชั้น ป.6 และ ม.6 นอกจากนี้สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจะส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.ดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้น ป.2 ป.5 ม.2 และ ม.5 เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน รวมถึงจะขยายการรณรงค์เรื่องการอ่านคล่องเขียนคล่องไปยังนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 และ 2 โดย สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจะสนับสนุนในเรื่องเทคนิคการสอนอ่านเขียน การสอนภาษา การสอนเด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้ สำหรับการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กนั้น ตั้งเป้าไว้ว่าโรงเรียนขนาดเล็กจะต้องวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนา โดยในปี 2551 จะเริ่มพัฒนาให้เข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานและคุณภาพอย่างน้อยร้อยละ 10-20 ตามความพร้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่สำคัญจะให้ทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัฒนาโรงเรียนที่มีคุณภาพดีให้เป็นศูนย์ความเป็นเลิศตามกลุ่มสาระอย่างน้อย 1 ศูนย์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

4.กลยุทธ์กระจายอำนาจและส่งเสริมความเข้มแข็งให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา มีจุดเน้น อาทิขยายการกระจายอำนาจให้แก่สถานศึกษาต่างๆ ที่มีความพร้อมจากปีที่แล้ว 609 โรงเรียน จะเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 1,110 แห่ง และต้องมีผลการประเมินคุณภาพดีและดีมากในทุกมาตรฐานที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) ประเมินทั้งในรอบ 1 หรือ รอบ 2 เป็นต้น

5.กลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา อาทิ ส่งเสริมให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.)ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เสริมความพร้อมให้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น.ส่งเสริมให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ และมีบทบาทในการสนับสนุนโรงเรียนขนาดเล็กและการพัฒนาโรงเรียนในรูปแบบสหกิจ จัดการถ่ายโอนสถานศึกษาตามเกณฑ์ความพร้อมและความสมัครใจในจำนวนและช่วงชั้นที่เหมาะสม

6.กลยุทธ์เร่งพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีจุดเน้น อาทิ เด็กและเยาวชนทุกคนได้รับการศึกษาภาคบังคับและมีโอกาสศึกษาต่อในช่วงชั้น

ที่ 4 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความปลอดภัยและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

กิจกรรมสำคัญที่เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน และท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย

1. เสริมความเข้มแข็ง ให้องค์คณะบุคคลในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นกลไกการนำนโยบายสู่การปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

1.1 เสริมความเข้มแข็งขององค์คณะบุคคลในเขตพื้นที่ทั้ง 3 คณะตลอดจนส่งเสริมการทำงานร่วมกันเพื่อประกันโอกาส คุณภาพ ประสิทธิภาพ และธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1.2 เสริมความเข้มแข็ง ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการส่งเสริมสนับสนุน และติดตาม ดูแลสถานศึกษา

2. พัฒนาองค์กรนักเรียน เครือข่ายผู้ปกครอง และองค์การชุมชนให้มี ส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา และช่วยเหลือครูและนักเรียน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

2.1 สนับสนุนการพัฒนาสภานักเรียน ที่ประกอบด้วยผู้นำ นักเรียนต่างสังกัดและส่งเสริมให้สถานศึกษาสนับสนุน กรรมการนักเรียน และองค์กรนักเรียนในรูปแบบต่าง ๆ

2.2 ส่งเสริมเครือข่ายผู้ปกครอง ตามระบบช่วยเหลือ ดูแลนักเรียน

2.3 ส่งเสริมให้ชุมชนร่วมลดพื้นที่เสี่ยง เพิ่มพื้นที่ดี และจัดระบบส่งเสริมตามประพฤตินักเรียน

3. ส่งเสริมให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเสริมความพร้อมให้แก่ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นสร้างความเข้าใจที่ดี ตลอดจนแนวทางในการจัดการศึกษาร่วมกัน

3.2 ส่งเสริมให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดการศึกษาปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ และมีบทบาทในการสนับสนุนโรงเรียนขนาดเล็ก และการพัฒนาโรงเรียน ในรูปแบบสหกิจ

3.3 จัดการถ่ายโอน สถานศึกษาตามเกณฑ์ ความพร้อมและความสมัครใจในจำนวนและช่วงชั้นที่เหมาะสม[37]

---

[37]สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน,<u>การขับเคลื่อนนโยบาย สพฐ .ปี 2550-2551</u>(กรุงเทพ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2550),1-24.

รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 40และมาตรา 58 ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละสถานศึกษา ระดมทรัพยากรจากบุคคล และภูมิปัญญาท้องถิ่น มาสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยร่วมกันกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษา การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน ร่วมติดตามประเมินผล และรับผลของการจัดการศึกษาในชุมชน ดังมีรูปแบบและกระบวนการมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกได้ 5 รูปแบบ ดังนี้

1. การปฏิบัติตามข้อกำหนดของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการในการเลือกบุคคลในชุมชนให้เข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาจะต้องถือปฏิบัติตามข้อกำหนดของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 สถานศึกษายังพิจารณาเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติที่โดดเด่นในชุมชน มีความรู้ความสามารถกล้าแสดงความคิดเห็น และเป็นคนรุ่นใหม่ที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน เข้ามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี และการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น กำกับ และติดตามผลการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการ ให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐาน ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เสนอแนวทางและเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา วิทยากรภายนอก ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐ และเอกชนเพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน เข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นให้เห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอสาธารณชน แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการ เพื่อการดำเนินงานให้สำเร็จรวมทั้งปฏิบัติการอื่น ตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัด ถึงแม้ว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะไม่ได้เข้ามาดูแลในการจัดการเรียนรู้โดยตรง แต่ก็ถือว่ามีส่วนร่วมรับรู้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการและพัฒนาการศึกษาในรูปแบบดังกล่าวนี้ มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สกลนคร

2. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีจำนวนมากและข้อจำกัดในทรัพยากรต่างๆ สถานศึกษาจึงต้องอาศัยความร่วมมือ ความช่วยเหลือจากบุคคลทั้งในและนอกชุมชนค่อนข้างมาก ทำให้ผู้นำชุมชนโดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องมีส่วนร่วมและระดมทรัพยากรมาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาตลอดเวลาและมีลักษณะของการมีส่วนร่วมระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ดังนี้

2.1 แหล่งทรัพยากรทางบุคคล ประกอบด้วย คหบดีในท้องถิ่น ญาติของข้าราชการระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน เจ้าอาวาส ลูกศิษย์เจ้าอาวาส ผู้นำชุมชน ศิษย์เก่า องค์กรการกุศลและบุคคลที่อาศัยอยู่ในชุมชน

2.2 วิธีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา สถานศึกษาจะใช้วิธีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาหลากหลายวิธี ด้วยการขอบริจาคจากแหล่งทรัพยากรทั้งในและนอกชุมชน เช่น การทอดผ้าป่าการศึกษา การทอดกฐิน การทำบุญในวาระต่าง ๆ กับโรงเรียน การจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษา และการขอบริจาคในรูปสิ่งของและเครื่องใช้ต่าง ๆ

2.3 กระบวนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา กระบวนการที่ใช้ในการระดมทรัพยากรอย่างเป็นขั้นตอน ได้แก่ การสรรหาแหล่งทรัพยากร การหาผู้เชื่อมโยงระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษากับแหล่งทรัพยากร การประสานงานระหว่างชุมชนสถานศึกษากับแหล่งทรัพยากร การต่อรองและให้บริจาค การดำเนินงานตามโครงการที่วางไว้และการตอบแทนแหล่งทรัพยากร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

3. การปฏิบัติงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (อบต.) องค์การท้องถิ่นที่อยู่ในชุมชนและมีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและสถานศึกษา คือ องค์กรการการบริหารส่วนตำบล สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนและกำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษาตามความต้องการของชุมชนได้ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 67 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล ส่งเสริมการศึกษาในชุมชนสามารถตั้งงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนการศึกษา เช่น เงินอุดหนุนเด็กที่ศึกษาอยู่ในเขตตำบล สื่อและวัสดุอุปกรณ์ กิจกรรมการเรียนการสอน อาหารกลางวัน และอาหารกลางวันของนักเรียน นอกจากนี้ มีกรรมการจากองค์การบริหารส่วนตำบลบางคน ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการจัดการศึกษาในรูปแบบขององค์กรอยู่ในระดับน้อย แต่จะเข้ามามีส่วนร่วมฐานะของการเป็นผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นฐานะเฉพาะตัว และการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาอาคารสถานที่และบริเวณต่าง ๆส่วนกระบวนการมีส่วนร่วมในการทำงานกับองค์กรท้องถิ่น เนื่องจากบุคคลที่เป็นสมาชิก

บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะเป็นกลุ่มผู้นำชุมชนกลุ่มเดียวกันกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น รูปแบบของการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชนจะมีความคล้ายคลึงกัน ได้แก่ มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและกิจกรรม การพิจารณาตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องและติดต่อเพื่อขอความร่วมมือ การวางแผนงานและมอบหมายงาน การทำหนังสือแต่งตั้งคณะกรรมการ การประชุมกันเป็นระยะ ๆ เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าและปัญหา การร่วมกันในการดำเนินงาน การประเมินผลงาน และร่วมรับผลการดำเนินงาน

4. การร่วมกันจัดตั้งกองทุนการศึกษา การตั้งกองทุนการศึกษาจะตั้งขึ้นด้วยความร่วมมือของบุคคลในชุมชน เพื่อให้การช่วยเหลือนักเรียน พัฒนาครูและสถานศึกษารวมทั้งช่วยเหลือครู ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา โดยการนำเงินบริจาคมาตั้งเป็นกองทุนแล้วนำดอกเบี้ยและเงินปันผลมาเป็นทุนการศึกษาสำหรับนักเรียน ในการมอบทุนการศึกษาสถานศึกษาต้องแสดงความโปร่งใสในการจัดการกับเงินบริจาคส่วนนี้ โดยการแสดงหลักฐานการใช้จ่ายเงินแก่ผู้บริจาคเป็นระยะ ๆ และตอบแทนผู้บริจาคด้วยการมอบเกียรติบัตร เพื่อยกย่องชมเชยในความเสียสละในงานประจำปีของสถานศึกษา การนำเงินกองทุนไปใช้ทุกครั้ง จะต้องได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก่อน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

5. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สถานศึกษาจะมอบหมายให้คณะครูที่พักอาศัยอยู่ในชุมชน มีความคุ้นเคยกับบุคคลในชุมชนพอสมควรเป็นผู้ทำหน้าที่นี้ โดยการเป็นผู้แทนของโรงเรียนไปร่วมงานในชุมชน และประชาสัมพันธ์งานของโรงเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษา จะสร้างความสัมพันธ์โดยอาศัยผู้นำชุมชนที่มีวัยใกล้เคียงกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูเป็นผู้เชื่อมโยงให้ผู้บริหารสถานศึกษากับคนในชุมชนให้รู้จักกันยิ่งขึ้น นอกจากนี้มีการออกจุลสารรายเดือนของโรงเรียน เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ ผู้นำชุมชน ประชาชนรู้สึกพึงพอใจหากคณะครูสามารถเข้ากับชาวบ้านได้ดีมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน[38]

---

[38]ศิริกาญจน์ โกสุมภ์,“การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” (ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2542), 74 – 90.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2

ที่ตั้งและอาณาเขต

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ตั้งอยู่ที่อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม รับผิดชอบในการประสานส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอนครชัยศรี อำเภอสามพราน อำเภอบางเลน และอำเภอพุทธมณฑล มีพื้นที่รวม 1,174.09 ตารางกิโลเมตร หรือ 733.81 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 54.17 ของพื้นที่ รวมจังหวัดนครปฐม มีอาณาเขตติดต่อจังหวัดต่าง ๆ 5 จังหวัด คือพระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี นนทบุรี สมุทรสาคร และกรุงเทพมหานคร

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มของภาคกลางตอนล่าง โดยมีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านพื้นที่ 3 อำเภอ คือ อำเภอบางเลน อำเภอนครชัยศรี และอำเภอสามพราน พื้นดินราบเรียบมีความลาดเทประมาณ 1-2 องศา ระดับความสูงเฉลี่ยประมาณ 2 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง

การปกครอง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ประกอบด้วย 4 อำเภอ แบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคเป็น 58 ตำบล 442 หมู่บ้าน เทศบาลตำบล 9 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 57 แห่ง และ 147,511 ครัวเรือน

ข้อมูลประชากร

ประชากรในเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ตามทะเบียนราษฎร์ รวมทั้งสิ้น 310,904 คน แยกเป็นชาย 149,820 คนและหญิง 161,084 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2550)

ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 รับผิดชอบ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอนครชัยศรี อำเภอสามพราน อำเภอบางเลน และอำเภอพุทธมณฑล มีโรงเรียนจำนวนทั้งสิ้น 171 โรงเรียนประกอบด้วย โรงเรียนในสังกัด 143 โรงเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 27 โรงเรียน โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม 1 โรงเรียน มีครู จำนวน 3,698 คน นักเรียน จำนวน 79,435 คนและห้องเรียนจำนวน 2,656 ห้อง

โครงสร้างการบริหาร ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโครงสร้างการบริหารภายในสำนักงาน ซึ่งประกอบด้วย 6 กลุ่ม 1 หน่วย ดังนี้

1. กลุ่มอำนวยการ
2. กลุ่มบริหารงานบุคคล
3. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
4. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
5. กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
6. กลุ่มส่งเสริมจัดการสถานศึกษาเอกชน
7. หน่วยตรวจสอบภายใน

อำนาจหน้าที่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษา ดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

1. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น

2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษาและแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว

3. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

4. กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และในเขตพื้นที่การศึกษา

5. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

6.ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคลเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดการและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

7. จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา

8. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาของเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

9. ดำเนินการและประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน การวิจัย และพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

10. ประสาน ส่งเสริมการดำเนินการของคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา

11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กร หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรการปกครอง ส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา

12. ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวกับกิจกรรมภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มิได้ระบุ ให้เป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะหรือปฏิบัติงานอื่นตามที่มอบหมาย[39]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

[39]สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 , รายงานผลการจัดการศึกษาปีงบประมาณ 2549 (นครปฐม :สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2, 2549),1-2.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

จิราภรณ์ วุฒิภักดี ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู อาจารย์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ผู้บริหารมีอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวิสัยทัศน์กว้างไกล กล้าตัดสินใจ รับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน มีความรอบรู้ทันเหตุการณ์ ข่าวสาร เทคโนโลยี 2) การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู อาจารย์ พบว่าด้านมนุษยสัมพันธ์ จำแนกตามเพศแตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน[40]

ชัยนาท พรมมาลุน ได้วิจัยเรื่อง “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี” ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี ที่ครูผู้สอนและลูกจ้างประจำต้องการ โดยรวมและรายได้อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความสามารถในการปฏิบัติงานด้านวิชาการ ตามลำดับ 2) ครูผู้สอนมีความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้านวิชาการ และเป็นรายข้อทุกข้อมากกว่าลูกจ้างประจำ[41]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

อภิวัฒน์ ภูไชยแสง ได้วิจัยเรื่อง “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย” ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนโดยส่วนรวมและจำแนกตามขนาดของโรงเรียนมีทัศนะต่อคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับพึงประสงค์มาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ คุณลักษณะด้านวิชาการ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้านบุคลิกภาพ

---

[40]จิราภรณ์ วุฒิภักดี, “คุณลักษณะของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู อาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542), 93.

[41]ชัยนาท พรมมาลุน, ”คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี “ (วิทยานิพนธ์ กรมศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม,2542),บทคัดย่อ.

ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับทัศนะของครูผู้สอนพบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่พึงประสงค์โดยรวมขนาดใหญ่และขนาดกลางมีทัศนะไม่แตกต่างกัน และครูผู้สอนในโรงเรียนที่ขนาดต่างกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่และขนาดกลางมีทัศนะไม่แตกต่างกัน และครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ประสงค์ในอีก 3 ด้าน ไม่แตกต่างกันทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก แต่โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีทัศนะไม่แตกต่างกัน[42].

กาญจนา ชนะโชค ได้วิจัยเรื่อง "คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสระแก้ว" ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศและขนาดโรงเรียน โดยรวมด้านความเป็นผู้นำ ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านความสามารถ ในการบริหารงาน อยู่ในระดับมาก 2) คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสระแก้ว ระหว่างความคิดเห็นของครูชายและครูหญิงไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านวิชาการซึ่งครูชายมีความคิดเห็นสูงกว่าครูหญิง 3) คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ จังหวัดสระแก้ว ระหว่างความคิดเห็นของครูซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ไม่แตกต่างกัน[43]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สุชิน บุญพร้อม ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตามทัศนะของครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดกรมสามัญศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากและมากที่สุดทุกด้านและมีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง คือด้านส่วนตัว ได้แก่ 1) วิชาชีพ ได้แก่ 1) ความสามารถในการบริหารบุคลากรและพัฒนาบุคลากร 2) ความรู้เรื่องใน

---

[42]อภิวัฒน์ ภูไชยแสง, "คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย" (วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542), 79-81

[43]กาญจนา ชนะโชค, "คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสระแก้ว" (ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545), บทคัดย่อ.

กฎระเบียบเกี่ยวกับงานธุรการ การเงินและพัสดุ 3) ความรู้ความเข้าใจในเรื่องระบบการบริหารการศึกษา นโยบายการศึกษา 4) ความสามารถในการสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหน่วยงาน 5) ความรู้ความเข้าใจในนโยบายและเป้าหมายของการจัดการศึกษา[44]

ศิริวรรณ เสนารักษ์ วิจัยเรื่อง"การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี" ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ และมนุษย์สัมพันธ์อยู่ในระดับมาก 2. การดำเนินการโรงเรียนวิถีพุทธผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการโรงเรียนวิถีพุทธทั้ง 6 ขั้นได้แก่ ขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการจัดสภาพและองค์ประกอบ ขั้นดำเนินการพัฒนาผู้เรียนและ บุคลากรตามระบบไตรสิกขา ขั้นดูแลสนับสนุนใกล้ชิด ขั้นปรับปรุงพัฒนาต่อเนื่อง ขั้นประเมินผลและเผยแพร่ผลดำเนินการ อยู่ในระดับมาก 3. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ และมนุษย์สัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับการดำเนินการโรงเรียนวิถีพุทธ 4.ภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์สามารถร่วมกันพยากรณ์การดำเนินการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ได้ร้อยละ 49 [45]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

นงชนก ตุ้มฉาย ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัย สรุปได้ดังต่อไปนี้ 1. ความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารบุคลากร และด้านบริหารทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง 2. สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

---

[44]สุชิน บุญพร้อม, "คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตามทัศนะของครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดกรมสามัญศึกษา" (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2546) ,บทคัดย่อ.

[45]ศิริวรรณ เสนารักษ์, "การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี" (สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ,2549),บทคัดย่อ.

ระดับมัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับน้อย 3. ความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้แทนชุมชนแต่ละกลุ่มไม่แตกต่างกัน 4 .สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้แทนชุมชนแต่ละกลุ่มไม่แตกต่างกัน 5.ความต้องการมีส่วนร่วมกับสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01[46]

แวน วิรุฬห์เลิศ ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการบริหารของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งโดยภาพรวมและทุกรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 2. มาตรฐานการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาทั้งโดยภาพรวมและสามรายด้านอยู่ในระดับสูง และสองรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 3. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของผู้แทนทุกกลุ่มทั้งโดยภาพรวมและอีกสองรายด้าน คือ ด้านการตัดสินใจและด้านผลประโยชน์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับมาตรฐานการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้แทนทุกกลุ่ม ทั้งโดยภาพรวมและทุกรายด้านไม่แตกต่างกัน[47]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

อภิชาต กุลไทย ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกิจกรรมด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1.การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในงานกิจกรรมด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี อยู่ในระดับปานกลาง 2. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในงานกิจกรรมด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี อยู่ในระดับปานกลาง จำแนก

---

[46]นงชนก ตุ้มฉาย , “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , 2546) ,บทคัดย่อ.

[47]แวน วิรุฬห์เลิศ , “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการบริหารของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546) , บทคัดย่อ.

ตามตัวแปร สถานภาพ ด้านเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและประเภทของการเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลาง 3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในงานกิจกรรมด้านวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า กรรมการสถานศึกษาที่มีวุฒิประถมศึกษา วุฒิมัธยมศึกษา วุฒิอุดมศึกษา มีส่วนร่วมในกิจกรรมงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กรรมการสถานศึกษาประเภท ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ มีส่วนร่วมในกิจกรรมงานวิชาการโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05[48]

นภาพร คงคาหลวง ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่า 1. กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในชุมชนเมืองพบว่ามีส่วนร่วมในการวางแผนด้านวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไปอยู่ในระดับน้อย และมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลด้านวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไปอยู่ในระดับน้อย 2 กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในชุมชนชนบท พบว่า มีส่วนร่วมในการวางแผนด้านวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไปอยู่ในระดับน้อย และมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลด้านวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไปอยู่ในระดับน้อย 3.ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขาดการประสานสัมพันธ์ระหว่างชุมชน กับโรงเรียน และโรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างแท้จริง 4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ควรส่งเสริม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[48]อภิชาต กุลไทย ,“การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกิจกรรมด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี” (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2547) ,บทคัดย่อ.

ให้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษามากขึ้น โดยการจัดอบรมและการจัดประชุม รวมทั้งควรส่งเสริมให้ชุมชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมากขึ้น[49]

ปรีชา ศรีนวล ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาในอำเภอท่ามะกาจังหวัดกาญจนบุรี ผลของการวิจัยพบว่า 1.การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานประมาณของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งโดยภาพรวมและรายย่อย 2.ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาเห็นว่าสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาทั้ง 4 ประเด็นได้แก่ การร่วมตัดสินใจ การร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และการร่วมประเมินผล ของการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาและชุมชนพร้อมให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา[50]

อธิษฐ์ ภูดิศจุลเศรษฐ์ ได้ศึกษามิติการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาด้านความพึงพอใจของชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า 1. มิติการมีส่วนร่วมของชุมชน ตามความคิดเห็นของกรรมการชุมชนและสมาชิกชุมชน ในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งภาพรวมและรายด้าน คุณภาพการศึกษาด้านความพึงพอใจของชุมชนตามความคิดเห็นของกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชน ในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ อยู่ในระดับปานกลางทั้งภาพรวมและรายมาตรฐาน 2 . มิติการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชน ตามความคิดเห็นของกรรมการชุมชนและสมาชิกชุมชนไม่ต่างกัน 3. คุณภาพการศึกษาด้านความพึงพอใจของชุมชน ตามความคิดเห็นของกรรมการชุมชนและ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[49]นภาพร คงคาหลวง , " การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี " (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548), บทคัดย่อ.

[50]ปรีชา ศรีนวล , "การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาในอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี "(วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548), บทคัดย่อ.

สมาชิกชุมชนไม่แตกต่างกัน 4. มิติการมีส่วนร่วมของชุมชนส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาด้านความพึงพอใจของชุมชนในภาพรวมของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ[51]

งานวิจัยต่างประเทศ

เครทอน (Kreitton) ได้แยกแยะคุณลักษณะผู้นำ โดยเน้นว่าลักษณะผู้นำที่ดีต้องประกอบด้วยบัญญัติ 21 ประการคือ 1) ต้องมีความรู้ดี 2) มีลักษณะจูงใจผู้พบเห็น 3) มีใจเยือกเย็นเมื่อประสบปัญหา 4) นอบน้อม 5) ตัดสินปัญหาทันท่วงที 6) เป็นกลางโดยไม่เอนเอียง 7) เปลี่ยนแปลงปรับปรุงได้ 8) มีความกล้าหาญ 9) เป็นผู้ร่าเริงมองโลกในแง่ดี 10) เตรียมใจที่จะรับงานหนัก 11) มีอารมณ์มั่นคง 12) มีเมตตาจิต 13) เป็นผู้มีความกระตือรือร้น 14) เสมอต้นเสมอปลาย 15) สามารถคุมการประชุมและแนะนำความคิด 16) รักงานที่ทำ 17) ไม่หมดกำลังใจง่าย ๆ 18) มีความสามารถทำงานได้ดีมากกว่าหนึ่งสิ่ง 19) มีพลังแห่งความคิดคำนึง 20) ซื่อสัตย์และตรงไปตรงมา 21) ต้องมีศีลธรรม[52]

เมย์ตัน(Mayton) ได้ศึกษาพฤติกรรมและหลักการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารในรัฐอะลาบามา (Alabama)ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งเป็นแบบที่สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป คุณลักษณะและคุณสมบัติทางวิชาชีพ ส่วนที่สองเป็นแบบสอบถามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนต่อบุคลากรโรงเรียน ระเบียบข้อบังคับ กิจกรรมนักเรียน บทบาททางการศึกษาและการติดต่อสื่อสาร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 1-2 ปี และหลักการบริหารงานที่จำเป็นได้แก่ประสบการณ์ในตำแหน่งด้านทักษะมนุษยสัมพันธ์กับบุคลากรและชุมชนที่ดีอันมีผลให้การดำเนินงานทางการศึกษาของโรงเรียนเป็นไปอย่างรวดเร็วและรัดกุม เมื่อพิจารณา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[51]อธิษฐ์ ภูดิศจุลเศรษฐ์ , " มิติการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาด้านความพึงพอใจของชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548), บทคัดย่อ.

[52]Burton W.Kreitton, Leadership for Action in Rural Communities (Illinois : Interstate, 1960), 81.

คุณลักษณะและคุณสมบัติทางวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมและการปฏิบัติเหมาะสมมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05[53]

แมกนูสัน (Magnuson) ได้ศึกษาวิจัยคุณลักษณะของผู้บริหารพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนนั้น ต้องประกอบด้วยคุณลักษณะทั้งในด้านส่วนตัวและลักษณะด้านวิชาชีพ ดังนี้ 1) คุณลักษณะส่วนตัวได้แก่ มีความยุติธรรม มีความรู้ มีอารมณ์มั่นคง เปิดเผย เข้าใจง่าย มีความมั่นคงคือ คงเส้นคงวา และมีความเห็นใจผู้อื่น 2) คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ได้แก่ มีความรู้ในการ บริหารดี รู้จักที่จะมอบหมายงาน มีการวางแผนและจัดหน่วยงานได้ดี สามารถทำงานกับผู้อื่นได้ และรู้จักใช้อำนาจอย่างเหมาะสม[54]

เนียร์ (Nir) ได้วิจัยเกี่ยวกับสภาพความไม่มั่นคงของทางราชการตามความรู้สึกของผู้บริหาร เปรียบเทียบกับการกระจายอำนาจทั้งภายในและภาพนอกองค์กร พบว่าโรงเรียนของรัฐบาลไม่มีการแข่งขันในการดึงดูดผู้เรียนให้เข้ามาศึกษา มีการเสนอความคิดว่าการที่ผู้เรียนเข้ามาศึกษานั้นขึ้นอยู่กับการบริหารงาน และความยืดหยุ่นในการบริหารงานของผู้บริหาร ซึ่งเป็นปัจจัยที่แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนจำเป็นต้องมีความสอดคล้องกันระหว่างหลักการบริหารและอิสระ[55]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ควินน์ (Quinn) ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของภาวะผู้นำขึ้นอยู่กับการฝึกฝนและการนัดหมาย โดยจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำและครูผู้สอน ความสัมพันธ์ถูกสังเกตระหว่างการเข้าร่วมกับโรงเรียนต่าง ๆ ในกระบวนการปรับปรุงโรงเรียนในโรงเรียนอนุบาล ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา อย่างละ 8 โรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกา

---

[53]Joseph Mayton ,"Behavior and Property of Public School in State of Alabama,"Dissertation Abstracts International 10,8 (August 1991): 2965-A.

[54]W.G. Magnuson, The Characteristics of Successful School Business Managers (Los Angeles : University of Southern California, 1991), 78-91.

[55]Nir A.E. ,"Administrators' perceived role vulnerability a comparison of centralizes domesticated and decentralized undomesticated organizations ," Journal of Educational Administration (April 2001): 392.

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า มิติของภาวะผู้นำเกี่ยวกับการสอนมีความสัมพันธ์อย่างมากต่อการสอน ทั้งยืนยันว่าความสำคัญของภาวะผู้นำเกี่ยวกับการสอนส่งผลต่อธรรมชาติของภาวะผู้นำ[56]

ราเมซ (Ramierz) ได้ศึกษากิจกรรมและวิธีการดำเนินการของโรงเรียนชุมชนในสหรัฐอเมริกา กลุ่มตัวอย่างคือผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่าวิธีดำเนินการของโรงเรียนชุมชนส่วนใหญ่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนเป็นอย่างดี โรงเรียนใช้กระบวนการประชาธิปไตยในการดำเนินงาน คือ สำรวจความต้องการของชุมชน เพื่อเป็นแนวทางแนะนำ ประชาชน ให้รู้จักปรับปรุงตนเองและชีวิตในชุมชนให้ดีขึ้น ใช้วิธีการหลายวิธี ในการช่วยแก้ปัญหาของประชาชนให้ชุมชน ใช้แหล่งวิทยากรในชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และอาศัยการตัดสินใจของหมู่คณะในการดำเนินงาน ตามโครงการของโรงเรียน[57]

ฟอสเตอร์ (Fofter, CD-ROM) ทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท (M.A.) สาขาบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยไซมอน เฟรเซอร์ (แคนาดา) เมื่อปี 1993 เรื่อง ประเภทของผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง : ผลต่ออัตราการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน เนื่องจากผู้วิจัยสงสัยว่าทำไมโรงเรียนจึงพยายามที่จะให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมอย่างห่างๆในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอนทั้ง ๆ ที่งานวิจัยที่ผ่านมาต่างสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและเพื่อความเข้าใจว่าโรงเรียนให้คุณค่ากับผู้ปกครองอย่างไร ผู้วิจัยจึงได้ทดสอบเพื่อจัดประเภทของผู้ปกครองที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับโรงเรียน ผลการวิจัยระบุว่า ผู้ปกครองที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับโรงเรียน แยกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ผู้ปกครองที่เข้ามาในโรงเรียนและอาสาทำงานต่าง ๆ ในโรงเรียน หรือเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมสภาที่ปรึกษาของโรงเรียน ซึ่งผู้ปกครองประเภทนี้จะมีผลต่อนักเรียนในทางอ้อม 2) ผู้ปกครองประเภทที่สองเป็นประเภทที่ส่งผลต่อนักเรียนโดยตรง ได้แก่

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[56]Quinn D.M., “The Impact of principal leadership behavioral on instructional practice and student engagement ,” Journal of Educational Administration 40 ,5 (August2002) : 447-467.

[57]Ramirez E. “Activities and Procedures of Some Community Schools in the United States and Their Implication for the Philippines,” Dissertation Abstracts International,41 (June 1981) : 105-A.

ผู้ปกครองที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยการช่วยนักเรียน ทำการบ้าน หรือช่วยทำให้โครงงานให้กับนักเรียน[58]

ลอเรนซ์ (Lawrence) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยจัดทำโครงการที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนขึ้นกลุ่มตัวอย่างคือคนในชุมชนที่ยากจน รัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสังเกต ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจัดดำเนินโครงการความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับคนในชุมชนดีขึ้นจากเดิม เป็นไปตามเป้าหมายโครงการที่ตั้งไว้ ครูและผู้ปกครองให้ความสนใจในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากขึ้น[59]

แอนซา อูสมา (Anzar Uzma) ได้ศึกษาส่วนประกอบซึ่งช่วยสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรัฐบาโลซิสแตน ประเทศปากีสถาน พบว่าสิ่งสนับสนุนการศึกษาหรือการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องของชุมชนจากการสำรวจเป็นขั้นตอนพบว่าอาจมีผลมาจากความพอใจของชุมชน ที่จะปรับปรุงบรรยากาศการศึกษา การตอบสนองความต้องการของชุมชน ในการศึกษา บทบาทของผู้เป็นส่วนประกอบ ซึ่งผ่านการฝึกหัดและการขับเคลื่อนของกลุ่มสังคม สังคมเปิดระหว่างคณะกรรมการศึกษาหมู่บ้านอื่น ๆ และสังคม รวมทั้งเศรษฐกิจระหว่างคนในหมู่บ้าน[60]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[58]Foster, S. E. Type of parent involuement : Effects on parent rating of school [CD-Rom]. Abstsract from : ProQuest File : Dissertation Abstsracts Item : MM 91110, 1993.

[59]Lawrence C. A. “The Interorganizational Relationship Between a Community–Based Program and a Public School,” Dissertation Abatracts International 57(December 1997): 2287–A.

[60]Anzar, Uzma. An exploratory study of factor which have contributed to the Sustainability of community participation in education in BalochistanPakisten [Online], accessed 5 January 2009 . Available from http : // thailis. Uni.net. th / dao/ detail. Nsp.

สรุป

จากแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลนั้นคุณลักษณะของผู้บริหารเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือมีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีวัยอันเหมาะสม การศึกษาดีมีสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจดี เป็นผู้มีเกียรติได้รับการยอมรับทางสังคม มีความรู้ความสามารถ มีดุลยพินิจในการตัดสินใจที่ดีและสามารถปรับตัวให้ทันสมัยมองโลกในแง่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีวิสัยทัศน์สามารถควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมมีความมั่นใจในตนเองมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้ประสบความสำเร็จมุ่งมั่นให้ถึงจุดหมาย มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการประสานงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นที่ยอมรับของสมาชิกและเข้าสังคมได้ดี คุณลักษณะเหล่านี้จะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เข้ามามีส่วนในการบริหารสถานศึกษาหลายด้านเช่น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้วิจัยจึงได้นำคุณลักษณะของผู้บริหารและการมีส่วนร่วมของชุมชนนำมาศึกษาวิจัยในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ1) เพื่อทราบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 2)เพื่อทราบการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 3)เพื่อทราบคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ใช้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 เป็นหน่วยวิเคราะห์ข้อมูล (unit of analysis) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารตามแนวความคิดของสต๊อกดิลล์(Stogdill) และการมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวความคิดของโคเฮนและอับฮอฟ (Cohen and Uphoff) ในการดำเนินการวิจัยมีวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วิธีการและขั้นตอนของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้แล้วเสร็จตามกำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ไว้เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย เป็นการจัดเตรียมโครงการอย่างเป็นระบบโดยการศึกษาจากเอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ วรรณกรรม รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจัดทำโครงร่างการวิจัยเพื่อเสนออนุมัติโครงการวิจัยต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการตามโครงการวิจัย เป็นการเตรียมการจัดสร้างเครื่องมือปรับปรุงข้อบกพร่องของเครื่องมือ ทดลองใช้เครื่องมือ และนำไปใช้เก็บข้อมูลจากการสุ่มตัวอย่างแล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นการจัดทำร่างรายงานผลงานวิจัยเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ จัดทำเป็นรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิผลสูงสุด และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับระเบียบวินัย ซึ่งประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากร ตัวอย่าง และการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแผนแบบการวิจัยในลักษณะของการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเดียวศึกษาสภาวการณ์ไม่มีการทดลอง (the one shot,non-experimental case study) ซึ่งเขียนเป็นแผนผัง ได้ดังนี้คือ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

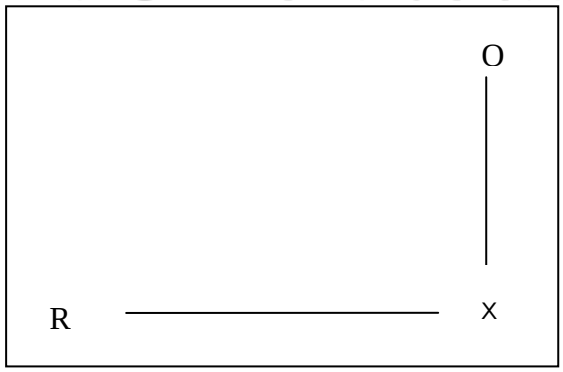

เมื่อ

R หมายถึง ตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม

X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา

O หมายถึง การวัดค่าตัวแปรที่ปรากฏครั้งเดียว

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวนโรงเรียน 171 โรงเรียน[1]

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการเปิดตารางการประมาณขนาดของกลุ่ม ตัวอย่างของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) [2] ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 118 โรงเรียน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งประเภท(stratified random sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประชากรที่เชื่อถือได้ดังนี้

1. จากประชากรเป้าหมาย คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 171 โรงเรียน

2. การสุ่มตัวอย่างโรงเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan)ได้โรงเรียน 118 โรงเรียน

3. ผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียนจำนวน 6 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คนเป็นจำนวน 118 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือปฏิบัติหน้าที่แทนรองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการแทนผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คนจำนวน 118 คน ครูสายผู้สอนที่มิใช่กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนละ 2 คนจำนวน 236 คน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนละ 2 คนเป็นจำนวน 236 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท(stratified random sampling) รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 708 คน ซึ่งมีรายละเอียดตามตารางที่ 1

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[1]สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 , ข้อมูลขนาดโรงเรียน ปีการศึกษา 2550 (นครปฐม : กลุ่มนโยบายและแผนงาน งานข้อมูลสารสนเทศ), 2.

[2]พวงรัตน์ ทวีรัตน์,วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาตร์ละสังคมศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงใหม่ล่าสุด),พิมพ์ครั้งที่8 (กรุงเทพมหานคร:สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,2543),303.

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

ที่	อำเภอ	จำนวนสถานศึกษา								ผู้ให้ข้อมูล				รวม
		ประชากร				กลุ่มตัวอย่าง				ผอ. ร.ร.	รอง ผอ. ร.ร.	ครู	กรรมการสถานศึกษา	
		ประถม	มัธยม	เอกชน	รวม	ประถม	มัธยม	เอกชน	รวม					
1.	นครชัยศรี	36	6	7	49	25	4	5	34	34	34	68	68	204
2.	สามพราน	40	4	10	54	27	3	7	37	37	37	74	74	222
3.	พุทธมณฑล	8	2	2	12	6	1	1	8	8	8	16	16	48
4.	บางเลน	50	4	2	56	35	3	1	39	39	39	78	78	234
รวม		134	16	21	171	93	10	15	118	118	118	236	236	708

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ที่มา :สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 , ข้อมูลขนาดโรงเรียน ปีการศึกษา 2550 (นครปฐม : กลุ่มนโยบายและแผนงาน งานข้อมูลสารสนเทศ),3.

ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรที่นำมาศึกษา คือ ตัวแปรพื้นฐาน ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

1.ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา และตำแหน่งในปัจจุบัน

2.ตัวแปรต้น เป็นตัวแปรเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน (X) ตามแนวคิดของสต๊อกดิลล์ (Stogdill) ที่แบ่งคุณลักษณะของผู้นำแบ่งออกเป็น 6 ด้าน

2.1.ลักษณะทางกาย(X_1)หมายถึง มีสุขภาพกายดี มีวัยเหมาะสม มีลักษณะท่าทางที่ดี สุขอนามัยดี สุขภาพร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ กระฉับกระเฉง สุขภาพร่างกายเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน มีสุขภาพจิตดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีรูปร่างลักษณะทางกายดี สง่าผ่าเผยและแต่งกายได้เหมาสมกับกาลเทศะ

2.2 ภูมิหลังทางสังคม (X_2) หมายถึง เป็นผู้ที่มีการศึกษา มีสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจดี เป็นผู้มาจากครอบครัวที่ดี เป็นผู้ที่คนในสังคมส่วนใหญ่ยอมรับว่าเป็นคนดี สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมทุกระดับได้เป็นอย่างดี สามารถเรียนรู้ปัญหาสังคมรอบตัวได้อย่างรวดเร็ว สามารถปรับตัวเข้ากบความเครียดในทุกสภาวะ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้และรู้ทันต่อเหตุการณ์ต่างๆรวมทั้งเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ สุจริต

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

2.3. สติปัญญา (X_3) หมายถึง มีสติปัญญาดีมีความรู้ มีดุลยพินิจและการตัดสินใจที่ดี และมีทักษะในการเจรจาอย่างคล่องแคล่ว มีคุณวุฒิทางการศึกษาเหมาะสมกับลักษณะงาน มีความรอบรู้และเข้าใจหน่วยงานทางการศึกษา มีปฏิภาณไหวพริบ และความเฉลียวลาดในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีความรู้เกี่ยวกับนโยบาย กฎหมายทางการบริหารงานของสถานศึกษา มีวิธีจูงใจบุคลากรให้มีความร่วมมือในการบริหารงาน เป็นผู้ที่สามารถถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารให้ผู้อื่นเข้าใจ

2.4.บุคลิกภาพ (X_4) หมายถึง มีความสามารถในการปรับตัวและการปรับเปลี่ยนให้ทันสมัย มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ให้คงที่ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความซื่อสัตย์ มีจริยธรรม มีความสามารถในการกำจัดความเครียด มีความกระตือรือร้นในการศึกษา เป็นผู้ใฝ่ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ พฤติกรรมเหมาะสม รู้กาลเทศะ มีความสุขุม เยือกเย็น รอบคอบ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี มีความคิดสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสม

2.5.ลักษณะที่เกี่ยวกับงาน (X_5) หมายถึง มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ มีความมุ่งมั่นในการกำจัดอุปสรรค มีความสามารถในการนิเทศงาน มีความปรารถนาที่จะบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ มีทักษะและประสบการณ์ในการบริหารงาน สามารถ

บริหารงานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด มีความรับผิดชอบในการทำงาน เป็นผู้มีความมุ่งมั่นมานะ อดทน แก้ไขปัญหาจนสำเร็จ มีความสียสละและอุทิศตนในการทำงานเต็มตามศักยภาพ

2.6.ลักษณะทางสังคม (X_6) หมายถึง มีความสามารถในการขอความร่วมมือและประสานงาน มีความสามารถในการบริหาร มีเสน่ห์มีความใส่ใจผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์เป็นที่ยอมรับของสมาชิก สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีการปรับตัวเข้ากับกระบวนการกลุ่มได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นกันเอง มีความยืดหยุ่น ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานภายในและภายนอกได้ดี มีเกียรติและเป็นที่เชื่อถือศรัทธาของบุคคลทั่วไป

3.ตัวแปรตาม (y_{tot}) เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองตามแนวคิดของโคเฮน และอัพฮอฟ (Cohen and Uphoff) ซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 4 ประการ คือ

3.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (y_1)หมายถึงการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในงาน ของสถานศึกษาโดยการริเริ่มตัดสินใจด้วยการกำหนดความต้องการจำเป็นและลำดับก่อนหลัง การเริ่มต้นและการกำหนดสิ่งที่จะต้องกระทำ การดำเนินการตัดสินใจด้วยการแสวงหาความต้องการจำเป็นและลำดับก่อนหลังของผู้ร่วมงานอื่น การดำเนินการต่อเนื่องและการแสวงหาสิ่งที่จะต้องกระทำเพิ่มเติม และการตัดสินใจปฏิบัติงานด้วยการพิจารณาผู้ร่วมงาน การประชุมปรึกษาหารือ การเลือกผู้นำ การบริหารบุคคลากรและการติดต่อประสานประโยชน์อย่างสร้างสรรค์

3.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (y_2)หมายถึงการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในงานของสถานศึกษาโดยการสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารด้านบุคคล วัสดุอุปกรณ์ ด้านการบริหารจัดการ การประสานงาน และการเข้าร่วมในโครงการ

3.3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (y_3) หมายถึง การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในงานของสถานศึกษาย่อมได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน ทั้งจากสถานศึกษาเองหรือจากส่วนต่างที่จะต้องเสียไปหากไม่มีส่วนร่วมกับสถานศึกษา อาทิ ผลประโยชน์ทางวัตถุที่เป็นรายได้หรือทรัพย์สิน ผลประโยชน์ทางสังคมเช่นการเรียนรู้ การได้รับบริการที่ดี ความสุขความพึงพอใจ และผลประโยชน์ส่วนตัว ได้แก่ ความนิยมนับถือตนเอง (self-esteem) การได้มีโอกาสใช้อำนาจทางการเมืองการปกครอง (political power) และ ความมั่นใจในตนเอง (sense of efficacy and confidence)

3.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (y_4) หมายถึง การติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาการบริหารงานของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น โดยพิจารณาจากการ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ประเมินผล การทำงานของสถานศึกษาโดยตรง การประเมินผลกระทบจากการทำงานของสถานศึกษา การประเมินกิจกรรมทางสังคม การประเมินความเห็นสาธารณะ การประเมินความเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาการบริหารงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 1 ฉบับแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่อง เพศ อายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา และตำแหน่งในปัจจุบัน มีลักษณะตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (force choice)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของสต๊อกดิลล์

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาตามแนวคิดของโคเฮนและอับฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ลักษณะของแบบสอบถามในตอนที่ 2และ3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับของไลเคิร์ท(Likert’s five rating scale)โดยกำหนดช่วงคะแนนของแต่ละพฤติกรรมให้มีความหมายดังนี้

ระดับ 1 หมายถึงคุณลักษณะของผู้บริหารและการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึงคุณลักษณะของผู้บริหารและการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับน้อย มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึงคุณลักษณะของผู้บริหารและการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึงคุณลักษณะของผู้บริหารและการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับมากมีค่าเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 5 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารและการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยวางแผนดำเนินการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม ตามลำดับขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร รวมถึงรายละเอียดของการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา จากนั้นนำข้อมูลที่ศึกษามาสร้างเครื่องมือภายใต้การให้คำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา(content validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาตรวจสอบ ปรับแก้ตามรายละเอียดของตัวแปร จากนั้นนำมาหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด หรือ IOC (Index of Item objective Congruence) และนำมาปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถาม ที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้(try out)กับผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 จำนวน 6 โรงๆละ 6 คนรวม 36 ฉบับ

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่รับกลับคืนมาคำนวณหาความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) [3] โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา(α-coefficient)ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.978

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยวางแผนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยเสนอหนังสือต่อคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอให้ออกหนังสือขอความช่วยเหลือจากโรงเรียนเพื่อให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามสำหรับการวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามไปตามโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยขอความร่วมมือจากโรงเรียนรวบรวมแบบสอบถามพร้อมจัดส่งคืนโดยตรงและทางไปรษณีย์

3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม กรณีที่ได้รับไม่ครบหรือไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยเดินทางติดต่อที่โรงเรียนเพื่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเป็นกรณีไป ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์อย่างแท้จริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามทั้งหมดกลับคืนแล้วผู้วิจัยพิจารณาตรวจสอบแบบสอบถามทั้งหมดเพื่อดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา
2. ลงรหัสข้อมูล นำไปคำนวณค่าสถิติ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล
3. เสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการบรรยาย

สถิติที่ใช้สำหรับการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ศึกษาและข้อคำถามที่ต้องการทราบในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ (frequency)และร้อยละ(percentage)

2. การวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารและระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ใช้ค่าเฉลี่ย(X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวความคิดของเบสท์ (Best)[4] ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[3]Lee J. Cronbach, Essential of Phychological testing , 3rd ed. (New York :Harper & Row Publishers , 1978),161.

[4]John W. Best , Research in Education , (New Jersey :Prentice - Hall , Inc.1970),190.

ค่าเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.49 แสดงว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร / การมีส่วนร่วมของชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 ถึง 2.49 แสดงว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร / การมีส่วนร่วมของชุมชน อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 ถึง 3.49 แสดงว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร / การมีส่วนร่วมของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 ถึง 4.49 แสดงว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร / การมีส่วนร่วมของชุมชน อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 ถึง 5.00 แสดงว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร / การมีส่วนร่วมของชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด

3.การวิเคราะห์การส่งผลของคุณลักษณะของผู้บริหารกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน(stepwise multiple regression analysis)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา 3) คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา โดยใช้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 118 โรงเรียนโดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนจากโรงเรียนที่สุ่มได้โรงเรียนละ 1 คนเป็นจำนวน 118 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือปฏิบัติหน้าที่แทนรองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการแทนผู้อำนวยการโรงเรียนโรงเรียนละ 1 คน ครูโรงเรียนละ 2 คน เป็นจำนวน 236 คน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนละ 2 คน เป็นจำนวน 236 คน รวม จำนวนทั้งสิ้น 708 คนเป็นหน่วยวิเคราะห์ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนตามแนวคิดของสต๊อกดิลล์ และแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาตามแนวคิดของโคเฮนและอับฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff) ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 708 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน(stepwise multiple regression analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง "คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐมเขต 2" ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้ปฏิบัติการสอน จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 118 โรงเรียน โรงเรียนละ 6 คน รวมทั้งสิ้น 708 คน มาวิเคราะห์โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ จำแนกออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารและระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยของคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยนี้ โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์มีจำนวน 118 โรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้ปฏิบัติการสอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนละ 6 คน รวมทั้งสิ้น 708 คน ผลการวิเคราะห์ มีดังนี้

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	321	45.34
	หญิง	387	54.66
รวม		708	100.00
2. อายุ	21 - 30 ปี	47	6.64
	31 – 40 ปี	79	11.16
	41 – 50 ปี	270	38.14
	51 ปีขึ้นไป	312	44.07
รวม		708	100.00
3. อายุราชการ	น้อยกว่า 5 ปี	192	27.12
	5 - 10 ปี	48	6.78
	11 – 20 ปี	135	19.07
	21 ปีขึ้นไป	333	47.03
รวม		708	100.00
4. ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	94	13.28
	ปริญญาตรี	430	60.73
	สูงกว่าปริญญาตรี	177	25.00
รวม		708	100.00
5. ตำแหน่งในปัจจุบัน	ผู้อำนวยการโรงเรียน	118	16.67
	รองผู้อำนวยการโรงเรียน	118	16.67
	ครูผู้ปฏิบัติการสอน	236	33.33
	กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	236	33.33
รวม		708	100.00

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 387 คน คิดเป็นร้อยละ 54.66 และเพศชาย จำนวน 321 คน คิดเป็นร้อยละ 45.34 เมื่อพิจารณาอายุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 312 คน คิดเป็นร้อยละ 44.07 อายุ 41 – 50 ปี

จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 38.14 อายุ 31 – 40 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 11.16 และอายุ 21 - 30 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 6.64 เมื่อพิจารณาอายุราชการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป จำนวน 333 คน คิดเป็นร้อยละ 47.03 อายุราชการน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 27.12 อายุราชการ 11 – 20 ปี จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 19.07 และอายุราชการ 5 - 10 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 6.78 เมื่อพิจารณาระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 430 คน คิดเป็นร้อยละ 60.73 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 13.28 เมื่อพิจารณาตำแหน่งในปัจจุบัน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีตำแหน่งเป็นครูผู้ปฏิบัติการสอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวนเท่ากันคือ 236 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวนเท่ากันคือ 118 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารและระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน

ในการวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารและระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 118 โรงเรียน ผลการวิเคราะห์ มีดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคุณลักษณะของผู้บริหาร

n=118

คุณลักษณะของผู้บริหาร	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ลักษณะทางกาย	4.36	0.31	มาก
2. ภูมิหลังทางสังคม	4.35	0.28	มาก
3. สติปัญญาความรู้ความสามารถ	4.39	0.30	มาก
4. บุคลิกภาพ	4.41	0.32	มาก
5. ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน	4.41	0.34	มาก
6. ลักษณะทางสังคม	4.40	0.32	มาก
โดยภาพรวม	4.39	0.28	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.39, S.D. = 0.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารอยู่ในระดับมากทุก

ด้าน โดยสามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ อันดับแรกมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านบุคลิกภาพ ($\overline{X}$ = 4.41, S.D. = 0.32) และด้านลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน ($\overline{X}$ = 4.41, S.D. = 0.34) รองลงมาคือด้านลักษณะทางสังคม ($\overline{X}$ = 4.40, S.D. = 0.32) ด้านสติปัญญาความรู้ความสามารถ ($\overline{X}$ = 4.39, S.D. = 0.30) ด้านลักษณะทางกาย ($\overline{X}$ = 4.36, S.D. = 0.31) และสุดท้ายคือด้านภูมิหลังทางสังคม ($\overline{X}$ = 4.35, S.D. = 0.28)

เมื่อพิจารณารายด้าน คุณลักษณะของผู้บริหาร ด้านต่าง ๆ มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคุณลักษณะของผู้บริหาร ด้านลักษณะทางกาย n=118

ลักษณะทางกาย	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. มีสุขอนามัยดี	4.31	0.34	มาก
2. มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง, สมบูรณ์, กระฉับกระเฉง	4.31	0.37	มาก
3. มีสุขภาพร่างกายเอื้ออำนวยต่อ การปฏิบัติงาน	4.36	0.35	มาก
4. มีสุขภาพจิตดี ยิ้มแย้ม แจ่มใส	4.37	0.35	มาก
5. มีรูปร่างลักษณะทางกายดี และสง่าผ่าเผย	4.33	0.34	มาก
6. แต่งกายได้เหมาะสมกับกาลเทศะ	4.44	0.37	มาก
โดยภาพรวม	4.36	0.31	มาก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 4 พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารด้านลักษณะทางกาย อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.36, S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารด้านลักษณะทางกาย อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่ผู้บริหารมีคุณลักษณะสูงเป็นอันดับแรกคือการแต่งกายได้เหมาะสมกับกาลเทศะ ($\overline{X}$ = 4.44, S.D. = 0.37) อันดับสองคือการมีสุขภาพจิตดี ยิ้มแย้ม แจ่มใส ($\overline{X}$ = 4.37, S.D. = 0.35) อันดับสามคือการมีสุขภาพร่างกายเอื้ออำนวยต่อ การปฏิบัติงาน ($\overline{X}$ = 4.36, S.D. = 0.35) และสุดท้ายคือการมีสุขอนามัยดี($\overline{X}$ = 4.31, S.D. = 0.34) และการมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง, สมบูรณ์, กระฉับกระเฉง ($\overline{X}$ = 4.31, S.D. = 0.37)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคุณลักษณะของผู้บริหาร ด้านภูมิหลังทางสังคม n=118

ภูมิหลังทางสังคม	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. เป็นผู้มาจากครอบครัวที่ดี	4.17	0.39	มาก
2. เป็นผู้ที่คนในสังคมส่วนใหญ่ยอมรับว่าเป็นคนดี	4.34	0.34	มาก
3. สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมทุกระดับได้เป็นอย่างดี	4.38	0.34	มาก
4. สามารถเรียนรู้ปัญหาสังคมรอบตัวได้อย่างรวดเร็ว	4.36	0.32	มาก
5. สามารถปรับตัวเข้ากับความเครียดในทุกสภาวะ	4.29	0.31	มาก
6. มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ และ รู้ทันเหตุการณ์ต่าง ๆ	4.38	0.34	มาก
7. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ สุจริต	4.55	0.29	มากที่สุด
โดยภาพรวม	4.35	0.28	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารด้านภูมิหลังทางสังคมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.35, S.D. = 0.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่ผู้บริหารมีคุณลักษณะสูงเป็นอันดับแรกคือการเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ สุจริต ($\overline{X}$ = 4.55, S.D. = 0.29) ซึ่งเป็นข้อเดียวที่อยู่ในระดับมากที่สุด อันดับสอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ข้อ คือการสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมทุกระดับได้เป็นอย่างดี และการมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ และรู้ทันเหตุการณ์ต่าง ๆ ($\overline{X}$ = 4.38, S.D. = 0.34) และสุดท้ายคือการเป็นผู้มาจากครอบครัวที่ดี ($\overline{X}$ = 4.17, S.D. = 0.39)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคุณลักษณะของผู้บริหาร ด้านสติปัญญา ความรู้ความสามารถ n=118

สติปัญญา ความรู้ความสามารถ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. มีคุณวุฒิทางการศึกษาเหมาะสมกับลักษณะงาน	4.44	0.30	มาก
2. มีความรอบรู้ และเข้าใจ หน่วยงานทางการศึกษา	4.43	0.34	มาก
3. มีปฏิภาณไหวพริบ เฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	4.43	0.30	มาก
4. มีความรู้เกี่ยวกับนโยบาย กฎหมายทางการบริหารงานขอสถานศึกษา	4.38	0.35	มาก
5. มีวิธีจูงใจบุคลากรให้มีความร่วมมือในการบริหารงาน	4.31	0.39	มาก
6. เป็นผู้ที่สามารถถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร ให้ผู้อื่นเข้าใจ	4.36	0.37	มาก
โดยภาพรวม	4.39	0.30	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารด้านสติปัญญา ความรู้ความสามารถอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.39, S.D. = 0.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่ผู้บริหารมีคุณลักษณะสูงเป็นอันดับแรกคือการมีคุณวุฒิทางการศึกษาเหมาะสมกับลักษณะงาน($\overline{X}$ = 4.44, S.D. = 0.30) อันดับสอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ข้อ คือการมีปฏิภาณไหวพริบ มีความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ($\overline{X}$ = 4.43, S.D. = 0.30) และมีความรอบรู้และเข้าใจ หน่วยงานทางการศึกษา ($\overline{X}$ = 4.43, S.D. = 0.34) และสุดท้ายคือมีวิธีจูงใจบุคลากรให้มีความร่วมมือในการบริหารงาน ($\overline{X}$ = 4.31, S.D. = 0.39)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคุณลักษณะของผู้บริหาร ด้านบุคลิกภาพ n=118

บุคลิกภาพ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน	4.44	0.34	มาก
2. เป็นผู้ใฝ่ศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ อยู่เสมอ	4.46	0.36	มาก
3. พฤติกรรมเหมาะสม รู้กาลเทศะ	4.41	0.32	มาก
4. มีความสุขุม เยือกเย็น รอบคอบ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี	4.34	0.39	มาก
5. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.39	0.39	มาก
6. มีความเชื่อมั่นในตนเองและกล้าตัดสินใจ	4.44	0.33	มาก
7. แสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสม	4.37	0.36	มาก
โดยภาพรวม	4.41	0.32	มาก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 7 พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.41, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่ผู้บริหารมีคุณลักษณะสูงเป็นอันดับแรกคือการเป็นผู้ใฝ่ศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ อยู่เสมอ ($\overline{X}$ = 4.46, S.D. = 0.34) อันดับสอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ข้อ คือการมีความเชื่อมั่นในตนเองและกล้าตัดสินใจ ($\overline{X}$ = 4.44, S.D. = 0.33) และการมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ($\overline{X}$ = 4.44, S.D. = 0.34) และสุดท้ายคือการมีความสุขุม เยือกเย็น รอบคอบ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี ($\overline{X}$ = 4.34, S.D. = 0.39)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคุณลักษณะของผู้บริหาร ด้านลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน n=118

ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. มีความปรารถนาจะบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ	4.56	0.88	มากที่สุด
2. มีทักษะ และประสบการณ์ในการบริหารงาน	4.27	0.35	มาก
3. สามารถบริหารงานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด	4.28	0.34	มาก
4. มีความรับผิดชอบในการทำงาน	4.47	0.33	มาก
5. เป็นผู้มีความมุ่งมั่น มานะอดทน แก้ไข ปัญหาจนสำเร็จ	4.44	0.33	มาก
6. มีความเสียสละ และ อุทิศตนในการทำงานเต็มตามศักยภาพ	4.44	0.33	มาก
โดยภาพรวม	4.41	0.34	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารด้านลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.41, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โดยข้อที่ผู้บริหารมีคุณลักษณะสูงเป็นอันดับแรกคือการมีความปรารถนาจะบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ($\overline{X}$ = 4.56, S.D. = 0.88) ซึ่งเป็นข้อเดียวที่อยู่ในระดับมากที่สุด อันดับสองคือการมีความรับผิดชอบในการทำงาน ($\overline{X}$ = 4.47, S.D. = 0.33) อันดับสาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ข้อ คือ การเป็นผู้มีความมุ่งมั่น มานะอดทน แก้ไข ปัญหาจนสำเร็จ และมีความเสียสละและอุทิศตนในการทำงานเต็มตามศักยภาพ ($\overline{X}$ = 4.44, S.D. = 0.33) และสุดท้ายคือการมีทักษะและประสบการณ์ในการบริหารงาน ($\overline{X}$ = 4.27, S.D. = 0.35)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคุณลักษณะของผู้บริหาร ด้านลักษณะทางสังคม n=118

ลักษณะทางสังคม	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	4.41	0.33	มาก
2. มีการปรับตัวเข้ากับกระบวนการกลุ่มได้ดี	4.40	0.34	มาก
3. มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นกันเอง	4.44	0.32	มาก
4. มีความยืดหยุ่น ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	4.38	0.34	มาก
5. มีความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงาน	4.39	0.36	มาก
6. มีเกียรติและเป็นที่เชื่อถือศรัทธาของบุคคลทั่วไป	4.40	0.35	มาก
โดยภาพรวม	4.40	0.32	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารด้านลักษณะทางสังคม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.40, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่ผู้บริหารมีคุณลักษณะสูงเป็นอันดับแรกคือการมีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นกันเอง ($\overline{X}$ = 4.44, S.D. = 0.32) อันดับ คือการสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ($\overline{X}$ = 4.41, S.D. = 0.33) อันดับสาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ข้อ คือ มีการปรับตัวเข้ากับกระบวนการกลุ่มได้ดี ($\overline{X}$ = 4.40, S.D. = 0.34) และเป็นผู้มีเกียรติและเป็นที่เชื่อถือศรัทธาของบุคคลทั่วไป ($\overline{X}$ = 4.40, S.D. = 0.35) และสุดท้ายคือการมีความยืดหยุ่น ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ($\overline{X}$ = 4.38, S.D. = 0.34)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชน

n=118

การมีส่วนร่วมของชุมชน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.04	0.36	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	4.03	0.44	มาก
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.91	0.37	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.02	0.43	มาก
โดยภาพรวม	4.00	0.37	มาก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 10 พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.00, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่ชุมชนมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับแรกคือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\overline{X}$ = 4.04, S.D. = 0.36) อันดับสอง คือการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\overline{X}$ = 4.03, S.D. = 0.44) อันดับสามคือการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\overline{X}$ = 4.02, S.D. = 0.43) และสุดท้ายคือการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\overline{X}$ = 3.91, S.D. = 0.37)

เมื่อพิจารณารายด้าน การมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านต่าง ๆ มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ n=118

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ชุมชนมีการกำหนดความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา	4.01	0.38	มาก
2. การกำหนดลำดับก่อนหลัง การเริ่มต้น และการกำหนดสิ่งที่จะต้องกระทำ	3.98	0.37	มาก
3. การแสวงหาความต้องการจำเป็นและลำดับก่อนหลังของผู้ร่วมงานอื่น	4.00	0.36	มาก
4. การดำเนินการต่อเนื่อง และ การแสวงหาสิ่งที่จะต้องกระทำเพิ่มเติม	4.04	0.39	มาก
5. การปฏิบัติงาน ด้วยการพิจารณาผู้ร่วมงาน การประชุมปรึกษาหารือ การเลือกผู้นำ การบริหารบุคคลากร	4.10	0.39	มาก
6. การติดต่อประสานประโยชน์อย่างสร้างสรรค์	4.12	0.41	มาก
โดยภาพรวม	4.04	0.36	มาก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 11 พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.04, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่ชุมชนมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับแรกคือการติดต่อประสานประโยชน์อย่างสร้างสรรค์ ($\overline{X}$ = 4.12, S.D. = 0.41) อันดับสองคือ การปฏิบัติงาน ด้วยการพิจารณาผู้ร่วมงาน การประชุมปรึกษาหารือ การเลือกผู้นำ การบริหารบุคคลากร ($\overline{X}$ = 4.10, S.D. = 0.39) อันดับสามคือการดำเนินการต่อเนื่อง และ การแสวงหาสิ่งที่จะต้องกระทำเพิ่มเติม ($\overline{X}$ = 4.04, S.D. = 0.39) และสุดท้ายคือการกำหนดลำดับก่อนหลัง การเริ่มต้น และการกำหนดสิ่งที่จะต้องกระทำ ($\overline{X}$ = 3.98, S.D. = 0.37)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ n=118

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. การสนับสนุนด้านงบประมาณ	4.02	0.46	มาก
2. การสนับสนุนด้านบุคลากร	3.97	0.51	มาก
3. การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์	4.00	0.45	มาก
4. การสนับสนุนด้านบริหารจัดการ	3.97	0.46	มาก
5. การประสานงาน	4.10	0.46	มาก
6. การเข้าร่วมในโครงการ	4.11	0.44	มาก
โดยภาพรวม	4.03	0.44	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.03, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่ชุมชนมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับแรกคือการเข้าร่วมในโครงการ ($\overline{X}$ = 4.11, S.D. = 0.44) อันดับสองการประสานงาน ($\overline{X}$ = 4.10, S.D. = 0.46) อันดับสามคือการสนับสนุนด้านงบประมาณ ($\overline{X}$ = 4.02, S.D. = 0.46) และสุดท้าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ข้อ คือการสนับสนุนด้านบริหารจัดการ ($\overline{X}$ = 3.97, S.D. = 0.46) และการสนับสนุนด้านบุคลากร ($\overline{X}$ = 3.97, S.D. = 0.51)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ n=118

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. การได้รับผลประโยชน์ทางวัตถุที่เป็นรายได้หรือทรัพย์สิน	3.69	0.52	มาก
2. การได้รับผลประโยชน์ทางสังคมด้านการเรียนรู้และบริการที่ดี	3.98	0.37	มาก
3. การได้รับผลประโยชน์ทางสังคมด้านความสุขความพึงพอใจ	4.01	0.36	มาก
4. การได้รับผลประโยชน์ส่วนตัว ด้านความนิยมนับถือตนเอง	4.01	0.38	มาก
5. การได้รับผลประโยชน์ส่วนตัว ด้านโอกาสใช้อำนาจทางสังคม	3.81	0.48	มาก
6. การได้รับผลประโยชน์ส่วนตัว ด้าน ความมั่นใจในตนเอง	3.98	0.38	มาก
โดยภาพรวม	3.91	0.37	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.91, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่ชุมชนมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับแรก มี 2 ข้อ คือการได้รับผลประโยชน์ทางสังคมด้านความสุขความพึงพอใจ ($\overline{X}$ = 4.01, S.D. = 0.36) และการได้รับผลประโยชน์ส่วนตัว ด้าน ความนิยมนับถือตนเอง ($\overline{X}$ = 4.01, S.D. = 0.38) รองลงมา คือการได้รับผลประโยชน์ทางสังคมด้านการเรียนรู้และการได้รับบริการที่ดี ($\overline{X}$ = 3.98, S.D. = 0.37) และสุดท้ายคือการได้รับผลประโยชน์ทางวัตถุที่เป็นรายได้หรือทรัพย์สิน ($\overline{X}$ = 3.69, S.D. = 0.52)

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล n=118

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. การประเมินผลการทำงานของสถานศึกษา	4.05	0.44	มาก
2. การประเมินผลกระทบจากการทำงานของสถานศึกษา	3.98	0.49	มาก
3. การประเมินผลกิจกรรมทางสังคม	4.02	0.44	มาก
4. การประเมินความเห็นสาธารณะ	3.99	0.46	มาก
5. การประเมินความเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4.03	0.43	มาก
6. การติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาการบริหารงาน	4.06	0.42	มาก
โดยภาพรวม	4.02	0.43	มาก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 14 พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.02, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่ชุมชนมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับแรกคือการติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาการบริหารงาน ($\overline{X}$ = 4.06, S.D. = 0.42) อันดับสองคือการประเมินผลการทำงานของสถานศึกษา ($\overline{X}$ = 4.05, S.D. = 0.44) อันดับสามคือการประเมินความเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ($\overline{X}$ = 4.03, S.D. = 0.43) และสุดท้ายคือการประเมินผลกระทบจากการทำงานของสถานศึกษา ($\overline{X}$ = 3.98, S.D. = 0.49)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับการมีส่วนร่วมของชุมชน และการวิเคราะห์การถดถอยของคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน

3.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างตัวแปร ประกอบด้วยตัวแปรคุณลักษณะของผู้บริหารโดยภาพรวม (X_{tot}) และตัวแปรคุณลักษณะของผู้บริหารด้านต่าง ๆ ได้แก่ ลักษณะทางกาย (X_1) ภูมิหลังทางสังคม (X_2) สติปัญญา (X_3) บุคลิกภาพ (X_4) ลักษณะที่เกี่ยวกับงาน (X_5) และลักษณะทางสังคม (X_6) กับตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยภาพรวม (Y_{tot}) ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 15 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยภาพรวม (Y_{tot})

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_{tot}
X_1	1						
X_2	0.703*	1					
X_3	0.616*	0.714*	1				
X_4	0.623*	0.687*	0.813*	1			
X_5	0.507*	0.595*	0.610*	0.658*	1		
X_6	0.605*	0.659*	0.694*	0.721*	0.662*	1	
X_{tot}	0.795*	0.859*	0.874*	0.890*	0.800*	0.854*	1
Y_{tot}	0.354*	0.370*	0.444*	0.448*	0.404*	0.485*	0.493*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 15 พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหาร (X_{tot}) มีความสัมพันธ์กันกับการมีส่วนร่วมของชุมชน (Y_{tot}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (r = 0.501) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน

พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารทั้ง 6 ด้าน ($X_1, X_2, X_3, X_4, X_5, X_6$) มีความสัมพันธ์กันกับการมีส่วนร่วมของชุมชน (Y_{tot}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคุณลักษณะของผู้บริหารด้านที่มีความสันพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนมากที่สุดคือ X_{tot} : คุณลักษณะของผู้บริหารโดยภาพรวม (r = 0.493) อันดับสองคือ X_6: ลักษณะทางสังคม (r = 0.485) อันดับสามคือ X_4: บุคลิกภาพ (r = 0.448) ถัดมาคือ X_3: สติปัญญา ความรู้ความสามารถ (r = 0.444) ถัดมาคือ X_5: ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน (r = 0.404) ถัดมาคือ X_2: ภูมิหลังทางสังคม (r = 0.370) และสุดท้ายคือ X_1: ลักษณะทางกาย (r = 0.354)

3.2 การวิเคราะห์การถดถอยคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน

ในการวิเคราะห์การส่งผลของคุณลักษณะของผู้บริหารต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน โดยตัวแปรอิสระคือคุณลักษณะของผู้บริหาร ประกอบด้วย คุณลักษณะของผู้บริหารโดยภาพรวม (X_{tot}) และตัวแปรคุณลักษณะของผู้บริหารด้านต่าง ๆได้แก่ ลักษณะทางกาย (X_1) ภูมิหลังทางสังคม (X_2) สติปัญญา (X_3) บุคลิกภาพ (X_4) ลักษณะที่เกี่ยวกับงาน (X_5) และลักษณะทางสังคม (X_6)และตัวแปรตามคือการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยภาพรวม (Y_{tot}) ได้ผลดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน

Sources	SS	df	MS	F	Sig.
Regression	58.733	3	19.578	84.229	0.000*
Residual	163.632	704	0.232		
Total	222.365	707			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ(Multiple R)	0.514
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	0.264
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R square)	0.261
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย(Standard Error)	0.482

ตัวแปรที่เข้าสมการ	$\hat{\beta}$	S.E. ($\hat{\beta}$)	Beta	T	Sig.
ค่าคงที่	1.493	0.169		8.811	0.000*
คุณลักษณะของผู้บริหารโดยภาพรวม (X_{tot})	0.545	0.113	0.461	4.842	0.000*
ลักษณะทางสังคม (X_6)	0.190	0.064	0.193	2.974	0.003*
ภูมิหลังทางสังคม (X_2)	-0.165	0.071	-0.153	-2.331	0.020*

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 16 พบว่าตัวแปรคุณลักษณะของผู้บริหารด้านที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าสมการที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยภาพรวม (Y_{tot}) ประกอบด้วย คุณลักษณะของผู้บริหารโดยภาพรวม (X_{tot}) ลักษณะทางสังคม (X_6) และภูมิหลังทางสังคม (X_2) โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ 0.514 และมีประสิทธิภาพในการทำนาย 0.264 หมายความว่าตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร สามารถทำนายการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยภาพรวม (Y_{tot}) ได้ร้อยละ 26.4 ซึ่งสามารถเขียนสมการถดถอยได้ดังนี้

$$\hat{Y}_{tot} = 1.493 + 0.545X_{tot} + 0.190X_6 - 0.165X_2$$

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Y_1)

Sources	SS	df	MS	F	Sig.
Regression	65.954	2	32.977	126.230	0.000*
Residual	184.177	705	0.261		
Total	250.1313	707			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ(Multiple R)	0.513
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	0.264
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R square)	0.262
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย(Standard Error)	0.511

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตัวแปรที่เข้าสมการ	$\hat{\beta}$	S.E. ($\hat{\beta}$)	Beta	T	Sig.
ค่าคงที่	1.453	0.166		8.765	0.000*
ลักษณะทางสังคม (X_6)	0.360	0.047	0.345	7.683	0.000*
สติปัญญา (X_3)	0.228	0.049	0.210	4.682	0.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 17 พบว่าตัวแปรคุณลักษณะของผู้บริหารด้านที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าสมการที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ (Y_1) ประกอบด้วย ลักษณะทางสังคม (X_6) และสติปัญญา (X_3) โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ 0.513 และมีประสิทธิภาพในการทำนาย 0.264 หมายความว่าตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปร สามารถทำนายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ (Y_1) ได้ร้อยละ 26.4 ซึ่งสามารถเขียนสมการถดถอยได้ดังนี้

$$\hat{Y}_1 = 1.453 + 0.360\,X_6 + 0.228\,X_3$$

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Y_2)

Sources	SS	df	MS	F	Sig.
Regression	71.924	2	35.962	98.300	0.000*
Residual	257.918	705	0.366		
Total	329.842	707			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ(Multiple R)	0.467
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	0.218
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R square)	0.216
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย(Standard Error)	0.605

ตัวแปรที่เข้าสมการ	$\hat{\beta}$	S.E. ($\hat{\beta}$)	Beta	T	Sig.
ค่าคงที่	1.358	0.196		6.918	0.000*
ลักษณะทางสังคม (X_6)	0.421	0.055	0.351	7.591	0.000*
สติปัญญา (X_3)	0.186	0.058	0.149	3.220	0.001*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 18 พบว่าตัวแปรคุณลักษณะของผู้บริหารด้านที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าสมการที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการ (Y_2) ประกอบด้วย ลักษณะทางสังคม (X_6) และสติปัญญา (X_3) โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ 0.467 และมีประสิทธิภาพในการทำนาย 0.218 หมายความว่าตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปรนี้สามารถทำนายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการ (Y_1) ได้ร้อยละ 21.8 ซึ่งสามารถเขียนสมการถดถอยได้ดังนี้

$$\hat{Y}_2 = 1.358 + 0.421X_6 + 0.186X_2$$

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Y_3)

Sources	SS	df	MS	F	Sig.
Regression	36.917	1	36.917	111.071	0.000*
Residual	234.658	706	0.332		
Total	271.576	707			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ(Multiple R)	0.369
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	0.136
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R square)	0.135
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย(Standard Error)	0.577

ตัวแปรที่เข้าสมการ	$\hat{\beta}$	S.E. ($\hat{\beta}$)	Beta	T	Sig.
ค่าคงที่	1.798	0.202		8.909	0.000*
คุณลักษณะของผู้บริหารโยภาพรวม (X_{tot})	0.482	0.046	0.369	10.539	0.000*

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 19 พบว่าตัวแปรคุณลักษณะของผู้บริหารด้านที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าสมการที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Y_3) มีเพียงด้านเดียวคือ คุณลักษณะของผู้บริหารโดยภาพรวม (X_{tot}) โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ 0.369 และมีประสิทธิภาพในการทำนาย 0.136 หมายความว่าคุณลักษณะของผู้บริหารโยภาพรวม (X_{tot}) สามารถทำนายการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Y_3) ได้ร้อยละ 13.6 ซึ่งสามารถเขียนสมการถดถอยได้ดังนี้

$$\hat{Y}_3 = 1.798 + 0.482\, X_{tot}$$

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Y_4)

Sources	SS	df	MS	F	Sig.
Regression	62.742	2	31.371	85.236	0.000*
Residual	259.475	705	0.368		
Total	322.217	707			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ(Multiple R)	0.441
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	0.195
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R square)	0.192
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย(Standard Error)	0.607

ตัวแปรที่เข้าสมการ	$\hat{\beta}$	S.E. ($\hat{\beta}$)	Beta	T	Sig.
ค่าคงที่	1.388	0.213		6.512	0.000*
คุณลักษณะของผู้บริหารโยภาพรวม (X_{tot})	0.852	0.094	0.598	9.048	0.000*
ภูมิหลังทางสังคม (X_2)	-0.253	0.086	-0.196	-2.96	0.030*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 20 พบว่าตัวแปรคุณลักษณะของผู้บริหารด้านที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าสมการที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Y_4) ประกอบด้วยคุณลักษณะของผู้บริหารโยภาพรวม (X_{tot}) และภูมิหลังทางสังคม (X_2) โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ 0.441 และมีประสิทธิภาพในการทำนาย 0.195 หมายความว่าลักษณะทางสังคม (X_6) สามารถทำนายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล (Y_4) ได้ร้อยละ 19.5 ซึ่งสามารถเขียนสมการถดถอยได้ดังนี้

$$\hat{Y}_4 = 1.388 + 0.852X_{tot} - 0.253X_2$$

ซึ่งสามารถแสดงเป็นแผนภูมิเกี่ยวกับการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ดังแผนภูมิที่ 3

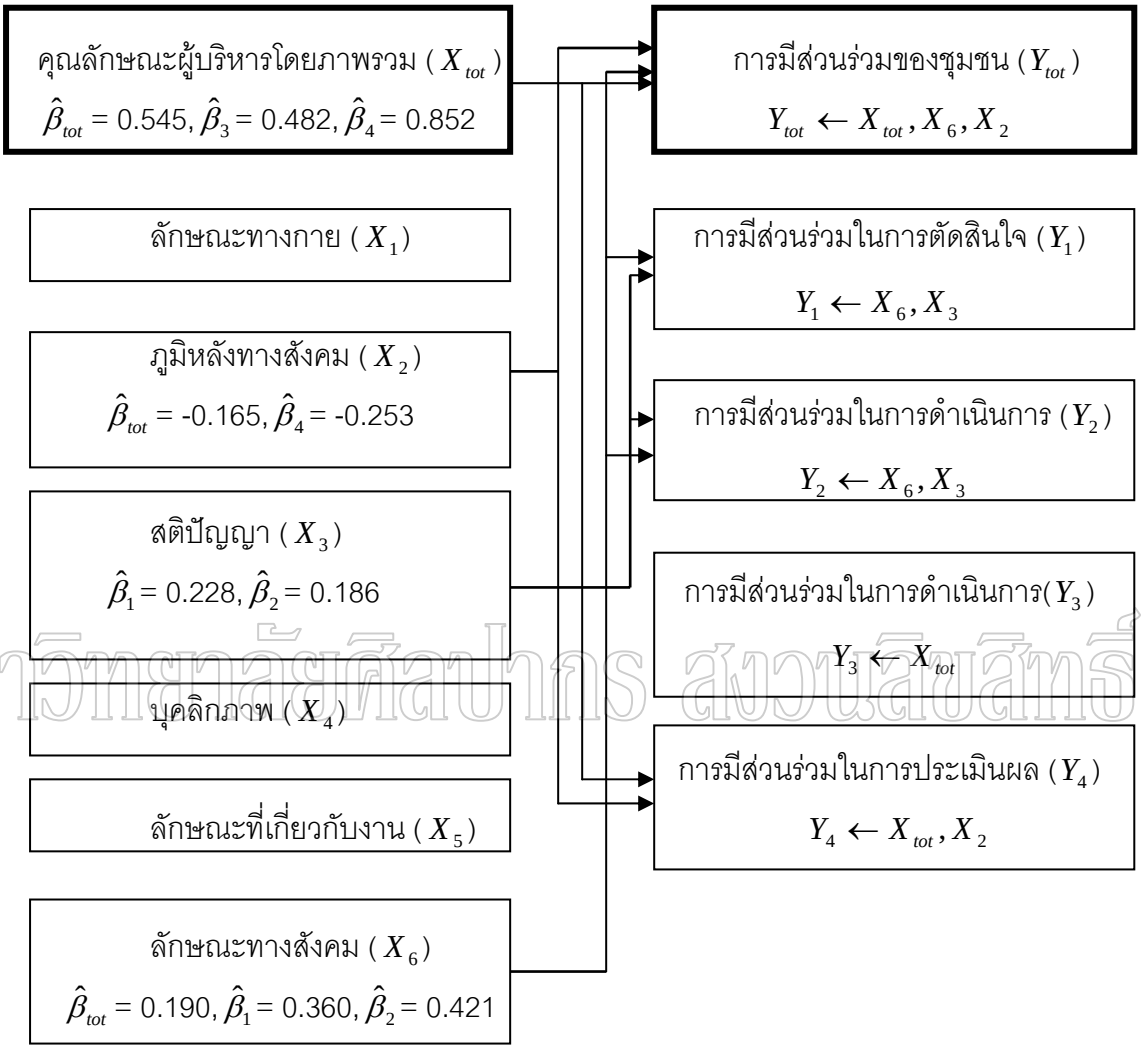

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

$\leftarrow$ หมายถึงตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการถดถอย

$\hat{\beta}_{(.)}$ หมายถึงค่าประมาณของสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม (.)

แผนภูมิที่ 3 สรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

จากแผนภูมิที่ 3 สรุปผลได้ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยภาพรวม ได้แก่ คุณลักษณะของผู้บริหารโดยภาพรวม คุณลักษณะทางสังคม และคุณลักษณะภูมิหลังทางสังคม

2. คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ ได้แก่ สติปัญญาและลักษณะทางสังคม

3. คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการ มีเพียงด้านเดียวคือ ลักษณะทางสังคม

4. คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในผลประโยชน์ ได้แก่ สติปัญญาและลักษณะทางสังคม

5. คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล มีเพียงด้านเดียวคือ คุณสมบัติของผู้บริหารโดยภาพรวม

จะเห็นว่าคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยภาพรวม ได้แก่ คุณสมบัติของผู้บริหารโดยภาพรวม และภูมิหลังทางสังคม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐมเขต 2" มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 และเพื่อทราบคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของสต๊อกดิลล์ (Stogdill)และการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาตามแนวคิดของโคเฮนและอับฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผลของการวิจัย สามารถสรุปได้ดังนี้

1.คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐม เขต 2 อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวม และแยกพิจารณาในแต่ละด้าน

2.การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและแยกพิจารณาในแต่ละด้าน

3.คุณลักษณะของผู้บริหารส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาโดยภาพรวม คือคุณลักษณะของผู้บริหารโดยภาพรวม คุณลักษณะทางสังคม และคุณลักษณะภูมิหลังทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยข้างต้นมีหลายประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อให้ทราบสภาพแท้จริงที่เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์จึงอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐม เขต 2 อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยสามารถเรียงลำดับได้ดังนี้อันดับแรกมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านบุคลิกภาพ และลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน รองลงมากคือ ด้านลักษณะทางสังคม ด้านสติปัญญา ด้านความรู้ความสามารถ ด้านลักษณะทางกายและสุดท้ายคือด้านภูมิหลังทางสังคม เนื่องจากในปัจจุบันผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทและความสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาให้เจริญก้าวหน้า ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้บริหารจะต้องเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ดีเนื่องจากมีผลต่อความเชื่อถือ ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและชุมชน ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานส่งผลให้การดำเนินงานของโรงเรียน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับแนวคิดของสต็อกดิลล์ (Stogdill)ที่กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารควรประกอบด้วยลักษณะทางกายและภูมิหลังทางสังคม ความฉลาด และความสามารถบุคลิกภาพ คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน และคุณลักษณะทางสังคม เช่นเดียวกับเบนนิส (Bennis) ที่แสดงแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำไว้ สรุปได้ว่าผู้ที่จะเป็นผู้นำได้นั้นจะต้องมีคุณลักษณะและบุคลิกภาพพิเศษกว่าคนทั่วๆไป ได้แก่ มีความเฉลียวฉลาด มีความกล้าหาญ มีความกระตือรือร้น มีลักษณะท่าทางดี สง่า น่าเลื่อมใส มีความยุติธรรม ฯลฯ ทั้งนี้ ผู้นำจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทั่วไป ได้แก่ จะต้องมีความซื่อสัตย์ การอุทิศตน ความไม่พยาบาทมาดร้าย มีความถ่อมตน ใจกว้าง และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังตรงกับงานวิจัยของ ชัยนาท พรมมาลุน เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี ที่ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดประกอบด้วยมีความรับผิดชอบเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงาน มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ เชื่อมั่นในตนเอง กล้าหาญ และดึงดูดใจบุคคลอื่นให้เชื่อถือและปฏิบัติตามได้ ซึ่งสอดคล้องกับ จิราภรณ์ วุฒิภักดี ที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของ ครูอาจารย์ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารที่อยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวิสัยทัศน์กว้างไกล กล้าตัดสินใจ รับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานมีความรอบรู้ทันเหตุการณ์ ข่าวสาร เทคโนโลยี

2.ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วมร่วมของชุมชน ในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่ชุมชนมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับแรกคือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อันดับสอง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คือการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ อันดับสามคือการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และสุดท้ายคือการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆในโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโคเฮน และอับฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff) ที่ได้แบ่งรูปแบบ ของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 รูปแบบดังนี้การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลสอดคล้องกับ ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ ที่ได้กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน อันได้แก่1)การมีส่วนร่วมในการศึกษาค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา 2)การมีส่วนร่วมในการวางแผน 3)การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 4)การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 5) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา สิริวงศาวรรธน์ ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร พบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สุมา สามเพชรเจริญที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม และพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของปรีชา ศรีนวล ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา พบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการดำเนินการรับผลประโยชน์และมีส่วนร่วมในการประเมินผล และงานวิจัยของ แอนซา อูสมา (Anzar Uzma) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

3. จากผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยภาพรวมคือคุณลักษณะของผู้บริหารโดยภาพรวม คุณลักษณะทางสังคม และคุณลักษณะภูมิหลังทางสังคมทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าคุณลักษณะดังกล่าวเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารงานโดยเฉพาะสถานศึกษากับชุมชน ต้องอาศัยศักยภาพของทั้งสองฝ่ายเข้าสนับสนุนเกื้อกูลซึ่งกันและกันจึงสามารถนำพาองค์กรสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะหากผู้นำของสถานศึกษามีคุณลักษณะที่สามารถจูงใจ สามารถสร้างความเชื่อถือศรัทธา จนได้รับความร่วมมือจากชุมชนจะเป็นสิ่งช่วยให้สถานศึกษามีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านวัตถุและการให้การศึกษาอบรมแก่นักเรียนเป็นอย่างดีสอดคล้องกับ นิโรธ นิวัติวงษ์ ที่ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษาอำเภอชัยบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานีพบว่าคุณลักษณะที่ผู้บริหารพึงมีคือด้านวิชาการ มีความรอบรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ต่างๆและความเคลื่อนไหวทางการศึกษา ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความคิดไกล ใจกว้างพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลง ด้านความสามารถเชิงบริหาร การส่งเสริมให้บุคลากรร่วมมือกันปฏิบัติงานด้วยความพึงพอใจ ด้านมนุษย์สัมพันธ์ มีอารมณ์ขัน ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นมิตรกับทุกคน ด้านคุณธรรม มีพรหมวิหาร 4 ด้านความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบสูง มีความเชื่อมั่นในตนเอง ทั้งยังสอดคล้องกับ กฤษณะ สุมาลย์โรจน์ ที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามความคาดหวังของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม พบว่าคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือด้านภาวะผู้นำด้านบริหารจัดการและด้านวิชาการตามลำดับ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแมคนูสัน (Magnuson)ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้จัดการโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จพบว่าคุณลักษณะที่สำคัญคือ การมีความสามารถติดต่อและเข้ากับผู้อื่นได้ดี มีความรู้ในสาขาวิชาชีพตนถ่องแท้ สามารถมอบหมายงานได้เหมาะสม ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นมิตร มีเวลาให้กับผู้ร่วมงาน มีความสนใจผู้อื่น สามารถวางแผนและจัดระบบงาน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และใช้อำนาจของตนได้อย่างเหมาะสม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐมเขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการนำคุณลักษณะของผู้บริหารไปใช้ให้เกิดการพัฒนาต่อการปฏิบัติงานด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ให้ดียิ่งขึ้นและเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษา ผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อเสนอแนะของการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐม เขต 2 อยู่ในระดับมากทุกด้าน จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะของผู้บริหารมีความสำคัญและจำเป็นต่อการปฏิบัติงานเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารควรต้องปรับแต่งคุณลักษณะต่างๆของตนให้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธา น่าเชื่อถือต่อบุคคลทั่วไปและควรให้ความร่วมมือกับ

ผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารต้องรอบรู้และเป็นที่ปรึกษาได้ทุกกรณีทั้งยังควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน โน้มน้าวจิตใจให้เกิดความสามัคคี เกิดความร่วมมือ ร่วมใจในการทำงาน ทั้งยังสามารถจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุ่มเทกำลังความสามารถในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังพบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านบุคลิกภาพและด้านลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน แสดงให้เห็นว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันต้องเป็นผู้ใฝ่ศึกษา ฝึกฝน อบรมและพัฒนาตนเองให้มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นผู้บริหารกล่าวคือมีความเชื่อมั่นในตนเองและกล้าตัดสินใจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้นในการทำงานและรับผิดชอบ มีความสุขุม เยือกเย็น รอบคอบ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี มีพฤติกรรมเหมาะสมและสิ่งสำคัญคือ มีความเสียสละ และ อุทิศตนในการทำงานเต็มตามศักยภาพ เป็นผู้มีความมุ่งมั่น มานะอดทน แก้ไข ปัญหาจนสำเร็จจนสามารถบริหารงานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด ในฐานะที่ผู้บริหารเป็นผู้นำองค์กร มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารจัดการศึกษาดังนั้นผู้บริหารจะต้องเป็นศูนย์กลางการขับเคลื่อนองค์กร เป็นแหล่งรวมใจ เชื่อมั่นและศรัทธาเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ตั้งไว้

2.ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วมร่วมของชุมชน ในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านเนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ท่ามกลางชุมชน นักเรียนในโรงเรียนล้วนเป็นลูกหลานของบุคคลในชุมชนนั่นเอง นอกจากนี้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานก็เป็นบุคคลในชุมชน เป็นผู้ถึงทั้งคุณวุฒิ วัยวุฒิ เป็นที่ยอมรับนับถือรวมทั้งเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมดังนั้นการดำเนินงานต่างๆของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับชุมชน จึงเป็นการเปิดโอกาสชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆด้าน ซึ่งก็ได้รับการร่วมมือเป็นอย่างดี ดังนั้นสิ่งสำคัญที่โรงเรียนควรปฏิบัติคือการดำรงรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน ผู้บริหารควรวางนโยบายของโรงเรียนด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนให้บุคลากรในโรงเรียนถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดทั้งนี้ให้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) คือมาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันวิชาการ และองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาวิถีการเรียนรู้ในชุมชนซึ่งตรงกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษารวมทั้งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บัญญัติหลักสำคัญการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 8(2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9(6) กระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมจากบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรปกครอง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และสถาบันสังคมอื่นๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยเฉพาะมาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับอุดมศึกษา ที่ต่ำกว่าปริญญา และสถานศึกษาอาชีวศึกษาของแต่ละสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นๆในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนที่มีความรอบรู้ความชำนาญ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษา นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทมากขึ้นเช่นการจัดตั้งชมรมเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อช่วยให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจการดำเนินงานและการแก้ไขปัญหาต่างๆของโรงเรียนเกิดความร่วมมือที่ดีระหว่างบ้านและโรงเรียน ผู้ปกครองมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูเพื่อสร้างมติมหาชนให้เกิดขึ้นกับการวางแผน กำหนดนโยบายและประชุมหารือเกี่ยวกับบ้านโรงเรียน ชุมชน ซึ่งจะช่วยให้การศึกษาของท้องถิ่นเจริญขึ้นสิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้อีกประการหนึ่งคือการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียน ผลงานดีเด่นของทั้งครูและนักเรียนเผยแพร่ต่อสาธารณชนเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาและความไว้วางใจที่ชุมชนมีต่อโรงเรียนทั้งนี้อาจทำได้หลากหลายวิธีการอาทิเช่น แผ่นพับประชาสัมพันธ์ จดหมายเวียน สื่อสัมพันธ์บ้านและโรงเรียน นอกจากนี้โรงเรียนควรจัดนิทรรศการวิชาการ หรือกิจกรรมเปิดบ้านให้ผู้ปกครองหรือชุมชนเข้ามาเยี่ยมชมกิจกรรมในโรงเรียน ร่วมชื่นชมผลงานนักเรียน รวมทั้งการเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นถ่ายทอดความรู้ สืบสานวัฒนธรรมประเพณีจากรุ่นสู่รุ่นทั้งยังเป็นการดำรงรักษาความเป็นไทยด้านความกตัญญู การอ่อนน้อม การปฏิบัติตนต่อผู้อาวุโสอีกด้วย นอกจากนี้โรงเรียนยังอาจจัดตั้งชมรมอาสาสมัครเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนในรูปแบบต่างๆเช่น นักเรียนช่วยงานวัดเนื่องในงานวัดประจำปีหรือวันสำคัญทางศาสนา นักเรียนเฝ้าระวังตรวจสอบสารปนเปื้อนอาหารในตลาดใกล้โรงเรียนเช่นเดียวกับที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาใช้สนามกีฬาเพื่อสร้างความสามัคคี ใช้สถานที่ในการจัดงานเลี้ยงในโอกาสต่างๆ ครูจัดหลักสูตรต่างๆให้กลุ่มสนใจเช่นการทำอาหาร การประดิษฐ์ดอกไม้ การอบรมคอมพิวเตอร์ การพูดในที่ชุมชน ฯลฯ กิจกรรมดังที่กล่าวมาเป็นการบริการชุมชน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เมื่อใดที่โรงเรียนต้องการความช่วยเหลือ ย่อมได้รับความร่วมมือด้วยดีอย่างแน่นอน

3. จากผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวม ประกอบด้วยคุณลักษณะของผู้บริหารโดยภาพรวม ลักษณะทางสังคม และภูมิหลังทางสังคม นอกจากนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ การดำเนินการ การมีส่วนร่วมของชุมชนในผลประโยชน์ และการประเมินผล แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะของผู้บริหารมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการปฏิบัติการด้านความร่วมมือของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านลักษณะทางสังคม อันประกอบด้วยสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีการปรับตัวเข้ากับกระบวนการกลุ่มได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นกันเอง มีความยืดหยุ่น ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงาน มีเกียรติและเป็นที่เชื่อถือศรัทธาของบุคคลทั่วไปนอกจากนี้ด้านสติปัญญาอันได้แก่คุณวุฒิทางการศึกษาเหมาะสมกับลักษณะงานมีความรอบรู้ มีปฏิภาณไหวพริบ เฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้ารวมทั้งมีวิธีจูงใจบุคลากรให้มีความร่วมมือในการบริหารงาน ดังนั้นผู้บริหารเป็นผู้ที่ต้องมีทักษะการบริหารและต้องได้รับการยอมรับจากครู ผู้ปกครอง ชุมชนเพื่อให้การบริหารงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ดังนั้นควรจะมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง เช่นการอบรมด้านบุคลิกภาพ ด้านเทคนิคการบริหาร กระบวนการวางแผนกลยุทธ์เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความสามารถและเพิ่มประสบการณ์ในการทำงานแก่ผู้บริหารและควรมีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิคแต่ละด้านตามความต้องการของผู้บริหารเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในการบริหารงานนอกจากนี้สำนักเขตพื้นที่การศึกษาควรมีส่วนช่วยสนับสนุน ส่งเสริมการร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชนโดยการจัดประชุม สัมมนาและให้ความรู้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจรวมทั้งความสามารถและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการรวมทั้งเป็นการพัฒนาบุคลากรของชุมชนให้มีความพร้อมต่อการเข้าร่วมสนับสนุนการบริหารสถานศึกษาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

ตามที่ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะของการวิจัยดังที่กล่าวไว้ข้างต้น เพื่อให้งานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารและการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของผู้บริหารและบุคคลทั่วไปจึงขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1.ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในการปฏิบัติหน้าที่

2.ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3.ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนในเขตพื้นที่การศึกษาเขตอื่นๆที่มีบริบทต่างกัน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. เอกสารประกอบการศึกษาด้วยตนเอง หลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา .กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545.

กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546.

_____. เอกสารประกอบการศึกษาด้วยตนเอง หลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545.

กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้การศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผลผลิต ปัจจัย และกระบวนการ. กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.

กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2541.

กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต2. “ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2.” 2548. (อัดสำเนา)

กฤตยา อารยะศิริ . จิตวิทยาประยุกต์เพื่อองค์กร . กรุงเทพ : คณะครุศาตร์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม . 2548.

กฤษณะ สุมาลย์โรจน์ . “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามความคาดหวังของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ”(วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2545.

กาญจนา ชนะโชค. “คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสระแก้ว.” ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

กาญจนา สิริวงศาวรรธน์. “ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร.”วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.

กิติ ตยัคคานนท์.เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ : เปลวอักษร, 2543.

จันทรานี สงวนนาม. ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา .กรุงเทพมหานคร : บุ๊คพอยท์, 2545.

จิราภรณ์ วุฒิภักดี. “คุณลักษณะของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู อาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542.

ชัยนาท พรมมาลุน. “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี .” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.

ทองทิพภา วิริยพันธ์. มนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร. กรุงเทพฯ : อินฟอร์มีเดียบุ๊คส์, 2546.

ธีระ รุญเจริญ. การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : เอ็กซเปอร์เน็ท , 2550.

นงชนก ตุ้มฉาย. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , 2546.

นงนุช วงษ์สุวรรณ. การบริหารทรัพยากรมนุษย์. จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2544.

นงรัตน์ ศรีพรหม. “โรงเรียนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองและชุมชน”, วารสารข้าราชการครู. 21 (ธันวาคม 2543 – มกราคม 2544) : 21 – 24.

นภาพร คงคาหลวง. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี. ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.

นิโรธ นิวัตวงษ์. “ความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอชัยบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี.”วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ปรีชา ศรีนวล . “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาในอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี .“วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา.กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2543.

พนม พงษ์ไพบูลย์ และคณะ. รวมกฎหมายการศึกษาเข้าสู่โครงสร้างใหม่ กระทรวงศึกษาธิการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2546.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). ธรรมนูญชีวิต : พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม .พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ : กองทุนอริยมรรค, 2545.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์.วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาตร์ละสังคมศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงใหม่ล่าสุด).พิมพ์ครั้งที่8 .กรุงเทพมหานคร:สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,2543.

เมตต์ เมตต์การุณ์จิต. การบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วม:ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ.กรุงเทพฯ : บุ๊ค พอยท์, 2547.

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สงขลา : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ, 2550.

แวน วิรุฬห์เลิศ . “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการบริหารของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร. ” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.

ศศิธร สุวรรณดี .“ คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงนด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนเทศบาล เขตการศึกษา 1.”วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2547.

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. “การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.” ปริญญานิพนธ์ ดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.

ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์ .องค์กรและการจัดการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2548.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ศิริวรรณ เสนารักษ์. “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี.” สารนิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. องค์การและการจัดการฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพ : ธรรมสาร, 2545.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2. ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา.นครปฐม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2, 2548.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2. รายงานผลการจัดการศึกษาปีงบประมาณ 2549. นครปฐม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา, 2549.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . สำนักนายกรัฐมนตรี. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพ ฯ : บริษัทพริกหวาน กราฟิก จำกัด , 2542.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม (พ.ศ. 2545 – 2559) .กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2545.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ .รายงานการประเมินผลการมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน .กรุงเทพ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2550.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. การขับเคลื่อนนโยบาย สพฐ .ปี 2550-2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2550.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. การประชุมวิชาการการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพ : สำนักนโยบายและแผนการศึกษา, 2547.

สุชิน บุญพร้อม. “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตามทัศนะของครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดกรมสามัญศึกษา.” ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2546.

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและการปฏิบัติ. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2549.

สุภรณ์ สภาพงศ์. “กรอบแนวคิดและข้อเสนอแนะการวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของสังคมไทย.” วารสารวิชาการ 3,7 (สิงหาคม 2543) :9.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สุภาวดี คำเกลี้ยง.“ คุณลักษณะของผู้บริหารและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร มหาวิทยาลัยมหิดล.”วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2550.

สุมา สามเพชรเจริญ. “ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลนคร นครปฐม.”วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2550.

สุรศักดิ์ ปาเฮ. “สู่มิติการเป็นนักบริหารการศึกษามืออาชีพ.” วารสารข้าราชการครู 21,1 (ตุลาคม-พฤศจิกายน 2543):23.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. หน่วยที่ 7 ปัญหาและแนวโน้มกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา:ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหาร. นนทบุรี :มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , 2543.

หวน พินธุพันธ์. การบริหารการศึกษานักบริหารมืออาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2548.

อธิษฐ์ ภูดิศจุลเศรษฐ์. “มิติการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาด้านความพึงพอใจของชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.

อภิชาต กุลไทย. “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกิจกรรมด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

อภิวัฒน์ ภูไชยแสง. “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย.” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.

อุทัย บุญประเสริฐ .อ้างถึงใน เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการบริหารการศึกษา : โรงเรียนนิติบุคคล .นครปฐม:สถาบันราชภัฏนครปฐม,2547.

อัขราธร สังมณีโชติ .“ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของชุมชน.”วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2550.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาษาต่างประเทศ

Barnard ,Chester I. The Function of the executive. Cambridge Massachusetts : Harvard university Press,1969.

Bennis, Warren G. Managing the dream : reflections on leadership and change Cambridge,Mass. Perseus,2000 .

Best, John W. Research in Education .New Jersey :Prentice - Hall , Inc.1970.

Cohen, John. M. and Norman T.Uphoff. "Rural Development Participation : Concepts and Measures for project Design, Implementation and Evaluation .London :The rural development committee Center for International Studies, Cornell University Center,1980.

Lawrence ,C. A.. "The Interorganizational Relationship Between a Community–Based Program and a Public School." Dissertation Abatracts International. 1997.

Chung, Kae H. and Leeon C. Megginson,Organization Behavior Development Managerial Skills.New York : Harper and Row Pubishers,1981.

Clement ,L.M. and S.T.Rickard, Effective Leadership in Student Services .San Francisco : Jossey-Bass Publishers,1992.

Cronbach, Lee J. Essential of Phychological testing . 3rd ed. New York :Harper & Row Publishers , 1978 .

Davis ,Keith. Human Behavior at Work-Human Relations and Organizational Behavior. New York : McGraw-Hill Book Company, 1972.

Drucker, Peter F. The Practice of management. New York : Harper, 1958.

E. Ramirez. "Activities and Procedures of Some Community Schools in the United States and Their Implication for the Philippines." Dissertation Abstracts International,1981.

Katz, Daniel. and Robert L. Kahn. The Social Psychology of organizations. 2 nd ed. New York : John Wiley & son, 1978.

Kreitton,Burton W. Leadership for Action in Rural Communities ,Illinois : Interstate, 1960.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

Macda, John H. Present Organization and Participation in Tansania in Studies in Rural Participation .New Delhi : Oxford IBM Publishing, 1982.

Mayton ,Joseph ."Behavior and Property of Public School in State of Alabama . " Dissertation Abstracts International 10,8 (August 1991) :32.

Nir ,A.E. "Administrators' perceived role vulnerability a comparison of centralizes domesticated and decentralized undomesticated organizations ." Journal of Educational Administration 39.2 (April 2001):32.

Quible, Zane K. The Administrative Office Management Function .2 nd ed.Westport Connecticut : GreenWood , 1980 .

Quinn ,D.M. "The Impact of prioncipal leadership behaviord on instructional practice and student engagement ." Journal of Educational Administration 40,5 (August 2002): 25.

S. E. Foster, Type of parent involuement : Effects on parent rating of school.[CD-Rom]. Abstsract from : ProQuest File : Dissertation Abstsracts Item : MM 91110, 1993.

Sach, Benjamin M. Educational Administration : A Behavioral Approach .Boston : Houghton Miffin Company , 1966 .

Sayles ,Leonard R. Leadership : What Effective Manager Really Do and How they Do It U.S.A. : McGraw – Hill, Inc.,1979.

Stogdill, Ralph M. Handbook of Leadership : A Survey of Theory and Research. New York : the Free Press, 1981.

United Nations. Department of International Economics and Social Affairs.Popular participation as a strategy for promoting community level action and national development report of the meeting or the adjust group of experts, held at UN.Headquarter from may 22-26,1978. New York : United Nations, 1981.

_____.Department of International Economic and Social affair, Popular Participation as Strategy for Program Community Level Action and Development .New York :United Nation, 1981.

Magnuson,W.G. The Characteristics of Successful School Business Managers .Los Angeles : University of Southern California, 1991.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

William Erwin. Participation Management : Concept Theory and Implementation. Atlanta : Georgia State University, 1976.

Whang ,In – Joung . Management of rural change in Korea: The Saemaul Undong : Seoul National University Press , 1981.

Uzma Anzar. An exploratory study of factor which have contributed to the Sustainability of community participation in education in Balochistan Pakisten [Online]. Accessed 5 January 2009. Available from http : // thailis. Uni.net. th / dao/ detail. Nsp.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ก

ค่า Reliability

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	36	100.0
	Excluded[a]	0	.0
	Total	36	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.978	62

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
x11	201.3611	646.180	.528	.978
x12	201.3889	643.602	.828	.978
x13	201.3056	643.304	.890	.978
x14	201.9000	638.714	.877	.978
x15	201.4444	639.663	.715	.978
x16	201.3333	642.057	.873	.978
x21	201.8056	644.181	.336	.978
x22	201.3889	637.444	.848	.977
x23	201.3889	638.587	.805	.978
x24	201.3333	643.143	.704	.978
x25	201.9000	635.400	.791	.978
x26	201.3611	639.686	.899	.978
x27	201.1111	651.359	.418	.978
x31	201.3056	645.018	.967	.978
x32	201.2500	644.784	.678	.978
x33	201.3333	641.714	.828	.978
x34	201.3333	644.914	.671	.978
x35	201.5556	632.897	.798	.978
x36	201.3889	636.930	.874	.978
x41	201.2778	641.292	.701	.978
x42	201.2500	644.993	.634	.978
x43	201.2222	647.492	.466	.978
x44	201.4722	642.199	.549	.978
x45	201.4167	639.279	.721	.978
x46	201.2778	644.092	.601	.978
x47	201.4167	641.050	.724	.978
x51	201.2500	645.621	.609	.978
x52	201.5278	638.513	.756	.978
x53	201.4444	639.683	.783	.978
x54	201.1389	648.160	.537	.978
x55	201.2222	644.349	.665	.978
x56	201.3056	639.978	.750	.978
x61	201.2778	644.206	.597	.978
x62	201.3056	642.161	.813	.978
x63	201.3056	634.587	.879	.978
x64	201.4444	638.997	.656	.978
x65	201.3889	639.618	.704	.978
x66	201.3611	638.923	.790	.978
y11	201.7222	649.921	.279	.978
y12	201.6111	639.902	.625	.978
y13	201.6111	645.218	.544	.978
y14	201.6667	630.743	.832	.977
y15	201.6389	638.294	.741	.978
y16	201.6389	640.752	.719	.978
y21	201.6889	640.219	.630	.978
y22	201.6889	644.444	.430	.978
y23	201.9722	642.826	.614	.978
y24	201.9167	644.250	.466	.978
y25	201.7778	636.206	.735	.978
y26	201.6944	634.904	.730	.978
y31	202.1389	641.809	.457	.978
y32	201.8889	640.330	.860	.978
y33	201.8056	637.933	.798	.978
y34	201.8056	634.618	.778	.978
y35	201.9167	634.593	.739	.978
y36	201.7500	635.907	.739	.978
y41	201.6111	640.530	.651	.978
y42	201.6944	639.218	.663	.978
y43	201.6944	635.818	.730	.978
y44	201.6944	638.104	.741	.978
y45	201.6667	637.257	.738	.978
y46	201.6667	636.571	.710	.978

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ที่ ศธ 0520.203.2 / 430

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

3 สิงหาคม 2552

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นายนพดล เด่นดวง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายปรารภ หลงสมบุญ รหัสนักศึกษา 49252306 นักศึกษาระดับปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "คุณลักษณะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2" ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ศริยา สุขพานิช)
หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ
โทรศัพท์ / โทรสาร 0-3421-9136

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้เรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากหน่วยงานที่เกี่ยวกับการศึกษา จำนวน 5 ท่าน ดังนี้

1. คุณนพดล เด่นดวง
   วุฒิทางการศึกษา : ศษ.ม ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารมหาวิทยาลัยศิลปากร
   ตำแหน่ง : ผู้อำนวยการโรงเรียนสามพรานวิทยา

2. คุณเกื้อกูล ศรีสวัสดิ์
   วุฒิทางการศึกษา : ศษ.ม ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารมหาวิทยาลัยศิลปากร
   ตำแหน่ง : ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าพูด

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

3. คุณก่อเกียรติ สิริยะเสถียร
   วุฒิทางการศึกษา : ศษ.ม ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารมหาวิทยาลัยศิลปากร
   ตำแหน่ง : สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร์จังหวัดนครปฐม เขต 2

4. ดร.ธีรพงษ์ ศรีโพธิ์
   วุฒิทางการศึกษา : กษ.ด (ประชากรศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล
   ตำแหน่ง : หัวหน้ากลุ่มนิเทศก์ติดตามและประเมินผลเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

5. คุณปารมรัตน์ เชื่อมสามัคคี
   วุฒิทางการศึกษา : ศษ.ม สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร
   ตำแหน่ง : ครู คศ.3 โรงเรียนงิ้วรายบุญมีรังสฤษดิ์

ภาคผนวก ค

หนังสือและรายชื่อโรงเรียนที่ขอทดลองเครื่องมือวิจัยและขอเก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ที่ ศธ 0520.203.2/469

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

24 สิงหาคม 2552

เรื่อง ขอทดลองเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนภัทรญาณวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายปรารภ หลงสมบุญ รหัสนักศึกษา 49252306 นักศึกษาระดับปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐม เขต 2" ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้นายปรารภ หลงสมบุญ ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในสถานศึกษาของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ศริยา สุขพานิช)
หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

งานธุรการ
โทรศัพท์ / โทรสาร 0 3421 9136

ที่ ศธ 0520.107(นฐ)/ 3266

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

10 กันยายน 2552

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

ด้วย นายปรารภ หลงสมบุญ นักศึกษาระดับปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา กาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2" มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน รองผู้บริหารโรงเรียนหรือรักษาราชการแทน ครูสายผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในหน่วยงานของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดแจ้งผู้บริหารโรงเรียน รองผู้บริหารโรงเรียนหรือรักษาราชการแทน ครูสายผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่นักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตังกูร)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

ที่ ศธ 04059/ว 6268

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2
อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม 73120

16 กันยายน 2552

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้วย นายปรารถ หลงสมบุญ นักศึกษาระดับปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2" มีความประสงค์ขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน รองผู้บริหารโรงเรียนหรือรักษาราชการแทน ครูสายผู้สอน และ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของหน่วยงานของท่านเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อทราบและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่นักศึกษาดังกล่าวต่อไป

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิเชียร ศรีแก้วแฝก)
เจ้าหน้าที่บริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

กลุ่มอำนวยการ
โทร.0-3433-1123, 0-3433-1793
โทรสาร.0 - 3433 – 2829

รายชื่อโรงเรียนที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือ

1.โรงเรียนภัทรญาณวิทยา

2.โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา

3.โรงเรียนนาคประสิทธิ์

4.โรงเรียนเดชอนุสรณ์

5.โรงเรียนบ้านคลองมหาสวัสดิ์

6.โรงเรียนวัดบางช้างใต้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

ที่	ชื่อโรงเรียน	ประเภท
1	โรงเรียนจารุวรรณวิทยา	โรงเรียนเอกชน
2	โรงเรียนเจริญสุข	โรงเรียนเอกชน
3	โรงเรียนสาธิตวิทยา	โรงเรียนเอกชน
4	โรงเรียนแสงทองวิทยา	โรงเรียนเอกชน
5	โรงเรียนเม่งฮั่วกงฮัก	โรงเรียนเอกชน
6	โรงเรียนปรกแก้ววิทยา	โรงเรียนมัธยมศึกษา
7	โรงเรียนพลอยจาตุรจินดา	โรงเรียนมัธยมศึกษา
8	โรงเรียนงิ้วรายบุญมีรังสฤษดิ์	โรงเรียนมัธยมศึกษา
9	โรงเรียนเพิ่มวิทยา	โรงเรียนมัธยมศึกษา
10	โรงเรียนวัดตุ๊กตา	โรงเรียนประถมศึกษา
11	โรงเรียนวัดกลางบางแก้ว	โรงเรียนประถมศึกษา
12	โรงเรียนวัดกลางคูเวียง	โรงเรียนประถมศึกษา
13	โรงเรียนสัมปทวน	โรงเรียนประถมศึกษา
14	โรงเรียนวัดประชานาถ	โรงเรียนประถมศึกษา
15	โรงเรียนวัดไทยาวาส	โรงเรียนประถมศึกษา
16	โรงเรียนวัดงิ้วราย	โรงเรียนประถมศึกษา
17	โรงเรียนวัดบางพระ	โรงเรียนประถมศึกษา
18	โรงเรียนวัดละมุด	โรงเรียนประถมศึกษา
19	โรงเรียนวัดใหม่สุคนธาราม	โรงเรียนประถมศึกษา
20	โรงเรียนบ้านลานแหลม	โรงเรียนประถมศึกษา
21	โรงเรียนวัดพุทธธรรมรังษี	โรงเรียนประถมศึกษา
22	โรงเรียนบ้านคลองบางกระจัน	โรงเรียนประถมศึกษา
23	โรงเรียนวัดทุ่งน้อย	โรงเรียนประถมศึกษา
24	โรงเรียนบ้านห้วยกรด	โรงเรียนประถมศึกษา
25	โรงเรียนวัดลานตากฟ้า	โรงเรียนประถมศึกษา
26	โรงเรียนวัดท้องไทร	โรงเรียนประถมศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

ที่	ชื่อโรงเรียน	ประเภท
27	โรงเรียนวัดสำโรง	โรงเรียนประถมศึกษา
28	โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์	โรงเรียนประถมศึกษา
29	โรงเรียนวัดศีรษะทอง	โรงเรียนประถมศึกษา
30	โรงเรียนวัดห้วยตะโก	โรงเรียนประถมศึกษา
31	โรงเรียนเสถียรรัตนาราม	โรงเรียนประถมศึกษา
32	โรงเรียนวัดโคกพระเจดีย์	โรงเรียนประถมศึกษา
33	โรงเรียนวัดไทร	โรงเรียนประถมศึกษา
34	โรงเรียนวัดท่าตำหนัก	โรงเรียนประถมศึกษา

อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ที่	ชื่อโรงเรียน	ประเภท
35	โรงเรียนเทพนิมิตวัฒนา	โรงเรียนเอกชน
36	โรงเรียนนักบุญเปโตร	โรงเรียนเอกชน
37	โรงเรียนบวรธนวิทย์	โรงเรียนเอกชน
38	โรงเรียนภัทรนุสรณ์	โรงเรียนเอกชน
39	โรงเรียนยอเซฟอุปถัมภ์	โรงเรียนเอกชน
40	โรงเรียนสกลวิทยา	โรงเรียนเอกชน
41	โรงเรียนเอกดรุณ	โรงเรียนเอกชน
42	โรงเรียนวัดปรีดารามวิทยาคม	โรงเรียนมัธยมศึกษา
43	โรงเรียนสามพรานวิทยา	โรงเรียนมัธยมศึกษา
44	โรงเรียนภปร.ราชวิทยาลัย	โรงเรียนมัธยมศึกษา
45	โรงเรียนบ้านหอมเกร็ด	โรงเรียนประถมศึกษา
46	โรงเรียนวัดทรงคะนอง	โรงเรียนประถมศึกษา
47	โรงเรียนบ้านท่าตลาด	โรงเรียนประถมศึกษา
48	โรงเรียนบ้านคลองบางกระทึก	โรงเรียนประถมศึกษา
49	โรงเรียนบ้านบางเตย	โรงเรียนประถมศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ที่	ชื่อโรงเรียน	ประเภท
50	โรงเรียนวัดไร่ขิง	โรงเรียนประถมศึกษา
51	โรงเรียนวัดหอมเกล็ด	โรงเรียนประถมศึกษา
52	โรงเรียนบ้านเพลินวัฒนา	โรงเรียนประถมศึกษา
53	โรงเรียนวัดดอนหวาย	โรงเรียนประถมศึกษา
54	โรงเรียนบ้านกระทุ่มล้ม	โรงเรียนประถมศึกษา
55	โรงเรียนวัดสรรเพชญ	โรงเรียนประถมศึกษา
56	โรงเรียนวัดเดชานุสรณ์	โรงเรียนประถมศึกษา
57	โรงเรียนบ้านบางประแดง	โรงเรียนประถมศึกษา
58	โรงเรียนวัดเชิงเลน	โรงเรียนประถมศึกษา
59	โรงเรียนบ้านดงเกตุ	โรงเรียนประถมศึกษา
60	โรงเรียนบ้านบางม่วง	โรงเรียนประถมศึกษา
61	โรงเรียนบ้านฉาง	โรงเรียนประถมศึกษา
62	โรงเรียนบ้านคลองจินดา	โรงเรียนประถมศึกษา
63	โรงเรียนหลวงพ่อแช่มอุปถัมภ์	โรงเรียนประถมศึกษา
64	โรงเรียนบ้านหัวอ่าว	โรงเรียนประถมศึกษา
65	โรงเรียนบ้านดอนทอง	โรงเรียนประถมศึกษา
66	โรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาราม	โรงเรียนประถมศึกษา
67	โรงเรียนบ้านพาดหมอน	โรงเรียนประถมศึกษา
68	โรงเรียนวัดวังน้ำขาว	โรงเรียนประถมศึกษา
69	โรงเรียนบ้านคลองใหม่	โรงเรียนประถมศึกษา
70	โรงเรียนวัดท่าข้าม	โรงเรียนประถมศึกษา
71	โรงเรียนบ้านตากแดด	โรงเรียนประถมศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

ที่	ชื่อโรงเรียน	ประเภท
72	โรงเรียนอนุบาลแสงอรุณ	โรงเรียนเอกชน
73	โรงเรียนบั่วหวั่น	โรงเรียนเอกชน
74	โรงเรียนบางหลวงวิทยา	โรงเรียนเอกชน
75	โรงเรียนบัวปากท่าวิทยา	โรงเรียนมัธยมศึกษา
76	โรงเรียนสถาพรวิทยา	โรงเรียนมัธยมศึกษา
77	โรงเรียนวัดบางหลวง	โรงเรียนประถมศึกษา
78	โรงเรียนวัดโพธิ์	โรงเรียนประถมศึกษา
79	โรงเรียนบ้านไผ่คอกวัว	โรงเรียนประถมศึกษา
80	โรงเรียนวัดดอนยอ	โรงเรียนประถมศึกษา
81	โรงเรียนวัดลาดสะแก	โรงเรียนประถมศึกษา
82	โรงเรียนตลาดเกาะแรด	โรงเรียนประถมศึกษา
83	โรงเรียนวัดไผ่หูช้าง	โรงเรียนประถมศึกษา
84	โรงเรียนบ้านไผ่ล้อม	โรงเรียนประถมศึกษา
85	โรงเรียนวัดเกาะแรด	โรงเรียนประถมศึกษา
86	โรงเรียนบ้านบางเลน	โรงเรียนประถมศึกษา
87	โรงเรียนบ้านประตูน้ำพระพิมล	โรงเรียนประถมศึกษา
88	โรงเรียนวัดมะเกลือ	โรงเรียนประถมศึกษา
89	โรงเรียนวัดบางปลา	โรงเรียนประถมศึกษา
90	โรงเรียนวัดลานคา	โรงเรียนประถมศึกษา
91	โรงเรียนวัดเกษมสุริยันนาจ	โรงเรียนประถมศึกษา
92	โรงเรียนบ้านรางกระทุ่ม	โรงเรียนประถมศึกษา
93	โรงเรียนวัดรางกำหยาด	โรงเรียนประถมศึกษา
94	โรงเรียนบ้านคลองพระมอพิสัย	โรงเรียนประถมศึกษา
95	โรงเรียนวัดเวฬุวนาราม	โรงเรียนประถมศึกษา
96	โรงเรียนบ้านนราภิรมย์	โรงเรียนประถมศึกษา
97	โรงเรียนวัดบางภาษี	โรงเรียนประถมศึกษา
98	โรงเรียนวัดพระมอพิสัย	โรงเรียนประถมศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

ที่	ชื่อโรงเรียน	ประเภท
99	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 4	โรงเรียนประถมศึกษา
100	โรงเรียนตลาดรางกระทุ่ม	โรงเรียนประถมศึกษา
101	โรงเรียนวัดบึงลาดสวาย	โรงเรียนประถมศึกษา
102	โรงเรียนวัดบางน้อยใน	โรงเรียนประถมศึกษา
103	โรงเรียนบ้านลาดหลวง	โรงเรียนประถมศึกษา
104	โรงเรียนราษฎร์สามัคคี	โรงเรียนประถมศึกษา
105	โรงเรียนบ้านหนองมะม่วง	โรงเรียนประถมศึกษา
106	โรงเรียนวัดนิลเพชร	โรงเรียนประถมศึกษา
107	โรงเรียนตลาดเจริญสุข	โรงเรียนประถมศึกษา
108	โรงเรียนบ้านหนองปรงกาญจนา	โรงเรียนประถมศึกษา
109	โรงเรียนวัดไผ่จระเข้	โรงเรียนประถมศึกษา
110	โรงเรียนวัดเกษตรวราราม	โรงเรียนประถมศึกษา
111	โรงเรียนวัดไผ่สามตำลึง	โรงเรียนประถมศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

ที่	ชื่อโรงเรียน	ประเภท
112	โรงเรียนฟ้าใสวิทยา	โรงเรียนเอกชน
113	โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชฯ	โรงเรียนมัธยมศึกษา
114	โรงเรียนวัดสุวรรณาราม	โรงเรียนมัธยมศึกษา
115	โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ	โรงเรียนประถมศึกษา
116	โรงเรียนบ้านคลองโยง	โรงเรียนประถมศึกษา
117	โรงเรียนบุญยศรีสวัสดิ์	โรงเรียนประถมศึกษา
118	โรงเรียนบ้านคลองสว่างอารมณ์	โรงเรียนประถมศึกษา

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แบบสอบถามเพื่องานวิจัย
เรื่อง
คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐมเขต 2

<u>คำชี้แจง</u>

1. แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบระดับของคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2

2. ผู้ตอบแบบสอบถามคือบุคคล 3 กลุ่ม ดังนี้

2.1 กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน,รองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ที่รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน

2.2 กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของแต่ละโรงเรียน จำนวน 2 คน

2.3 กลุ่มข้าราชการครู(สายผู้สอน)ที่มิใช่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

3. คำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่ประการใด หากแต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษา

4.ผู้วิจัยขอความกรุณาจากท่านตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ และทุกตอนตามความเป็นจริง เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่จะนำไปใช้ในการวิจัยได้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นายปรารภ หลงสมบุญ
นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปกร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐมเขต 2

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใน( )หน้าข้อความให้ตรงกับสถานภาพตามความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

ข้อ	สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	สำหรับผู้วิจัย
1.	เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง	[ ] 1
2.	อายุ ( ) 21 - 30 ปี ( ) 31 - 40 ปี ( ) 41 - 50 ปี ( ) 51 ปีขึ้นไป	[ ] 2
3.	อายุราชการ ( ) น้อยกว่า 5 ปี ( ) 5 - 10 ปี ( ) 11 - 20 ปี ( ) มากกว่า 20 ปี	[ ] 3
4.	ระดับการศึกษา ( ) ต่ำกว่าปริญญาตรี ( ) ปริญญาตรี ( ) สูงกว่าปริญญาตรี	[ ] 4
5.	ตำแหน่งในปัจจุบัน ( ) ผู้อำนวยการโรงเรียน ( ) รองผู้อำนวยการโรงเรียน ( ) ครูผู้ปฏิบัติการสอน ( ) กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	[ ] 5

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

<u>ตอนที่</u> 2 คุณลักษณะผู้บริหาร

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าเป็นคุณลักษณะผู้บริหารมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ตามเกณฑ์ดังนี้

5 หมายถึง คุณลักษณะผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีคุณลักษณะผู้บริหาร อยู่ในระดับในระดับมาก

3 หมายถึง มีคุณลักษณะผู้บริหาร อยู่ในระดับในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีคุณลักษณะผู้บริหาร อยู่ในระดับในระดับน้อย

1 หมายถึง มีคุณลักษณะผู้บริหาร อยู่ในระดับในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	คุณลักษณะผู้บริหาร	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	
	ลักษณะทางกาย						
1.	มีสุขอนามัยดี						[ ] 6
2.	มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง, สมบูรณ์, กระฉับกระเฉง						[ ] 7
3.	มีสุขภาพร่างกายเอื้ออำนวยต่อ การปฏิบัติงาน						[ ] 8
4.	มีสุขภาพจิตดี ยิ้มแย้ม แจ่มใส						[ ] 9
5.	มีรูปร่างลักษณะทางกายดี และสง่าผ่เผย						[ ] 10
6.	แต่งกายได้เหมาะสมกับกาลเทศะ						[ ] 11
	ด้านภูมิหลังทางสังคม						
7.	เป็นผู้มาจากครอบครัวที่ดี						[ ] 12
8.	เป็นผู้ที่คนในสังคมส่วนใหญ่ยอมรับว่าเป็นคนดี						[ ] 13
9.	สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมทุกระดับได้เป็นอย่างดี						[ ] 14
10.	สามารถเรียนรู้ปัญหาสังคมรอบตัวได้อย่างรวดเร็ว						[ ] 15

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ข้อที่	คุณลักษณะผู้บริหาร	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	
11.	สามารถปรับตัวเข้ากับความเครียดในทุกสภาวะ						[ ] 16
12.	มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ และ รู้ทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ						[ ] 17
13.	เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ สุจริต						[ ] 18
ด้านสติปัญญาความรู้ความสามารถ							
14.	มีคุณวุฒิทางการศึกษาเหมาะสมกับลักษณะงาน						[ ] 19
15.	มีความรอบรู้ และเข้าใจ หน่วยงานทางการศึกษา						[ ] 20
16.	มีปฏิภาณไหวพริบ และความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า						[ ] 21
17.	มีความรู้เกี่ยวกับนโยบาย กฎหมายทางการบริหารงาน ของสถานศึกษา						[ ] 22
18.	มีวิธีจูงใจบุคลากรให้มีความร่วมมือในการบริหารงาน						[ ] 23
19.	เป็นผู้ที่สามารถถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสารให้ผู้อื่นเข้าใจ						[ ] 24
ด้านบุคลิกภาพ							
20.	มีความกระตือรือร้นในการทำงาน						[ ] 25
21.	เป็นผู้ใฝ่ศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ อยู่เสมอ						[ ] 26
22.	พฤติกรรมเหมาะสม รู้กาลเทศะ						[ ] 27
23.	มีความสุขุม เยือกเย็น รอบคอบ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี						[ ] 28
24.	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์						[ ] 29

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ข้อที่	คุณลักษณะผู้บริหาร	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	
25.	มีความเชื่อมั่นในตนเองและกล้าตัดสินใจ						[ ] 30
26.	แสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสม						[ ] 31
ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน							
27.	มีความปรารถนาจะบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ						[ ] 32
28.	มีทักษะ และประสบการณ์ในการบริหารงาน						[ ] 33
29.	สามารถบริหารงานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด						[ ] 34
30.	มีความรับผิดชอบในการทำงาน						[ ] 35
31.	เป็นผู้มีความมุ่งมั่น มานะอดทน แก้ไขปัญหาจนสำเร็จ						[ ] 36
32.	มีความเสียสละ และ อุทิศตนในการทำงานเต็มตามศักยภาพ						[ ] 37
ลักษณะทางสังคม							
33.	สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี						[ ] 38
34.	มีการปรับตัวเข้ากับกระบวนการกลุ่มได้ดี						[ ] 39
35.	มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นกันเอง						[ ] 40
36.	มีความยืดหยุ่นยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น						[ ] 41
37.	มีความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานภายในและภายนอกได้ดี						[ ] 42
38.	มีเกียรติและเป็นที่เชื่อถือศรัทธาของบุคคลทั่วไป						[ ] 43

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

<u>ตอนที่</u> 3 การมีส่วนร่วมของชุมชน

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าเป็นการมีส่วนร่วมของชุมชน มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ตามเกณฑ์ดังนี้

5 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชน อยู่ในระดับในระดับมาก

3 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชน อยู่ในระดับในระดับปานกลาง

2 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชน อยู่ในระดับในระดับน้อย

1 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชน อยู่ในระดับในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	**การมีส่วนร่วมของชุมชน**	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	
	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ						
1	ชุมชนมีการกำหนดความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา						[ ] 44
2	การกำหนดลำดับก่อนหลัง การเริ่มต้น และการกำหนดสิ่งที่จะต้องกระทำ						[ ] 45
3	การแสวงหาความต้องการที่จำเป็นและลำดับก่อนหลังของผู้ร่วมงานอื่น						[ ] 46
4	การดำเนินการต่อเนื่อง และ การแสวงหาสิ่งที่จะต้องกระทำเพิ่มเติม						[ ] 47
5	การปฏิบัติงาน ด้วยการพิจารณาผู้ร่วมงาน การประชุมปรึกษาหารือ การเลือกผู้นำ การบริหารบุคคลากร						[ ] 48
6	การติดต่อประสานประโยชน์อย่างสร้างสรรค์						[ ] 49

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของชุมชน	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ							
7	การสนับสนุนด้านงบประมาณ						[ ] 50
8	การสนับสนุนด้านบุคลากร						[ ] 51
9	การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์						[ ] 52
10	การสนับสนุนด้านบริหารจัดการ						[ ] 53
11	การประสานงาน						[ ] 54
12	การเข้าร่วมในโครงการ						[ ] 55
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์							
13	การได้รับผลประโยชน์ทางวัตถุที่เป็นรายได้หรือทรัพย์สิน						[ ] 56
14	การได้รับผลประโยชน์ทางสังคม ด้านการเรียนรู้ และการได้รับบริการที่ดี						[ ] 57
15	การได้รับผลประโยชน์ทางสังคม ด้านความสุข ความพึงพอใจ						[ ] 58
16	การได้รับผลประโยชน์ส่วนตัวด้านความนิยมนับถือตนเอง						[ ] 59
17	การได้รับผลประโยชน์ส่วนตัวด้านการได้มีโอกาสใช้อำนาจทางสังคม						[ ] 60
18	การได้รับผลประโยชน์ส่วนตัวด้านความมั่นใจในตนเอง						[ ] 61

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของชุมชน	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล							
19	การประเมินผลการทำงานของสถานศึกษา						[ ] 62
20	การประเมินผลกระทบจากการทำงานของสถานศึกษา						[ ] 63
21	การประเมินผลกิจกรรมทางสังคม						[ ] 64
22	การประเมินความเห็นสาธารณะ						[ ] 65
23	การประเมินความเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง						[ ] 66
24	การติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาการบริหารงาน						[ ] 67

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล นายปรารภ หลงสมบุญ

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 3/1 หมู่ที่ 5 ตำบลสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ที่ทำงาน โรงเรียนสามพรานวิทยา ตำบลยายชา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2520 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคประสิทธ์ จังหวัดนครปฐม

พ.ศ.2522 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2524 ป.กศ.สูง เอกสังคมศึกษา วิทยาลัยครูนครปฐม

พ.ศ. 2526 ปริญญาตรีวุฒิ กศ.บ.เอกประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน จังหวัดชลบุรี

พ.ศ. 2549 ศึกษาต่อระดับปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2527 อาจารย์ 1 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

พ.ศ. 2531 อาจารย์ 1 โรงเรียนหลวงพ่อแช่มอุปถัมภ์ (ฉิน เกตุ อ่อน อุทิศ) อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

พ.ศ. 2539 อาจารย์ 2 โรงเรียนบ้านบางม่วง (ประชารังสิต) อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

พ.ศ. 2552-ปัจจุบัน รองผู้อำนวยการโรงเรียนสามพรานวิทยา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม